

Konstitutionsutskottets betänkande 2018/19:KU2

Ändrade mediegrundlagar (vilande grundlagsbeslut, m.m.)

Sammanfattning

I betänkandet anmäls för slutligt beslut vilande förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen (TF) och till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen (YGL).

Det vilande förslaget innebär bl.a. språkliga och redaktionella ändringar i TF och YGL i syfte att göra regleringen könsneutral och för att underlätta förståelsen och tillämpningen av dessa grundlagar. Ändringarna innebär vidare att det ska bli möjligt att i lag föreskriva om förbud mot offentliggörande av vissa särskilt integritetskänsliga personuppgifter om de är tillgängliga på ett sätt som innebär särskilda risker för intrång i enskildas personliga integritet. Ändringarna innebär också att om en utgivare inom två veckor efter att han eller hon har tagit emot en underrättelse av Justitiekanslern eller målsäganden om att viss information i databasen kan anses utgöra yttrandefrihetsbrott tar bort informationen ur databasen, kan han eller hon inte hållas ansvarig för informationen, om det kan antas att informationen började tillhandahållas mer än ett år innan underrättelsen.

Det vilande grundlagsförslaget innebär vidare en språklig och innehållsmässig anpassning av brottsbeskrivningarna i TF:s brottskatalog (7 kap. 2 och 4 §§ TF) till vissa ändringar som föreslås i straffbestämmelserna om olaga hot och förolämpning (4 kap. 5 § och 5 kap. 3 § brottsbalken). Det vilande förslaget innebär även att grunden könsöverskridande identitet eller uttryck läggs till i bestämmelsen om hets mot folkgrupp (7 kap. 6 § TF), dvs. samma tillägg som föreslås i straffbestämmelsen om hets mot folkgrupp (16 kap. 8 § brottsbalken).

Grundlagsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

Vid den första behandlingen av grundlagsförslagen beslutade utskottet att skjuta upp behandlingen av vissa lagförslag som har ett sådant samband med grundlagsändringarna att de bör antas först i samband med att riksdagen slutligt antar grundlagsändringarna. I betänkandet behandlar utskottet därför

regeringens förslag i proposition 2017/18:49 till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden (tillämpningslagen). Ändringarna är följdändringar till ändringarna i grundlagarna. I betänkandet behandlar utskottet även regeringens förslag i proposition 2016/17:222 till lag om ändring i 4 kap. 5 § och 5 kap. 3 § brottsbalken avseende olaga hot och förolämpning. Därutöver behandlar utskottet regeringens förslag i proposition 2017/18:59 till lag om ändring i 16 kap. 8 § brottsbalken avseende hets mot folkgrupp.

Även dessa lagändringar föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

I betänkandet behandlas även ett antal följdmotioner och motioner från allmänna motionstiden 2017/18 som rör brottsbalkens bestämmelse om hets mot folkgrupp.

Utskottet föreslår att riksdagen slutligt antar det vilande förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen och lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen. Utskottet föreslår vidare att riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i tillämpningslagen och brottsbalken, och avstyrker motionsyrkandena.

I betänkandet finns fem särskilda yttranden (SD, V, L).

Behandlade förslag

Vilande förslag beslutat den 30 maj 2018 om lag om ändring i tryckfrihetsförordningen och lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen (bet. 2017/18:KU16, rskr. 2017/18:336).

Proposition 2017/18:49 Ändrade mediegrundlagar punkt 3.

Proposition 2016/17:222 Ett starkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten punkt 2 i de delar det avser 4 kap. 5 § och 5 kap. 3 § brottsbalken.

Proposition 2017/18:59 Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner punkt 2 i de delar det avser 16 kap. 8 § brottsbalken.

Två följdmotioner.

Två yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet	5
Bakgrund	5
Vilande förslag	5
Förslag till övrig lagstiftning	6
Utskottets överväganden.....	7
Vilande förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen och till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen	7
Övrig lagstiftning	9
Särskilda yttranden	15
1. Vilande förslag, punkt 1 (SD).....	15
2. Vilande förslag, punkt 1 (V).....	15
3. Vilande förslag, punkt 1 (L)	16
4. Ändringar i brottsbalken om hets mot folkgrupp, punkt 4 (SD)	16
5. Ändringar i brottsbalken om hets mot folkgrupp, punkt 4 (V)	17
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	18
Vilande förslag	18
Proposition 2016/17:222	18
Proposition 2017/18:49	18
Proposition 2017/18:59	18
Följdmotionerna	19
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	19
<i>Bilaga 2</i>	
Vilande lagförslag.....	20
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens lagförslag (prop. 2017/18:49).....	109
<i>Bilaga 4</i>	
Regeringens lagförslag (prop. 2016/17:222).....	112
<i>Bilaga 5</i>	
Regeringens lagförslag (prop. 2017/18:59).....	116
<i>Bilaga 6</i>	
Justitieutskottets yttrande 2017/18:JuU2y	120
<i>Bilaga 7</i>	
Justitieutskottets yttrande 2017/18:JuU5y	125

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Vilande förslag

Riksdagen antar slutligt det vilande förslaget i bilaga 2 till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen och till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen.

2. Ändringar i tillämpningslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:49 punkt 3.

3. Ändringar i brottsbalken om olaga hot och förolämpning

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken i de delar det avser 4 kap. 5 § och 5 kap. 3 § med den ändringen att i 4 kap. 5 § andra stycket 1 ordet "förstärks" byts mot "förstärkts".

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2016/17:222 punkt 2.1.

4. Ändringar i brottsbalken om hets mot folkgrupp

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken i de delar det avser 16 kap. 8 § brottsbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:59 punkt 2.2 och avslår motionerna

2017/18:3215 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 2,

2017/18:3578 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 20,

2017/18:3955 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V) yrkande 2.2 och

2017/18:3960 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 1.2.

Stockholm den 6 november 2018

På konstitutionsutskottets vägnar

Marta Obminska

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Marta Obminska (M), Ida Karkiainen (S), Ida Drougge (M), Jonas Millard (SD), Per-Arne Håkansson (S), Linda Ylivainio (C), Mia Sydow Mölleby (V), Erik Ottoson (M), Matheus Enholm (SD), Laila Naraghi (S), Tuve Skånberg (KD), Erik Ezelius (S), Bengt Eliasson (L), Fredrik Lindahl (SD), Jonas Eriksson (MP), Louise Meijer (M) och Thomas Hammarberg (S).

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Grundlagar stiftas genom två likalydande beslut (8 kap. 14 § regeringsformen). Genom det första beslutet antas grundlagsförslaget som vilande. Genom det andra beslutet antas grundlagsförslaget som slutligt. Det andra beslutet får inte fattas tidigare än att det efter det första beslutet har hållits val till riksdagen i hela riket och den nyvalda riksdagen har samlats.

Det är konstitutionsutskottets uppgift att anmäla vilande beslut i ärenden som rör grundlag till kammaren för slutligt beslut (9 kap. 24 § riksdagsordningen).

Under riksmötet 2016/17 och 2017/18 lade regeringen fram förslag till ändringar i tryckfrihetsförordningen (TF) i flera propositioner. I samtliga propositioner föreslogs ändringar i 7 kap. TF. Det första förslaget lades fram i proposition 2016/17:222 Ett starkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten. Utskottet behandlade detta förslag i betänkande 2017/18:KU13, och riksdagen antog som vilande förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen (rskr. 2017/18:36). Det andra förslaget lades fram i proposition 2017/18:49 Ändrade mediegrundlagar och det tredje i proposition 2017/18:59 Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner. Utskottet ställde sig bakom det sistnämnda förslaget i betänkande 2017/18:KU14. För att uppnå en lagteknisk samordning av förslagen upphävde utskottet det förslag som hade lagts fram i betänkande 2017/18:KU13 och antagits av riksdagen som vilande, nämligen förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen, och lade fram ett förslag till ny lydelse i förhållande till förslagen i proposition 2017/18:49 av 7 kap. 2, 4 och 6 §§ TF i betänkande 2017/18:KU16. Därmed behandlades även lagförslaget i proposition 2017/18:59 i betänkande 2017/18:KU16.

Vilande förslag

Den 30 maj 2018 beslutade riksdagen att som vilande anta det i proposition 2017/18:49 framlagda förslaget dels till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen utom i de delar det avser 1 kap. 13 § första stycket 4, dels till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen utom i de delar det avser 1 kap. 20 § första stycket 4 (bet. 2017/18:KU16, rskr. 2017/18:336). Det vilande förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen omfattar även de förslag till ändringar i tryckfrihetsförordningen som lagts fram av regeringen i proposition 2016/17:222 och proposition 2017/18:59 (se 7 kap. 2, 4 och 6 §§ i det vilande förslaget till TF).

Det vilande förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen och lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen finns förtecknad i bilaga 1. Förslaget i

dess helhet med de av riksdagen beslutade ändringarna införda i regeringens förslag finns i bilaga 2.

Förslag till övrig lagstiftning

I proposition 2017/18:49 föreslog regeringen även att riksdagen skulle anta ändringar i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Enligt utskottets mening hade detta förslag ett sådant samband med de föreslagna ändringarna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen att det borde antas först i samband med att riksdagen slutligt antar förslagen till grundlagsändringar. Utskottet föreslog därför att behandlingen av regeringens förslag i denna del skulle skjutas upp till riksmötet 2018/19. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2017/18:KU16, rskr. 2017/18:336). Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2019. Förslaget till lag om ändring i lagen med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden finns i sin helhet i bilaga 3.

I proposition 2016/17:222 föreslog regeringen att riksdagen skulle anta förslag till lag om ändring i brottsbalken. Utskottet bedömde att de föreslagna ändringarna i 4 kap. 5 § och 5 kap. 3 § brottsbalken avseende olaga hot och förolämpning hade ett sådant samband med de föreslagna grundlagsändringarna att de borde behandlas först i samband med att riksdagen slutligt antar förslagen till grundlagsändringar. På förslag av utskottet beslutade riksdagen att skjuta upp behandlingen av regeringens förslag i denna del till riksmötet 2018/19 (bet. 2017/18:KU13, rskr. 2017/18:36). Förslaget till lag om ändring i den del som avser 4 kap. 5 § och 5 kap. 3 § brottsbalken finns i sin helhet i bilaga 4. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

I proposition 2017/18:59 föreslog regeringen bl.a. att grunden könsöverskridande identitet eller uttryck läggs till i tryckfrihetsförordningens och brottsbalkens bestämmelser om hets mot folkgrupp, så att brottet hets mot folkgrupp även omfattar att hota eller uttrycka missaktning för transpersoner. Två motionsyrkanden i följdmotioner (SD och V) och tre yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17 och 2017/18 (M och L) gällde också denna fråga. Enligt utskottet hade förslaget till ändring i brottsbalken ett sådant samband med motsvarande föreslagna ändring i tryckfrihetsförordningen att det borde antas först i samband med att riksdagen slutligt antar förslagen till grundlagsändringar. På utskottets förslag beslutade riksdagen att skjuta upp behandlingen av propositionen i denna del, och motionsyrkandena, till riksmötet 2018/19 (bet. 2017/18:KU14, rskr. 2017/18:281). Det har efter detta visat sig att ett av dessa motionsyrkanden (motion 2016/17:3146 yrkande 2) prövats av justitieutskottet (bet. 2016/17:JuU16). Därför var beslutet att skjuta upp behandlingen i denna del felaktigt. Förslaget till lag om ändring i den del som avser 16 kap. 8 § brottsbalken finns i sin helhet i bilaga 5. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

En förteckning över behandlade förslag finns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Vilande förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen och till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar slutligt det vilande förslaget i bilaga 2 till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen och till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen.

Jämför särskilda yttranden (SD, V, L).

Förslagets innebörd i korthet

Det vilande förslaget innebär ändringar i tryckfrihetsförordningen (TF) och i yttrandefrihetsgrundlagen (YGL). Ändringarna innebär bl.a. att språket moderniseras och görs könsneutralt och att strukturen i TF och YGL genomgående ses över i syfte att underlätta förståelsen och tillämpningen av dessa grundlagar. Förslaget innebär även att de bestämmelser i TF och YGL som i dag uttryckligen vänder sig till svenska medborgare ändras till att ange var och en som målgrupp. Utgångspunkten är därmed att grundlagsskyddet gäller både svenska och utländska medborgare. Begränsningar av tryck- och yttrandefriheten får dock göras genom lag för andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer.

Det vilande förslaget till ändringar i TF och YGL innebär vidare att det blir möjligt att i lag meddela föreskrifter om förbud mot offentliggörande av personuppgifter

1. som avslöjar etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknade förhållande, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening
2. om hälsa, sexualliv eller sexuell läggning
3. som består av genetiska uppgifter eller biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person.

Detta ska endast gälla om personuppgifterna ingår i en uppgiftssamling som har ordnats så att det är möjligt att söka efter eller sammanställa dessa, och det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig finns särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet.

När det gäller utgivares ansvar för publiceringar på internet införs en möjlighet till ansvarsfrihet för material som är äldre än ett år. Ändringarna innebär att om en utgivare inom två veckor efter att han eller hon har tagit

emot en underrättelse från Justitiekanslern eller målsäganden om att viss information i en databas kan anses utgöra yttrandefrihetsbrott tar bort informationen ur databasen, kan han eller hon inte hållas ansvarig för informationen. Detta gäller endast om det kan antas att informationen började tillhandahållas mer än ett år innan underrättelsen.

Vidare klargörs genom ändringarna att även om viss information i en databas, t.ex. användarkommentarer, har tillförts av någon annan än den som driver verksamheten gäller grundlagen för sådana delar av databasen där det framstår som klart att informationen härrör från denne.

Ändringarna innebär också att det ska bli möjligt att lämna internationellt rättsligt bistånd i straff- och civilrättsliga ärenden. Sådant bistånd ska dock vägras om det står i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området.

Det vilande förslaget till ändringar innebär vidare att samma krav som kan ställas på den som sänder program i tv att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning ska kunna ställas på den som tillhandahåller beställ-tv. Det ska också bli möjligt att i lag föreskriva om skyldighet för den som sänder program i tv eller tillhandahåller beställ-tv att främja framställningen av och tillgången till program av europeiskt ursprung.

Det vilande grundlagsförslaget innebär vidare en språklig och innehållsmässig anpassning av brottsbeskrivningarna i TF:s brottskatalog (7 kap. 2 och 4 §§ TF) till vissa ändringar som föreslås i straffbestämmelserna om olaga hot och förolämpning (4 kap. 5 § och 5 kap. 3 § brottsbalken). Det vilande förslaget innebär även att grunden könsöverskridande identitet eller uttryck läggs till i bestämmelsen om hets mot folkgrupp (7 kap. 6 § TF), samma tillägg som föreslås i straffbestämmelsen om hets mot folkgrupp (16 kap. 8 § brottsbalken).

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

Utskottets anmälan och yttrande

Under riksmötet 2017/18 antog riksdagen som vilande det förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen och lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen som redovisats i det föregående. Genom detta betänkande anmäler utskottet nu det vilande beslutet till kammaren för slutligt beslut.

Med hänvisning till vad utskottet anförde vid ärendets första behandling föreslår utskottet att riksdagen slutligt antar förslaget.

Utskottet noterar att ett kommatecken och konjunktionen eller (”, eller”) i slutet av 1 kap. 13 § första stycket 3 TF och i slutet av 1 kap. 20 § första stycket 3 YGL borde ha flyttats till i slutet av punkt 2 i respektive paragraf. Att det inte gjordes påverkar inte innebörden eller tillämpningen av dessa bestämmelser, men bör rättas till nästa gång tillfälle ges.

Övrig lagstiftning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i tillämpningslagen. Riksdagen antar också förslaget till ändringar i 4 kap. 5 § och 5 kap. 3 § brottsbalken med en mindre språklig ändring i 4 kap. 5 § samt förslaget till ändringar i 16 kap. 8 § brottsbalken.

Jämför särskilda yttranden (SD, V).

Ändringar i tillämpningslagen

I regeringens proposition 2017/18:49 föreslår regeringen ändringar i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden (tillämpningslagen).

Som tidigare nämnts innebär det vilande grundlagsförslaget att begränsningar av tryckfriheten får göras genom lag för andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer. En sådan begränsning av tryckfriheten införs genom 2 kap. 1 § tillämpningslagen där det anges vilka utländska fysiska och juridiska personer som inte får vara ägare till periodiska skrifter som trycks i Sverige.

Som ett led i den språkliga och strukturella översynen av TF och YGL föreslår regeringen att vissa detaljbestämmelser om utgivning av periodiska skrifter i nuvarande 5 kap. TF flyttas till tillämpningslagen. Regeringen föreslår att en bestämmelse om ansökan om förnyelse av ett utgivningsbevis i nuvarande 5 kap. 5 § femte stycket TF flyttas till 2 kap. 7 § tillämpningslagen. Regeringen föreslår vidare att en bestämmelse i nuvarande 5 kap. 8 § TF som reglerar när en ändringsanmälan om utgivningsort eller utgivningsplan ska göras flyttas till 2 kap. 5 § i tillämpningslagen. Vidare föreslår regeringen att en bestämmelse i nuvarande 5 kap. 6 § andra stycket TF om beslut om återkallelse av utgivningsbevis flyttas till 2 kap. 9 § tillämpningslagen. Dessutom föreslås att en bestämmelse om straffansvar för utebliven anmälan om ny utgivningsort eller utgivningsplan flyttas från 5 kap. 14 § första stycket TF till 2 kap. 11 § första stycket tillämpningslagen. Regeringen föreslår också att det i 2 kap. 11 § andra stycket införs en bestämmelse om att Justitiekanslern (JK) ska vara åklagare i sådana mål.

Regeringen föreslår vidare att det i 6 kap. 3 § tillämpningslagen införs en bestämmelse om att en underrättelse från JK eller målsäganden enligt 6 kap. 6 § YGL ska innehålla en utförlig redogörelse för de omständigheter som åberopas till grund för påståendet om att viss information i databasen kan utgöra yttrandefrihetsbrott och tydliga uppgifter om vilken information i databasen som den avser.

Genom ändringar i TF och YGL införs bestämmelser som gör det möjligt att lämna internationellt rättsligt bistånd i straff- och civilrättsliga ärenden, dock inte i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och

yttrandefrihetsrättsliga området. Det kan vara svårt att avgöra vad som är allmänna svenska rättsprinciper på området. I tillämpningslagen införs därför en bestämmelse om att JK ska ges tillfälle att yttra sig innan sådant internationellt rättsligt bistånd beviljas i frågor som rör ansvar för brott (11 kap. 5§).

Därutöver föreslår regeringen vissa ändringar av språklig eller redaktionell karaktär.

Ändringar i brottsbalken om olaga hot och förolämpning

Propositionen

I proposition 2016/17:222 föreslår regeringen vissa ändringar av straffbestämmelserna i 4 kap. 5 § och 5 kap. 3 § brottsbalken. Motsvarande ändringar föreslogs i brottskatalogen i TF och har antagits som vilande av riksdagen (se ovan).

Enligt den nuvarande ordalydelsen i 4 kap. 5 § brottsbalken om olaga hot består den straffbara gärningen i att lyfta vapen mot någon annan eller annars hota med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom.

I propositionen föreslås att straffbestämmelsen moderniseras och utvidgas till att även gälla hot mot den personliga integriteten. Straffansvar för olaga hot ska enligt förslaget gälla för den som hotar någon annan med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig rädsla för egen eller annans säkerhet till person, egendom, frihet eller frid.

Regeringen anger som skäl för förslaget att utvidga tillämpningsområdet för olaga hot till att avse även vissa hot om brott mot den personliga integriteten bl.a. att acceptansen i samhället för integritetskränkningar har blivit lägre och att en utvidgning i enlighet med förslaget också skulle innebära att bestämmelsen skulle träffa förtäckta hot om allvarliga brottsliga angrepp i fler fall än i dag. Därigenom skulle enligt regeringen ett mer ändamålsenligt straffrättsligt skydd kunna åstadkommas.

Regeringen anför att en utvidgning av det straffbara området måste utformas så att det träffar de straffvärda fallen och avgränsas på ett tydligt sätt. Särskilt när det gäller brott som innebär en inskränkning av yttrandefriheten måste dessutom enligt regeringen en utvidgning av det straffbara området innebära en rimlig avvägning mellan skyddet för den personliga integriteten och yttrandefriheten. Hot om att utsätta andra för brottsliga gärningar är dock enligt regeringens bedömning knappast sådana slag av yttranden som yttrandefriheten i första hand är tänkt att skydda. Vidare anför regeringen att yttrandefriheten också får inskränkas om det är tillräckligt motiverat. I likhet med utredningen anser regeringen att kriminalisering framstår som en nödvändig åtgärd för att effektivt kunna motverka allvarliga hot mot den personliga integriteten. Det finns därmed enligt regeringens uppfattning tillräckliga skäl att utvidga straffbestämmelsen om olaga hot till att omfatta även hot mot någons frihet och frid.

En förutsättning för straffansvar för olaga hot enligt bestämmelsens nuvarande lydelse är, som redan har framgått, att hotet är ägnat att framkalla allvarlig fruktan. Enligt regeringen kan emellertid även hot som inte framkallar allvarlig fruktan i en mer allmänspråklig betydelse vara så allvarliga och innebära sådana angrepp på den personliga integriteten att de bör vara straffbara. En ändring av bestämmelsen genom att ändra ordalydelsen från allvarlig fruktan till allvarlig rädsla skulle enligt regeringens bedömning innebära dels att fler fall skulle rymmas inom det straffbara området, dels att straffansvaret skulle ligga i linje med den tillämpning som bestämmelsen har fått i domstolspraxis.

Enligt den nuvarande ordalydelsen i 5 kap. 3 § brottsbalken om förolämpning består den straffbara gärningen i att smäda annan genom kränkande tillmäle eller beskyllning eller genom annat skymfligt beteende mot honom.

I propositionen föreslås att straffbestämmelsen förtydligas och moderniseras. Straffansvar för förolämpning ska enligt förslaget gälla den som riktar beskyllning, nedsättande uttalande eller förödmjukande beteende mot någon annan om gärningen är ägnad att kränka den andres självkänsla eller värdighet. Förslaget innebär således ändringar såväl språkligt som i sak. De föreslagna ändringarna innebär att beskrivningen av de tillvägagångssätt som kan innebära en förolämpning moderniseras. Vidare ändras brottskonstruktionen så att gärningar som är ägnade att kränka självkänslan eller värdigheten omfattas av straffansvar.

När det först gäller förslaget att förolämpningsbrottet bör skydda enskildas självkänsla och värdighet konstaterar regeringen att en sådan utformning skulle dels återspegla det skyddsintresse som förolämpningsbrottet har i dag så som förolämpningsbrottet har utvecklats i praxis och doktrin, dels på ett ändamålsenligt sätt avgränsa straffansvaret till de mest straffvärda fallen.

När det sedan gäller förslaget om språkliga ändringar i bestämmelsen anför regeringen att det straffrättsliga skyddet bör vara tydligt och modernt. Det är därför enligt regeringen angeläget att bestämmelsen moderniseras med begrepp som underlättar förståelsen för vilka gärningar som är straffbara.

Slutligen anför regeringen om förslaget om ändring av brottskonstruktionen att det visserligen bör krävas goda skäl för att ändra den grundläggande konstruktionen hos en väl etablerad straffbestämmelse, men att det i detta fall framstår som önskvärt att förtydliga vad som gäller för straffansvar. Regeringen framhåller att den omständigheten att en straffbestämmelse kan behöva förtydligas inte i sig innebär att dess tillämpningsområde behöver förändras. I likhet med utredningen föreslår regeringen därför att straffbestämmelsen utformas så att gärningar som typiskt sett är ägnade att kränka någons självkänsla eller värdighet bör omfattas av straffansvar. Genom en avgränsning till typiska reaktioner på vissa uttalanden undantas enligt regeringen smärre angrepp på självkänslan eller värdigheten som den enskilde rimligen ska kunna tåla och som därför inte bör omfattas av straffansvar.

Yttrande från justitieutskottet

Justitieutskottet ställde sig bakom regeringens förslag, se utskottets yttrande i bilaga 6.

Ändringar i brottsbalken om hets mot folkgrupp

Propositionen

I proposition 2017/18:59 föreslår regeringen en ändring i straffbestämmelsen i 16 kap. 8 § brottsbalken. Motsvarande ändringar föreslogs i brottskatalogen i tryckfrihetsförordningen (TF) och har antagits som vilande av riksdagen (se ovan).

För hets mot folkgrupp döms enligt den nuvarande lydelsen av 16 kap. 8 § brottsbalken den som i ett uttalande eller i ett annat meddelande som sprids hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning. Genom bestämmelserna i 7 kap. 4 § 11 TF och 5 kap. 1 § första stycket YGL är hets mot folkgrupp också ett tryck- och yttrandefrihetsbrott. Straffet för hets mot folkgrupp är fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, böter. För grovt brott är straffet fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om meddelandet haft ett särskilt hotfullt eller kränkande innehåll och spritts till ett stort antal personer på ett sätt som varit ägnat att väcka betydande uppmärksamhet.

Regeringen konstaterar i propositionen att transpersoner i dag inte uttryckligen omfattas av bestämmelserna om hatbrott. Det finns emellertid enligt regeringen tydliga indikationer på att transpersoner utsätts för brott i stor utsträckning. Detta talar enligt regeringen för att även skyddet i det straffrättsliga regelverket om bl.a. hatbrott och diskriminering bör stärkas. Regeringen konstaterar också att Europarådets ministerkommitté 2010 som nämnts antog en icke-bindande rekommendation om åtgärder för att bekämpa diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet där medlemsstaterna uppmanades att vidta åtgärder mot bl.a. hatbrott och hatpropaganda på grund av sexuell läggning och könsidentitet (rekommendation CM/Rec[2010]5). Enligt rekommendationen bör medlemsstaterna förbjuda hatpropaganda mot homosexuella, bisexuella och transpersoner och se till att brottsmotiv som anknyter till sexuell läggning eller könsidentitet kan beaktas som en försvårande omständighet.

Regeringen föreslår att könsöverskridande identitet eller uttryck läggs till som grund för brottet hets mot folkgrupp. Syftet med förslaget är att brottet hets mot folkgrupp även ska omfatta att hota eller uttrycka missaktning mot transpersoner.

Motionerna

I följdmotion 2017/18:3960 begär Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) att riksdagen ska avslå propositionen (yrkande 1 i denna del). Motionärerna anför att kretsen människor som det föreslagna uttrycket könsöverskridande identitet eller uttryck är avsett att träffa dels inte är så stor att en inskränkning i yttrandefriheten är motiverad, dels är svår att överblicka, vilket strider mot principerna om rättssäkerhet och förutsägbarhet.

I följdmotion 2017/18:3955 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V) begärs att det föreslagna begreppet könsöverskridande identitet eller uttryck ersätts med begreppet könsidentitet och könsuttryck i brottsbalkens bestämmelse om hets mot folkgrupp (yrkande 2 i denna del). Motionärerna anför att begreppet könsöverskridande uttryck och identitet innebär ett avvikarperspektiv och utgår från en uppfattning om vad som är en norm. Bestämmelsen blir enligt motionärerna dessutom normskapande avseende vad som är att betrakta som typiskt manligt respektive typiskt kvinnligt. Detta skiljer sig från hur de flesta andra diskrimineringsgrunder är formulerade.

I kommittémotion 2017/18:3215 yrkande 2 av Olof Lavesson m.fl. (M) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att brottsbalkens bestämmelse om hets mot folkgrupp utvidgas till att även omfatta hets på grund av könsidentitet och könsuttryck. Ett motsvarande yrkande finns i kommittémotion 2017/18:3578 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 20.

Yttrande från justitieutskottet

Justitieutskottet ställde sig bakom regeringens förslag, se utskottets yttrande i bilaga 7.

Utskottets ställningstagande

Vid den första behandlingen av proposition 2017/18:49 ansåg utskottet att förslaget till ändringar i tillämpningslagen hade ett sådant samband med de föreslagna ändringarna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen att det borde antas först i samband med att riksdagen slutligt antar förslagen till grundlagsändringar. Riksdagen beslutade att skjuta upp behandlingen till riksmötet 2018/19. Utskottet har nu föreslagit att riksdagen slutligt antar förslagen till grundlagsändringar. Mot denna bakgrund och av de skäl som anförs i propositionen föreslår utskottet att riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i tillämpningslagen.

Vid den första behandlingen av proposition 2016/17:222 bedömde utskottet att regeringens förslag till lag om ändring i 4 kap. 5 § och 5 kap. 3 § brottsbalken avseende olaga hot och förolämpning hade ett sådant samband med de föreslagna ändringarna i tryckfrihetsförordningen att det borde behandlas först i samband med att riksdagen slutligt antar förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen. Riksdagen beslutade att skjuta upp behandlingen till riksmötet 2018/19.

Utskottet har nu föreslagit att riksdagen slutligt antar förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen. Mot denna bakgrund, och eftersom utskottet anser att regeringens förslag till ändringar i brottsbalken avseende olaga hot och förolämpning är väl avvägda, föreslår utskottet att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i 4 kap. 5 § och 5 kap. 3 § brottsbalken med en språklig ändring i 4 kap. 5 §.

Vid behandlingen under föregående riksmöte av proposition 2017/18:59 anförde konstitutionsutskottet att det delade justitieutskottets uppfattning att förslagen i propositionen borde tillstyrkas och motionerna avstyrkas. Utskottet ställde sig därmed bakom regeringens förslag om att grunden könsöverskridande identitet eller uttryck läggs till i bestämmelserna om tryckfrihetsförordningen om hets mot folkgrupp, och avstyrkte motioner i denna del. Enligt utskottets mening hade dock regeringens förslag till lag om ändring i 16 kap. 8 § brottsbalken ett sådant samband med de föreslagna ändringarna i tryckfrihetsförordningen att det borde antas först i samband med att riksdagen slutligt antar förslagen till ändringar i denna grundlag. Utskottet föreslog därför att riksdagens behandling av propositionen och motionsyrkandena i denna del skulle skjutas upp till riksmötet 2018/19. Riksdagen beslutade att skjuta upp behandlingen i enlighet med utskottets förslag.

Utskottet har nu föreslagit att riksdagen slutligt antar förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen. Utskottet anser att förslagen i propositionen avseende 16 kap. 8 § brottsbalken bör tillstyrkas och föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken. Motion 2017/18:3960 (SD) yrkande 1 i denna del och motion 2017/18:3955 (V) yrkande 2 i denna del avstyrks därmed.

De förslag som framförs i motion 2017/18:3215 (M) yrkande 2 och motion 2017/18:3578 (L) yrkande 20 får anses tillgodosedda genom lagförslaget och avstyrks.

Särskilda yttranden

1. Vilande förslag, punkt 1 (SD)

Jonas Millard (SD), Matheus Enholm (SD) och Fredrik Lindahl (SD) anför:

När det gäller regeringens förslag till utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner har man lånat formuleringen könsöverskridande identitet eller uttryck från diskrimineringslagstiftningen. Enligt vår mening är den nuvarande systematiken med en uppräkningslista av diskrimineringsgrunder olycklig, eftersom det innebär att skyddet mot diskriminering är olika starkt för olika grupper. Vi vill istället att alla grupper ska omfattas av ett likvärdigt skydd mot diskriminering. Omfattningen av hetspropagandan mot transpersoner är enligt vår mening inte sådan att den motiverar en inskränkning av yttrandefriheten. Till detta kommer att de föreslagna lagändringarna i tryckfrihetsförordningen och brottsbalken är så otydligt formulerade att de riskerar att innebära en oförutsägbar och därmed rättsosäker tillämpning, eftersom det är osäkert vilken personkrets som omfattas av bestämmelserna. Vi anser därför att propositionen i den del som rör ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner genom ändringar i tryckfrihetsförordningens bestämmelse om hets mot folkgrupp borde ha avslagits.

Det vilande förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen kan dock endast antas eller förkastas i sin helhet. Vi är inte beredda att förkasta hela det vilande förslaget och avstår därför från att reservera oss.

2. Vilande förslag, punkt 1 (V)

Mia Sydow Mölleby (V) anför:

Enligt min mening är det välkommet att regeringen vidtar åtgärder för att stärka transpersoners straffrättsliga skydd. Att använda en term som pekar ut transpersoner som avvikande på det sätt som regeringen har valt att göra, i strid med utredningens förslag, har emellertid en rad nackdelar och stämmer heller inte överens med hur hetslagstiftningen i övrigt är utformad. Även om det är just transpersoners utsatta situation som motiverar att det straffrättsliga skyddet stärks bör utvidgningen göras på ett sätt som omfattar alla könsidentiteter och könsuttryck.

Den kritik som förts fram mot en sådan formulering är inte av sådan vikt att den bör tillmätas någon avgörande betydelse. Det är däremot principiellt viktigt att utvidgningen av det straffrättsliga skyddet i de aktuella bestämmelserna görs på ett sätt som stämmer överens med utformningen av bestämmelserna i övrigt. Skulle exempelvis hets mot en cisperson på grund av just dennes könsidentitet eller könsuttryck kunna bevisas bör skyddet principiellt sett gälla på samma sätt som för en transperson. Mot denna

bakgrund borde begreppet könsidentitet och könsuttryck ha använts i tryckfrihetsförordningens och brottsbalkens bestämmelser om hets mot folkgrupp.

Det vilande förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen kan dock endast antas eller förkastas i sin helhet. Jag är inte beredd att förkasta hela det vilande förslaget och avstår därför från att reservera mig.

3. Vilande förslag, punkt 1 (L)

Bengt Eliasson (L) anför:

Som framgått av riksdagens tidigare behandling av grundlagsärendet delar Liberalerna inte regeringens bedömningar och förslag vad gäller preskriptionsregler och ansvar för databaser. Innebörden av förslaget är att yttrandefrihetsbrott i en databas även i fortsättningen ska betraktas som ett pågående brott så länge materialet tillhandahålls i databasen. Vi vet att det sker snabba förskjutningar av uppfattningar om vad som är tillåtligt att säga. Det är därför innehållet i äldre material som inte görs annat än passivt tillgängligt genom en databas enligt min mening inte ska bedömas enligt samtidens normer om vad som är tillåtligt. Den nya bestämmelsen om möjlighet till ansvarsfrihet för material som är äldre än ett år, om utgivaren inom två veckor efter under rättelse eller stämningsansökan tar bort materialet ur databasen, är ett ytterligare avsteg från tanken om att tillåtligheten av ett yttrande ska bedömas enligt de uppfattningar och normer som var rådande vid publiceringstillfället.

Jag anser därför att regeringens förslag i den del som avser preskriptionsregler och ansvar för databaser borde ha avslagits. Det vilande förslaget till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen kan dock endast antas eller förkastas i sin helhet. Jag är inte beredd att förkasta hela det vilande förslaget och avstår därför från att reservera mig.

4. Ändringar i brottsbalken om hets mot folkgrupp, punkt 4 (SD)

Jonas Millard (SD), Matheus Enholm (SD) och Fredrik Lindahl (SD) anför:

Som vi har framhållit i det särskilda yttrandet avseende det vilande grundlagsförslaget är de föreslagna lagändringarna i bl.a. brottsbalken så otydligt formulerade att de riskerar att innebära en oförutsägbar och därmed rättsosäker tillämpning, eftersom det är osäkert vilken personkrets som omfattas av bestämmelserna.

Vi är, som vi anförde i vårt särskilda yttrande, inte beredda att förkasta hela det vilande grundlagsförslaget och har därför avstått från att reservera oss mot det vilande förslaget till ändring i tryckfrihetsförordningen. För att undvika olika lydelser i bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen och brottsbalken avstår vi också från att reservera oss mot ändringarna i brottsbalken.

5. Ändringar i brottsbalken om hets mot folkgrupp, punkt 4 (V)

Mia Sydow Mölleby (V) anför:

Som jag framhållit i det särskilda yttrandet avseende det vilande grundlagsförslaget anser jag att regeringens förslag till ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner är välkommet. Enligt min mening borde dock begreppet könsidentitet och könsuttryck ha använts bl.a. i brottsbalkens bestämmelse om hets mot folkgrupp.

Jag är, som jag anförde i mitt särskilda yttrande, inte beredd att förkasta hela det vilande grundlagsförslaget och har därför avstått från att reservera mig mot det vilande förslaget till ändring i tryckfrihetsförordningen. För att hets mot transpersoner ska utgöra ett brott enligt grundlagarna krävs att brottet måste vara upptaget både i tryckfrihetsförordningen och i brottsbalken, s.k. dubbel kriminalisering. Jag avstår därför också från att reservera mig mot ändringarna i brottsbalken.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Vilande förslag

Den 30 maj 2018 beslutade riksdagen (bet. 2017/18:KU16, rskr. 2017/18:336) att som vilande anta det i proposition 2017/18:49 framlagda förslaget dels till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen utom i de delar det avser 1 kap. 13 § första stycket 4, dels till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen utom i de delar det avser 1 kap. 20 § första stycket 4. Det vilande förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen omfattar även de förslag till ändringar i tryckfrihetsförordningen som lagts fram av regeringen i proposition 2016/17:222 och proposition 2017/18:59 (se 7 kap. 2, 4 och 6 §§ i det vilande förslaget till TF).

Proposition 2016/17:222

Proposition 2016/17:222 Ett starkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten:

- 2.1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.
Förslaget behandlas i den del som avser 4 kap. 5 § och 5 kap. 3 § brottsbalken

Proposition 2017/18:49

Proposition 2017/18:49 Ändrade mediegrundlagar:

3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.

Proposition 2017/18:59

Proposition 2017/18:59 Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner:

- 2.2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.
Förslaget behandlas i den del som avser 16 kap. 8 § brottsbalken.

Följdmotionerna

2017/18:3955 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V):

- 2.2. Riksdagen beslutar att begreppen könsidentitet och könsuttryck, i likhet med förslaget i betänkandet Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner m.m. (SOU 2015:103), används i stället för könsöverskridande identitet eller uttryck i de berörda bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen respektive brottsbalken som syftar till att stärka det straffrättsliga skyddet för transpersoner.

Förslaget behandlas i den del som avser 16 kap. 8 § brottsbalken.

2017/18:3960 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD):

- 1.2. Riksdagen avslår propositionen.

Förslaget behandlas i den del som avser 16 kap. 8 § brottsbalken.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:3215 av Olof Lavesson m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvidga straffbestämmelsen om hets mot folkgrupp i brottsbalken till att även omfatta könsidentitet och könsuttryck och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3578 av Jan Björklund m.fl. (L):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hets med anspelning på könsidentitet eller könsuttryck och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Vilande lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen

Härigenom föreskrivs i fråga om tryckfrihetsförordningen¹

dels att 1, 5, 7 och 10 kap. samt 8 kap. 2 §, 11 kap. 2 §, 12 kap. 1 och 10 §§ och 14 kap. 5 § ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 8 kap. 1 § och 8 kap. 5 § ska utgå,

dels att nuvarande 2 kap. 4 § ska betecknas 2 kap. 8 §, nuvarande 2 kap. 6–14 §§ ska betecknas 2 kap. 9–17 §§, nuvarande 2 kap. 15–17 §§ ska betecknas 2 kap. 19–21 §§, nuvarande 2 kap. 18 § ska betecknas 2 kap. 23 §, nuvarande 3 kap. 4 § ska betecknas 3 kap. 5 §, nuvarande 3 kap. 5 § ska betecknas 3 kap. 7 §, nuvarande 3 kap. 6 § ska betecknas 3 kap. 8 §, nuvarande 6 kap. 3 § ska betecknas 6 kap. 5 §, nuvarande 8 kap. 3–10 §§ ska betecknas 8 kap. 4–11 §§, nuvarande 8 kap. 11 och 12 §§ ska betecknas 8 kap. 13 och 14 §§, nuvarande 9 kap. 3 § ska betecknas 9 kap. 5 §, nuvarande 9 kap. 4 och 5 §§ ska betecknas 9 kap. 7 och 8 §§, nuvarande 11 kap. 3–5 §§ ska betecknas 11 kap. 4–6 §§, nuvarande 12 kap. 2 § ska betecknas 12 kap. 3 §, nuvarande 12 kap. 3 och 4 §§ ska betecknas 12 kap. 7 och 8 §§, nuvarande 12 kap. 5–9 §§ ska betecknas 12 kap. 10–14 §§, nuvarande 12 kap. 11–14 §§ ska betecknas 12 kap. 17–20 §§, nuvarande 12 kap. 15 och 16 §§ ska betecknas 12 kap. 22 och 23 §§ och nuvarande 13 kap. 4–6 §§ ska betecknas 13 kap. 5–7 §§,

dels att 2 kap. 1–3 och 5 §§, 3 kap. 1–3 §§, 4 kap. 1–5 §§, 6 kap. 1, 2 och 4 §§, 8 kap. 1 §, 9 kap. 1 och 2 §§, 11 kap. 1 §, 13 kap. 1–3 §§ och 14 kap. 1–3 §§ och de nya 2 kap. 8–17, 19–21 och 23 §§, 3 kap. 5, 7 och 8 §§, 6 kap. 5 §, 8 kap. 4–11, 13 och 14 §§, 9 kap. 5, 7 och 8 §§, 11 kap. 4–6 §§, 12 kap. 3, 7, 8, 10–14, 17–20, 22 och 23 §§ och 13 kap. 5–7 §§ och rubrikerna till 2–4, 6, 8, 9 och 11–13 kap. ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 8 kap. 10 § ska sättas närmast efter 8 kap. 10 §,

dels att det ska införas fyra nya kapitel, 1, 5, 7 och 10 kap., 35 nya paragrafer, 2 kap. 4, 6 och 7 §§, 18 och 22 §§, 3 kap. 4 och 6 §§, 6 kap. 3 och 6 §§, 8 kap. 2, 3 och 12 §§, 9 kap. 3, 4, 6, 9 och 10 §§, 11 kap. 2 och 3 §§, 12 kap. 1, 2, 4–6, 9, 15, 16 och 21 §§, 13 kap. 4 och 8–10 §§ och 14 kap. 4–6 §§ och närmast före 2 kap. 1–6, 9–13, 15–17, 21 och 23 §§, 3 kap. 3 och 5–8 §§, 4 kap. 2, 4 och 5 §§, 6 kap. 2, 4 och 5 §§, 8 kap. 1, 3–11, 13 och 14 §§, 9 kap. 1, 4, 5, 7 och 8 §§, 11 kap. 1, 2 och 6 §§, 12 kap. 1, 3, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 18–20, 22 och 23 §§, 13 kap. 1 och 5–7 §§ och 14 kap. 1–6 §§ nya rubriker av följande lydelse.

¹ Tryckfrihetsförordningen omtryckt 2015:151.

1 kap. Tryckfriheten

1 § Tryckfriheten syftar till att säkerställa ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande.

Tryckfriheten innebär en frihet för var och en att i tryckt skrift uttrycka tankar, åsikter och känslor samt att offentliggöra allmänna handlingar och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst.

Tryckfriheten innebär också en rätt för var och en att ge ut skrifter utan att en myndighet eller ett annat allmänt organ hindrar detta i förväg. Åtal för en skrifts innehåll får väckas först efter det att den har getts ut och då vid en domstol. Ingen får straffas för en skrifts innehåll i andra fall än om innehållet strider mot tydlig lag som är meddelad för att bevara allmänt lugn men som inte håller tillbaka allmän upplysning.

När tryckfriheten utövas ska bestämmelser i denna grundlag som skyddar enskildas rätt och allmän säkerhet iakttas.

För tryckfriheten får inga andra begränsningar finnas än de som följer av denna grundlag.

Tillämpningsområde

Olika typer av skrifter

2 § Denna grundlag är tillämplig på skrifter som har framställts i tryckpress.

Grundlagen ska också tillämpas på skrifter som har mångfaldigats genom fotokopiering eller någon liknande teknik, om

1. utgivningsbevis gäller för skriften, eller

2. skriften är försedd med en beteckning som visar att den är mångfaldigad och i anslutning till beteckningen tydliga uppgifter om vem som har mångfaldigat skriften och om ort och år för detta.

Vad som sägs i denna grundlag om skrifter som har framställts i tryckpress och om tryckning gäller, om inte annat anges, även skrifter och mångfaldigande som avses i andra stycket.

Även bilder, med eller utan åtföljande text, anses vid tillämpning av grundlagen som skrifter.

Tryckta skrifter

3 § En skrift anses som en tryckt skrift när den är utgiven.

En skrift anses utgiven när den har lämnats ut till försäljning eller för spridning på annat sätt i Sverige. Detta gäller dock inte en myndighets tryckta handlingar, om de inte är tillgängliga för var och en.

En skrift ska inte anses utlämnad för spridning i Sverige enbart på den grunden att den skickas härifrån till mottagare i utlandet.

Periodiska skrifter

4 § Med en periodisk skrift avses en tryckt skrift som enligt utgivningsplanen ska ges ut under en bestämd titel och vid särskilda tider komma ut med minst fyra nummer eller häften årligen. Dessutom innefattas löpsedlar och bilagor som hör till skriften.

Har utgivningsbevis meddelats, anses skriften som periodisk till dess att beviset återkallas eller förklaras ha upphört.

Bilagor i form av program eller tekniska upptagningar

5 § Om ägaren till en periodisk skrift sprider eller låter sprida skriftens innehåll eller delar av detta i form av ett program som avses i yttrandefrihetsgrundlagen och som sänds eller som tillhandahålls ur en databas som avses i 1 kap. 4 § den grundlagen, ska programmet anses vara en bilaga till skriften vid tillämpning av denna grundlag. Detta gäller dock endast om

1. innehållet görs tillgängligt på ett sätt som är särskilt anpassat till personer med funktionsnedsättning,
2. innehållet återges oförändrat, och
3. det anges hur innehållet har disponerats.

Vad som anges i första stycket gäller även när innehållet sprids i en teknisk upptagning som avses i yttrandefrihetsgrundlagen.

Bestämmelser om rätt till sändningar finns i 3 kap. yttrandefrihetsgrundlagen.

6 § Om en författare, utgivare eller förläggare som är ansvarig enligt 8 kap. för en tryckt skrift som inte är periodisk sprider eller låter sprida skriftens innehåll eller delar av detta i form av ett program som avses i yttrandefrihetsgrundlagen och som tillhandahålls ur en databas som avses i 1 kap. 4 § den grundlagen, ska programmet anses vara en bilaga till skriften vid tillämpning av denna grundlag. Detta gäller dock endast om innehållet återges oförändrat och det anges att innehållet är en bilaga enligt denna bestämmelse.

Grundläggande bestämmelser*Meddelarfrihet och anskaffarfrihet*

7 § Det står var och en fritt att meddela uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att de ska göras offentliga i en tryckt skrift (meddelarfrihet). Denna frihet avser uppgifter som lämnas till

- en författare eller någon annan upphovsman till en framställning i en tryckt skrift,
- skriftens utgivare eller redaktion, eller
- ett företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter.

Det står också var och en fritt att anskaffa uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att göra dem offentliga i en tryckt skrift eller att meddela uppgifter som avses i första stycket (anskaffarfrihet).

För dessa friheter får inga andra begränsningar finnas än de som följer av denna grundlag.

Censurförbud och förbud mot andra hindrande åtgärder

8 § En skrift får inte före tryckningen granskas av en myndighet eller ett annat allmänt organ. Förbud mot tryckning får inte förekomma.

Det är inte heller tillåtet för en myndighet eller ett annat allmänt organ att, på grund av skriftens innehåll, hindra tryckning eller utgivning av en skrift, om åtgärden inte har stöd i denna grundlag. Detsamma gäller i fråga om hinder mot spridning av en skrift bland allmänheten.

Exklusivitetsprincipen

9 § För att någon ska kunna åtalas eller dömas till ansvar eller ersättningsskyldighet för missbruk av tryckfriheten eller medverkan till sådant missbruk krävs stöd i denna grundlag. Detsamma gäller för att en tryckt skrift ska kunna konfiskeras eller tas i beslag.

Instruktion för tillämpningen

10 § Den som ska döma över missbruk av tryckfriheten eller på annat sätt vaka över att denna grundlag efterlevs bör alltid ha i åtanke att tryckfriheten är en grundval för ett fritt samhällsskick, alltid uppmärksamma ämnet och tanken mera än uttrycket, liksom syftet mera än framställningssättet samt i tveksamma fall hellre fria än fälla.

Undantag från grundlagen*Vissa frågor som får regleras i lag*

11 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om upphovsmäns rätt till litterära eller konstnärliga verk, om upphovsrätten närstående rättigheter och om förbud mot att återge ett verk på ett sätt som kränker den andliga odlingens intressen.

12 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om

1. förbud mot kommersiella annonser vid marknadsföring av alkohol-drycker eller tobaksvaror,

2. förbud mot kommersiella annonser som används vid marknadsföring av andra varor än tobaksvaror eller av tjänster, om det i annonsen förekommer ett varukännetecken som är i bruk för en tobaksvara eller som enligt gällande bestämmelser om varumärken är registrerat eller inarbetat för en tobaksvara,

3. förbud mot kommersiella annonser som har meddelats till skydd för hälsa eller miljö enligt en förpliktelse som följer av medlemskapet i Europeiska unionen eller Europeiska atomenergigemenskapen,

4. krav att införa och på ett visst sätt utforma varningstext, innehållsdeklaration eller annan liknande produktinformation om syftet är skydd för hälsa eller miljö eller konsumentskydd,

5. förbud mot offentliggörande i yrkesmässig kreditupplysningsverksamhet av kreditupplysning som innebär otillbörligt intrång i enskilds personliga integritet eller som innehåller oriktig eller missvisande uppgift, om ersättningsskyldighet för sådant offentliggörande, om krav på berättigat behov hos den som beställer kreditupplysningen, om skyldighet att lämna information till den som avses med upplysningen och om rättelse av oriktig eller missvisande uppgift, eller

6. ansvar och ersättningsskyldighet som avser det sätt på vilket en uppgift har anskaffats.

13 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om förbud mot offentliggörande av personuppgifter

1. som avslöjar etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening,

2. om hälsa, sexualliv eller sexuell läggning,

3. som består av genetiska uppgifter eller biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, eller

Vad som anges i första stycket gäller endast om

1. personuppgifterna ingår i en uppgiftssamling som har ordnats så att det är möjligt att söka efter eller sammanställa dessa, och

2. det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig finns särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet.

Undantag för barnpornografi

14 § Denna grundlag är inte tillämplig på pornografiska bilder av personer vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som är under arton år.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

Om allmänna handlingars offentlighet

Allmänna handlingars offentlighet

Grundläggande bestämmelser

Handlingsoffentlighet

1 §

Till främjande av ett fritt meningsutbyte *och en* allsidig upplysning *skall varje svensk medborgare* ha rätt att *taga* del av allmänna handlingar.

Till främjande av ett fritt meningsutbyte, *en fri* och allsidig upplysning *och ett fritt konstnärligt skapande ska* *var och en* ha rätt att *ta* del av allmänna handlingar.

Begränsning av handlingsoffentligheten

2 §

Rätten att *taga* del av allmänna handlingar får begränsas endast om det *är påkallat* med hänsyn till

1. rikets säkerhet eller dess förhållande till annan stat eller mellanfolklig organisation,

Rätten att *ta* del av allmänna handlingar får begränsas endast om det *krävs* med hänsyn till

1. rikets säkerhet eller dess förhållande till *en* annan stat eller *en* mellanfolklig organisation,

2. rikets centrala finanspolitik, penningpolitik eller valutapolitik,

3. *myndighets* verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn,

4. intresset att förebygga eller beivra brott,

5. det allmännas ekonomiska intresse,

6. skyddet för *enskilds* personliga eller ekonomiska förhållanden,

7. intresset att bevara djur- eller växtart.

Begränsning av rätten att *taga* del av allmänna handlingar *skall* angivas noga i bestämmelse i en särskild lag eller, om *så i visst fall* *befinnes* lämpligare, i annan lag *vartill* den särskilda lagen hänvisar. Efter bemyndigande i sådan bestämmelse får *dock* regeringen genom förordning meddela närmare föreskrifter om bestämmelsens tillämplighet.

Utan hinder av andra stycket får i bestämmelse som där *avses* riksdagen eller regeringen *tilläggas* befogenhet att efter omständigheterna *medgiva* att viss handling lämnas ut.

2. rikets centrala finanspolitik, penningpolitik eller valutapolitik,

3. *myndigheters* verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn,

4. intresset *av* att förebygga eller beivra brott,

5. det allmännas ekonomiska intresse,

6. skyddet för *enskildas* personliga eller ekonomiska förhållanden, *eller*

7. intresset *av* att bevara djur- eller växtart.

En begränsning av rätten att *ta* del av allmänna handlingar *ska* anges noga i en bestämmelse i en särskild lag eller, om *det anses* lämpligare *i ett visst fall*, i en annan lag *som* den särskilda lagen hänvisar *till*. Efter bemyndigande i en sådan bestämmelse får regeringen genom förordning meddela närmare föreskrifter om bestämmelsens tillämplighet.

Riksdagen eller regeringen *får i en sådan bestämmelse som avses i andra stycket* ges befogenhet att efter omständigheterna *medge* att en viss handling lämnas ut.

Vad som är allmän handling

Handling

3 §

Med handling *förstås* framställning i skrift eller bild samt upptagning som *kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas* endast med tekniskt hjälpmedel. Handling är allmän, om den *förvaras* hos myndighet och enligt 6 eller 7 § är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndighet.

En upptagning som avses i första stycket anses *förvarad* hos myndighet, om upptagningen är tillgänglig för myndigheten med tekniskt hjälpmedel som myndigheten

Med handling *avses en* framställning i skrift eller bild samt *en* upptagning som endast med tekniska hjälpmedel *kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt*.

själv utnyttjar för överföring i sådan form att den kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas. En sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling anses dock förvarad hos myndigheten endast om myndigheten kan göra sammanställningen tillgänglig med rutinbetonade åtgärder.

En sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling anses dock inte förvarad hos myndigheten om sammanställningen innehåller personuppgifter och myndigheten enligt lag eller förordning saknar befogenhet att göra sammanställningen tillgänglig. Med personuppgift avses all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person.

Allmän handling

4 §

En handling är allmän, om den förvaras hos en myndighet och enligt 9 eller 10 § är att anse som inkommen till eller upprättad hos en myndighet.

Med myndighet jämställda organ

5 §

Med myndighet *likställs* i detta kapitel riksdagen och beslutande kommunal församling.

Med myndighet *jämställs* i detta kapitel riksdagen och beslutande kommunal församling.

Handling som förvaras hos myndighet

6 §

En upptagning som avses i 3 § anses förvarad hos en myndighet, om upptagningen är tillgänglig för myndigheten med tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar för överföring i sådan form att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt.

En sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling anses dock förvarad hos myndigheten endast om myndigheten kan göra sammanställningen tillgänglig med rutinbetonade åtgärder och inte annat följer av 7 §.

7 §

En sammanställning enligt 6 § andra stycket anses inte förvarad hos myndigheten om sammanställningen innehåller personuppgifter och myndigheten enligt lag eller förordning saknar befogenhet att göra sammanställningen tillgänglig. Med personuppgift avses all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person.

4 §

Brev eller annat meddelande som är ställt personligen till den som innehar befattning vid myndighet anses som allmän handling, om handlingen gäller ärende eller annan fråga som *ankommer på* myndigheten och *ej* är avsedd för mottagaren endast som innehavare av annan ställning.

8 §

Brev eller annat meddelande som är ställt personligen till den som innehar befattning vid en myndighet anses som allmän handling, om handlingen gäller ett ärende eller *någon* annan fråga som *ska handläggas* av myndigheten och *inte* är avsedd för mottagaren endast som innehavare av annan ställning.

Inkommen handling

6 §

Handling anses *inkommen* till myndighet, när den har anlänt till myndigheten eller kommit behörig befattningshavare till handa. I fråga om upptagning som avses i 3 § *första stycket* gäller i stället att den anses *inkommen* till myndighet när annan har gjort den tillgänglig för myndigheten på sätt som *angives i 3 § andra stycket*.

Tävlingsskrift, anbud eller *annan sådan handling* som enligt tillkännagivande *skall avlämnas* i förseglat omslag anses *ej inkom-*

9 §

En handling anses *ha kommit in* till en myndighet, när den har anlänt till myndigheten eller kommit behörig befattningshavare till handa. I fråga om en upptagning som avses i 3 § gäller i stället att den anses *ha kommit in* till myndigheten när *någon* annan har gjort den tillgänglig för myndigheten på det sätt som *anges i 6 §*.

Tävlingsskrifter, anbud eller *andra sådana handlingar* som enligt tillkännagivande *ska lämnas* i förseglat omslag anses *inte ha*

men före den tidpunkt som har bestämts för öppnandet. Åtgärd som någon vidtager endast som led i teknisk bearbetning eller teknisk lagring av handling, som myndighet har tillhandahållit, skall ej anses leda till att handling är inkommen till den myndigheten.

7 §

Handling anses *upprättad* hos myndighet, när den har expedierats. Handling som *ej* har expedierats anses upprättad när det ärende till vilket den hänför sig har slutbehandlats hos myndigheten eller, om handlingen *ej* hänför sig till visst ärende, när den har justerats av myndigheten eller *på annat sätt färdigställts*.

I stället för vad som föreskrives i första stycket gäller att handling anses upprättad,

1. *diarium, journal* samt sådant register eller *annan förteckning* som föres fortlöpande, när handlingen har färdigställts för anteckning eller införing,

2. *dom* och *annat beslut*, som enligt vad därom är föreskrivet skall avkunnas eller expedieras, samt protokoll och *annan handling* i vad den hänför sig till sådant beslut, när beslutet har avkunnats eller expedierats,

3. *annat myndighets protokoll* och därmed jämförliga anteckningar, när handlingen har justerats av myndigheten eller *på annat sätt färdigställts*, dock *ej protokoll* hos riksdagens utskott, kommuns revisorer eller statliga kommittéer eller hos kommunal myndighet i ärende som denna endast bereder till avgörande.

kommit in före den tidpunkt som har bestämts för öppnandet.

En åtgärd som någon *vidtar* endast som *ett* led i *en* teknisk bearbetning eller teknisk lagring av *en* handling som *en* myndighet har tillhandahållit *ska inte* anses leda till att handlingen har kommit in till den myndigheten.

Upprättad handling

10 §

En handling anses *ha upprättats* hos *en* myndighet, när den har expedierats. *En handling* som *inte* har expedierats anses upprättad när det ärende som den hänför sig till har slutbehandlats hos myndigheten eller, om handlingen *inte* hänför sig till *ett* visst ärende, när den har justerats av myndigheten eller *färdigställts på annat sätt*.

I stället för det som föreskrivs i första stycket gäller följande:

1. *Diarier, journaler* samt sådana register eller *andra förteckningar* som förs fortlöpande anses *ha upprättats* när de har färdigställts för anteckning eller införing.

2. *Domar* och *andra beslut*, som enligt vad som är föreskrivet *ska* avkunnas eller expedieras, samt protokoll och *andra handlingar* till den *del* protokollet eller handlingen hänför sig till *ett* sådant beslut, *anses ha upprättats* när beslutet har avkunnats eller expedierats.

3. *Andra protokoll från en myndighet* och därmed jämförliga anteckningar anses *ha upprättats* när de har justerats av myndigheten eller färdigställts *på annat sätt*.

Det som sägs i andra stycket 3

gäller inte protokoll hos riksdagens utskott, en kommuns revisorer, statliga kommittéer eller en kommunal myndighet i ärenden som denna endast bereder till avgörande.

Överlämnad handling inom en myndighet

8 §

Har organ som ingår i eller är knutet till ett verk eller liknande myndighetsorganisation överlämnat handling till annat organ inom samma myndighetsorganisation eller framställt handling för sådant överlämnande, skall handlingen ej anses som därigenom inkommen eller upprättad i annat fall än då organen uppträda som självständiga i förhållande till varandra.

11 §

Har ett organ som ingår i eller är knutet till en myndighet lämnat över en handling till något annat organ inom samma myndighet, anses handlingen som inkommen eller upprättad därigenom endast om organen uppträder som självständiga i förhållande till varandra.

Detsamma gäller om en handling har framställts för att lämnas på det sätt som anges i första stycket.

Minnesanteckning, utkast och koncept

9 §

Hos myndighet tillkommen minnesanteckning som ej har expedierats skall ej heller efter den tidpunkt då den enligt 7 § är att anse som upprättad anses som allmän handling hos myndigheten, om den icke tages om hand för arkivering. Med minnesanteckning förstås promemoria och annan uppteckning eller upptagning som har kommit till endast för ärendes föredragning eller beredning, dock ej till den del den har tillfört ärendet sakuppgift.

Utkast eller koncept till myndighets beslut eller skrivelse och annan därmed jämställd handling

12 §

En minnesanteckning som har gjorts hos en myndighet och som inte har expedierats ska inte heller efter den tidpunkt då den enligt 10 § är att anse som upprättad anses som allmän handling hos myndigheten. Minnesanteckningen anses dock som upprättad om den har tagits om hand för arkivering. Med minnesanteckning avses promemrior och andra uppteckningar eller upptagningar som har kommit till endast för föredragning eller beredning av ett ärende, dock inte till den del de har tillfört ärendet någon sakuppgift.

Utkast eller koncept till en myndighets beslut eller skrivelse och andra därmed jämställda hand-

som *ej* har expedierats anses *ej* som *allmän handling*, såvida den *icke* tages om hand för arkivering.

lingar som *inte* har expedierats anses *inte* som *allmänna*. *Handlingen* anses *dock* vara *allmän* om den *tas* om hand för arkivering.

Handlingar som inte anses som allmänna

10 §

Handling som förvaras hos en myndighet endast som led i teknisk bearbetning eller teknisk lagring för annans räkning anses inte som allmän handling hos den myndigheten.

Som allmän handling anses inte handling som en myndighet förvarar endast i syfte att kunna åter skapa information som har gått förlorad i en myndighets ordinarie system för automatiserad behandling av information (säkerhetskopior).

11 §

Som allmän handling anses *ej*

1. brev, telegram eller annan sådan handling som har *inlämnats* till eller upprättats hos myndighet endast för befordran av meddelande,

2. meddelande eller annan handling som har *inlämnats* till eller upprättats hos myndighet endast för offentliggörande i periodisk skrift som *utgives* genom myndigheten,

3. tryckt skrift, ljud- eller bildupptagning eller annan handling som ingår i bibliotek eller som från enskild har tillförts allmänt arkiv uteslutande för förvaring och vård eller forsknings- och studieändamål eller privata brev, skrifter eller upptagningar som *eljest ha* överlämnats till myndighet uteslutande för ändamål som nu angivits,

4. upptagning av innehållet i handling som avses i 3, om upp-

13 §

En handling som förvaras hos en myndighet endast som *ett* led i en teknisk bearbetning eller teknisk lagring för *någon* annans räkning anses inte som allmän handling hos den myndigheten.

Som allmän handling anses inte *en* handling som en myndighet förvarar endast i syfte att kunna åter skapa information som har gått förlorad i en myndighets ordinarie system för automatiserad behandling av information (säkerhetskopior).

14 §

Som allmän handling anses *inte*

1. *ett* brev, *ett* telegram eller *någon* annan sådan handling som har *lämnats in* till eller upprättats hos *en* myndighet endast för befordran av *ett* meddelande,

2. *ett* meddelande eller *någon* annan handling som har *lämnats in* till eller upprättats hos *en* myndighet endast för offentliggörande i *en* periodisk skrift som *ges ut* genom myndigheten,

3. *en* tryckt skrift, *en* ljud- eller bildupptagning eller *någon* annan handling som ingår i *ett* bibliotek eller som från *en* enskild har tillförts *ett* allmänt arkiv uteslutande för förvaring och vård eller forsknings- och studieändamål eller privata brev, skrifter eller upptagningar som *annars har* överlämnats till *en* myndighet uteslutande för *något av de angivna ändamålen*,

4. *en* upptagning av innehållet i *en* sådan handling som avses i 3,

tagningen förvaras hos myndighet där den ursprungliga handlingen *ej* skulle vara att anse som allmän.

Det som föreskrivs i första stycket 3 om *handling* som ingår i bibliotek tillämpas inte på upptagning i en databas som en myndighet har tillgång till enligt avtal med en annan myndighet, om upptagningen är allmän handling hos den myndigheten.

om upptagningen förvaras hos *en* myndighet där den ursprungliga handlingen *inte* skulle vara att anse som allmän.

Det som föreskrivs i första stycket 3 om *handlingar* som ingår i bibliotek tillämpas inte på *en* upptagning i en databas som *en* myndighet har tillgång till enligt *ett* avtal med *en* annan myndighet, om upptagningen är allmän handling hos den myndigheten.

Utlämnande av allmänna handlingar

Rätten att ta del av allmänna handlingar

12 §

Allmän handling som får lämnas ut *skall på begäran* genast eller så snart det är möjligt *på stället* utan avgift *tillhandahållas den, som önskar ta del därav, så att handlingen kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas.* Handling får även skrivas av, avbildas eller *tagas* i anspråk för ljudöverföring. Kan handling *ej* tillhandahållas utan att sådan del *därav* som *icke* får lämnas ut *röjes, skall* den i övriga delar göras tillgänglig för sökanden i avskrift eller kopia.

Myndighet är *icke* skyldig att tillhandahålla handling på stället, om *betydande hinder* möter. *I fråga om upptagning* som avses i 3 § *första stycket föreligger ej heller sådan skyldighet,* om sökanden utan beaktansvärd olägenhet kan *taga* del av upptagningen hos närbelägen myndighet.

13 §

Den som önskar ta del av en allmän handling har även rätt att

15 §

Den som begär ut en allmän handling som får lämnas ut *ska* genast eller så snart det är möjligt och utan avgift *få ta del av handlingen på stället på ett sådant sätt att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt.* En handling får även skrivas av, avbildas eller *tas* i anspråk för ljudöverföring. Kan *en* handling *inte* tillhandahållas utan att *en* sådan del *av handlingen* som *inte* får lämnas ut *röjs, ska* den i övriga delar göras tillgänglig för sökanden i avskrift eller kopia.

En myndighet är *inte* skyldig att tillhandahålla *en* handling på stället, om *det* möter *betydande hinder.* *Detsamma gäller en* upptagning som avses i 3 §, om sökanden utan beaktansvärd olägenhet kan *ta* del av upptagningen hos *en* närbelägen myndighet.

Kopior av allmänna handlingar

16 §

Den som önskar ta del av en allmän handling har även rätt att

mot fastställd avgift få avskrift eller kopia av handlingen till den del *den* får lämnas ut. En myndighet är dock inte skyldig att i större utsträckning än vad som följer av lag lämna ut en upptagning för automatiserad behandling i annan form än utskrift. En myndighet är inte heller skyldig att framställa kopia av karta, ritning, *bild* eller *annan i 3 § första stycket avsedd upptagning än som nyss har angivits*, om *svårighet* möter och handlingen kan tillhandahållas på stället.

Begäran att få avskrift eller kopia av allmän handling *skall* behandlas skyndsamt.

14 §

Begäran att få *taga* del av allmän handling *göres* hos myndighet som förvarar handlingen.

Begäran prövas av myndighet som *angives* i första stycket. Om särskilda skäl *föranleda det*, får dock *i* bestämmelse som avses i 2 § andra stycket *föreskrivas* att prövningen vid tillämpningen av bestämmelsen *skall ankomma på* annan myndighet. I fråga om handling som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet kan även genom förordning *föreskrivas* att endast viss myndighet får pröva frågan om utlämnande. I de *nu nämnda* fallen *skall* begäran om utlämnande genast hänskjutas till *behörig myndighet*.

Myndighet får inte på grund av att någon begär att få taga del av allmän handling efterforska vem han är eller vilket syfte han har med sin begäran i större utsträckning än som behövs för att myndigheten skall kunna pröva om

mot *en* fastställd avgift få *en* avskrift eller kopia av handlingen till den del *handlingen* får lämnas ut. En myndighet är dock inte skyldig att i större utsträckning än vad som följer av lag lämna ut en upptagning för automatiserad behandling i annan form än utskrift. En myndighet är inte heller skyldig att framställa *en* kopia av *en* karta, ritning eller *bild* eller *av en upptagning som avses i 3 § och som inte är en upptagning för automatiserad behandling*, om *det skulle innebära svårigheter* och handlingen kan tillhandahållas på stället.

En begäran att få *en* avskrift eller kopia av *en* allmän handling *ska* behandlas skyndsamt.

Prövning av begäran

17 §

En begäran att få *ta* del av *en* allmän handling *görs* hos *den* myndighet som förvarar handlingen.

Begäran prövas av *den* myndighet som *anges* i första stycket. Om *det finns* särskilda skäl, får dock *föreskrivas* i *en* bestämmelse som avses i 2 § andra stycket att prövningen vid tillämpningen av bestämmelsen *ska göras av någon* annan myndighet. I fråga om *en* handling som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet kan *det* även genom förordning *föreskrivas* att endast *en* viss myndighet får pröva frågan om utlämnande. I de *angivna* fallen *ska* begäran om utlämnande genast hänskjutas till *den behöriga myndigheten*.

hinder föreligger mot att handlingen lämnas ut.

18 §

En myndighet får inte på grund av att någon begär att få ta del av en allmän handling efterforska vem denne är eller vilket syfte han eller hon har med sin begäran i större utsträckning än vad som behövs för att myndigheten ska kunna pröva om det finns hinder mot att handlingen lämnas ut.

15 §

Om annan än riksdagen eller regeringen avslår begäran att få ta del av handling eller lämnar ut allmän handling med förbehåll, som inskränker sökandens rätt att yppa dess innehåll eller eljest förfoga över den, får sökanden föra talan mot beslutet. Talan mot beslut av statsråd skall föras hos regeringen och talan mot beslut av annan myndighet hos domstol.

I den i 2 § omnämnda lagen skall närmare angivas hur talan mot beslut som avses i första stycket skall föras. Sådan talan skall alltid prövas skyndsamt.

Angående rätt att föra talan mot beslut av myndighet som lyder under riksdagen är särskilt föreskrivet.

16 §

Anteckning om hinder att lämna ut allmän handling får göras endast på handling som omfattas av bestämmelse som avses i 2 § andra stycket. Härvid skall tillämplig bestämmelse angivas.

19 §

Om någon annan än riksdagen eller regeringen avslår en begäran att få ta del av en handling eller lämnar ut en allmän handling med förbehåll som inskränker sökandens rätt att yppa dess innehåll eller annars förfoga över den, får sökanden överklaga beslutet. Ett beslut av ett statsråd ska överklagas till regeringen och ett beslut av någon annan myndighet ska överklagas till domstol.

I den lag som avses i 2 § ska det närmare anges hur beslut som avses i första stycket får överklagas. Ett överklagande ska alltid prövas skyndsamt.

För beslut av en myndighet som lyder under riksdagen gäller särskilda bestämmelser om överklagande.

20 §

En anteckning om hinder att lämna ut en allmän handling får göras endast på en handling som omfattas av en bestämmelse som avses i 2 § andra stycket. Den tillämpliga bestämmelsen ska anges.

Ytterligare bestämmelser om allmänna handlingar

Allmänna handlingar hos enskilda organ

17 §

I lag får föreskrivas att regeringen eller beslutande kommunal församling får besluta att allmänna handlingar som hänför sig till myndighets verksamhet, vilken skall övertas av enskilt organ, får överlämnas till det organet för förvaring, om detta behöver handlingarna i verksamheten, utan att handlingarna därigenom upphör att vara allmänna. Ett sådant organ skall i fråga om överlämnade handlingar jämföras med myndighet vid tillämpningen av 12–16 §§.

I lag får även föreskrivas att regeringen får besluta att allmänna handlingar får överlämnas till Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar för förvaring, utan att handlingarna därigenom upphör att vara allmänna. Detta gäller handlingar som senast den 31 december 1999 har kommit in till eller upprättats hos

1. myndigheter som har upphört och som har haft uppgifter som hänför sig till Svenska kyrkans verksamhet, eller

2. Svenska kyrkans beslutande församlingar.

Vid tillämpningen av 12–16 §§ skall Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar jämföras med myndighet i fråga om överlämnade handlingar.

21 §

Om en myndighets verksamhet ska övertas av ett enskilt organ, får det i lag föreskrivas att regeringen eller en beslutande kommunal församling får besluta att allmänna handlingar som hänför sig till den verksamheten och som organet behöver för verksamheten får överlämnas dit utan att handlingarna därigenom upphör att vara allmänna. Ett sådant organ ska i fråga om överlämnade handlingar jämföras med en myndighet när 15–20 §§ tillämpas.

22 §

I lag får det föreskrivas att regeringen får besluta att allmänna handlingar får överlämnas till Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar för förvaring, utan att handlingarna därigenom

upphör att vara allmänna. Detta gäller handlingar som senast den 31 december 1999 har kommit in till eller upprättats hos

1. myndigheter som har upphört och som har haft uppgifter som hänför sig till Svenska kyrkans verksamhet, eller

2. Svenska kyrkans beslutande församlingar.

När 15–20 §§ tillämpas ska Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar jämföras med en myndighet i fråga om överlämnade handlingar.

Bevarande och gallring

18 §

Grundläggande bestämmelser om hur allmänna handlingar skall bevaras samt om gallring och annat avhändande av sådana handlingar meddelas i lag.

23 §

Grundläggande föreskrifter om hur allmänna handlingar ska bevaras samt om gallring och annat avhändande av sådana handlingar får meddelas i lag.

3 kap.

Om rätt till anonymitet

Rätten till anonymitet

1 §

Författare till tryckt skrift vare ej skyldig att låta sitt namn eller sin pseudonym eller signatur utsättas å skriften. Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning beträffande den som lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket, så ock i fråga om utgivare av tryckt skrift som ej är periodisk.

En författare till en tryckt skrift är inte skyldig att sätta ut namn, pseudonym eller signatur på skriften. Detsamma gäller för den som har meddelat uppgifter för offentliggörande enligt 1 kap. 7 § och för utgivare av en tryckt skrift som inte är periodisk.

2 §

I mål som rör tryckfrihetsbrott må fråga ej väckas om vem som är författare eller har lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket, ej heller om vem som är utgivare av tryckt skrift som ej är periodisk. Om för skrift, som ej är periodisk, författare eller utgivare har angivits å skriften med namn

I ett mål om ansvar, skadestånd eller särskild rättsverkan på grund av tryckfrihetsbrott får ingen ta upp frågan om vem som är författare eller vem som är meddelare enligt 1 kap. 7 §. Detsamma gäller frågan om vem som är utgivare till en tryckt skrift som inte är periodisk.

Om författare eller utgivare har

eller med pseudonym eller signatur, som enligt vad allmänt är känt åsyftar bestämd person, eller någon i skriftlig förklaring erkänt sig vara författaren eller utgivaren eller inför domstol i målet självmant avgivit sådant erkännande, må dock frågan om han är ansvarig behandlas i målet.

Fråga om vem som är ansvarig för brott enligt 7 kap. 3 § må utan hinder av första stycket handläggas i samma rättegång som mål som där anges.

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller utgivningen av tryckt skrift eller med framställning som var avsedd att införas i tryckt skrift och den som har varit verksam inom företag för utgivning av tryckta skrifter eller inom företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter får inte röja vad han därvid erfarit om vem som är författare eller har lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket eller är utgivare av skrift som inte är periodisk.

Tystnadsplikten enligt första stycket gäller inte

1. om den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans identitet röjs,

2. om fråga om identiteten får väckas enligt 2 § första stycket,

3. om det rör sig om brott som anges i 7 kap. 3 § första stycket 1,

4. i den mån domstol, när det är fråga om brott enligt 7 kap. 2 § eller 3 § första stycket 2 eller 3, finner det erforderligt, att vid förhandling uppgift lämnas, huruvida

angetts på en skrift som inte är periodisk, med namn eller med en pseudonym eller en signatur som enligt vad som är allmänt känt syftar på en viss person, får dock frågan om han eller hon är ansvarig behandlas i målet. *Det samma gäller om någon i en skriftlig förklaring har uppgett sig vara författaren eller utgivaren eller självmant har lämnat en sådan uppgift i målet.*

Första stycket hindrar inte att det i samma rättegång som avses i första och andra styckena handläggs en fråga om vem som är ansvarig för brott enligt 7 kap. 22 eller 23 §.

Tystnadsplikt

3 §

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller utgivningen av en tryckt skrift eller med en framställning som har varit avsedd att införas i en tryckt skrift får inte röja vad han eller hon då har fått veta om vem som är författare, meddelare enligt 1 kap. 7 § eller utgivare av en skrift som inte är periodisk.

Tystnadsplikt enligt första stycket gäller även för den som på något annat sätt har varit verksam inom ett företag för utgivning av tryckta skrifter eller inom ett företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter.

den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen har lämnat meddelandet eller medverkat till framställningen, eller

5. i den mån domstol i annat fall av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse finner det vara av synnerlig vikt att uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran.

Vid förhör som avses i andra stycket 4 eller 5 skall rätten noga vaka över att frågor inte ställs som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som i varje särskilt fall är medgivet.

4 §

Tystnadsplikt enligt 3 § gäller inte i följande fall:

1. Den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans eller hennes identitet röjs.

2. Det är tillåtet enligt 2 § andra stycket att behandla frågan om identiteten.

3. Det rör sig om något av de brott som avses i 7 kap. 22 § första stycket 1.

4. En domstol finner i fråga om brott enligt 7 kap. 21 § eller 22 § första stycket 2 eller 3 att det är nödvändigt att uppgifter lämnas om huruvida det är den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen som har lämnat meddelandet eller medverkat till framställningen. Uppgifterna ska i så fall lämnas vid en förhandling.

5. En domstol finner i något annat fall att det av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att en uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkran.

Vid förhör som avses i första stycket 4 eller 5 ska rätten noga

vaka över att det inte ställs frågor som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som har medgetts i varje särskilt fall.

Efterforskningsförbud

4 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte efterforska författaren till framställning som införts eller varit avsedd att införas i tryckt skrift, den som utgett eller avsett att utge framställning i sådan skrift eller den som lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket, i vidare mån än vad som erfordras för åtal eller annat ingripande mot honom som inte står i strid med denna förordning. Får efterforskning förekomma, ska den i 3 § angivna tystnadsplikten beaktas.

Inte heller får en myndighet eller ett annat allmänt organ ingripa mot någon för att han eller hon i en tryckt skrift har brukat sin tryckfrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

5 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte efterforska

1. författaren till en framställning som har införts eller varit avsedd att införas i en tryckt skrift,

2. den som har gett ut eller avsett att ge ut en framställning i en sådan skrift, eller

3. meddelare enligt 1 kap. 7 §.

Förbudet i första stycket hindrar inte efterforskning när det behövs för åtal eller något annat ingripande mot den som avses där som inte står i strid med denna grundlag. I sådana fall ska den tystnadsplikt som anges i 3 § beaktas.

Repressalieförbud

6 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte ingripa mot någon för att han eller hon i en tryckt skrift har brukat sin tryckfrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

Straff

5 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet mot författarens eller, i fall som avses i 1 §, mot utgivarens eller meddelarens vilja på tryckt skrift sätter ut dennes namn, pseudonym eller signatur eller åsidosätter sin tystnadsplikt enligt

7 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som

1. uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot sin tystnadsplikt enligt 3 §,

2. uppsåtligen eller av oaktsamhet på en tryckt skrift sätter ut

3 §, döms till böter eller fängelse i högst ett år. Till samma straff döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet på skriften såsom författare, utgivare eller meddelare sätter ut namnet på eller pseudonym eller signaturen för annan person än den verkliga författaren, utgivaren eller meddelaren.

För efterforskning i strid med 4 § första stycket första meningen döms, om efterforskningen har skett uppsåtligen, till böter eller fängelse i högst ett år.

För uppsåtligt ingripande i strid med 4 § andra stycket döms, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd, till böter eller fängelse i högst ett år.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket får väckas endast om målsäganden anmält brottet till åtal.

namn på eller pseudonym eller signatur för en författare eller, i fall som avses i 1 §, meddelare eller utgivare mot hans eller hennes vilja,

3. uppsåtligen eller av oaktsamhet på en tryckt skrift sätter ut namn på eller pseudonym eller signatur för någon som uppges vara författare, utgivare eller meddelare men som inte är det,

4. uppsåtligen efterforskar i strid med 5 §, eller

5. uppsåtligen ingriper i strid med 6 §, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket 1–3 får väckas endast om målsäganden har anmält brottet till åtal.

Andra upphovsmän än författare

6 §

Med författare likställes i detta kapitel annan som är att anse som upphovsman till framställning som införts eller är avsedd att införas i tryckt skrift.

8 §

Det som sägs i detta kapitel om författare gäller även andra upphovsmän till framställningar som har införts eller varit avsedda att införas i en tryckt skrift.

4 kap.

Om tryckta skrifers framställning Rätten att trycka skrifter

1 §

Rätt att själv eller med biträde av andra genom tryckpress framställa tryckalster skall tillkomma varje svensk medborgare eller svensk juridisk person.

Varje fysisk och juridisk person har rätt att själv eller med hjälp av andra trycka skrifter.

Ursprungsuppgifter

2 §

Skrift, som i riket framställs genom tryckpress eller som här

En skrift som är tryckt i Sverige och avsedd att ges ut här ska inne-

mångfaldigas genom stencilering, fotokopiering eller liknande tekniskt förfarande och för vilken gäller utgivningsbevis, skall innehålla tydliga uppgifter om vem som har tryckt eller eljest mångfaldigat skriften samt om ort och år för mångfaldigandet, om skriften är avsedd att utgivnas i riket och ej är att hänföra till bild- eller tillfällighetstryck.

Om utsättande av uppgifter som avses i första stycket å skrift, som mångfaldigas genom stencilering, fotokopiering eller liknande tekniskt förfarande och för vilken ej gäller utgivningsbevis, är föreskrivet i 1 kap. 5 § första stycket.

Med bild- eller tillfällighetstryck förstås i denna förordning vykort och bildalbum, visitkort och notifikationer, adresskort, etiketter, blanketter, reklam- och emballagestryck samt annat affärstryck även som andra sådana tryckalster, allt under förutsättning att på grund av texten eller vad eljest framställles tryckfrihetsmissbruk kan anses uteslutet.

Om skyldighet att bevara exemplar av tryckt skrift för granskning och att lämna exemplar av skrift till bibliotek eller arkiv föreskrives i lag.

hålla tydliga uppgifter om vem som har tryckt skriften samt om ort och år för tryckningen. Motsvarande gäller en skrift för vilken utgivningsbevis gäller och som är mångfaldigad här genom fotokopiering eller någon liknande teknik.

3 §

Skyldigheten att sätta ut uppgifter enligt 2 § gäller inte bild- eller tillfällighetstryck. Med bild- eller tillfällighetstryck avses vykort och bildalbum, visitkort och notifikationer, adresskort, etiketter, blanketter samt affärstryck såsom reklam- och emballagestryck och andra sådana trycksaker. En förutsättning är att missbruk av tryckfriheten kan anses uteslutet på grund av texten eller framställningen i övrigt.

Skyldighet att bevara exemplar

4 §

Föreskrifter om skyldighet att bevara exemplar av tryckta skrifter för granskning och att lämna exemplar av tryckta skrifter till bibliotek eller arkiv får meddelas i lag.

Detsamma gäller föreskrifter om skyldighet att spela in program och bevara tekniska upptagningar som avses i 1 kap. 5 och 6 §§ samt att tillhandahålla dessa.

Straff

5 §

Den som *framställer* skrift och Den som *vid framställningen av* därvid bryter mot 2 § första stycket en skrift bryter mot 2 § döms till böter eller fängelse i böter eller fängelse i högst ett år.

5 kap. Rätten att ge ut periodiska skrifter

Ägare och utgivare

1 § En periodisk skrift ska ha en utgivare.

Utgivaren utses av skriftens ägare.

2 § Varje fysisk och juridisk person får vara ägare till en periodisk skrift.

3 § En utgivare av en periodisk skrift ska vara en fysisk person med hemvist i Sverige. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara utgivare.

Utgivarens befogenhet

4 § Utgivaren ska ha befogenhet att utöva tillsyn över skriftens utgivning och bestämma över dess innehåll så att ingenting får föras in i den mot hans eller hennes vilja. Varje inskränkning i denna befogenhet ska vara utan verkan.

Anmälan om utgivare

5 § När en utgivare har utsetts, ska ägaren anmäla detta till en myndighet som anges i lag. Anmälan ska innehålla uppgift om utgivarens namn och hemvist. Den ska även innehålla bevis om att utgivaren är behörig enligt 3 § och en förklaring av utgivaren om att han eller hon har åtagit sig uppdraget.

6 § Om utgivaren inte längre är behörig eller om utgivarens uppdrag kommer att upphöra av något annat skäl, ska ägaren genast utse en ny utgivare och anmäla detta enligt 5 §. Anmälan ska om möjligt även innehålla bevis om att den förra utgivaren har fått del av anmälan.

Ställföreträdare för utgivare

7 § En utgivare av en periodisk skrift får utse en eller flera ställföreträdare. För ställföreträdare gäller 3 §.

När en ställföreträdare har utsetts, ska detta anmälas till den myndighet som avses i 5 §. Tillsammans med anmälan ska det lämnas ett bevis om att ställföreträdaren uppfyller behörighetsvillkoren för utgivare och en förklaring dels av ställföreträdaren att han eller hon har åtagit sig uppdraget, dels av ägaren att han eller hon har godkänt ställföreträdaren.

Upphör utgivarens uppdrag, upphör också uppdraget som ställföreträdare.

8 § Om en anmälan av ställföreträdare har gjorts enligt 7 §, får utgivaren överlämna åt ställföreträdaren eller, om flera ställföreträdare finns, åt någon av dem att i utgivarens ställe utöva den befogenhet som utgivaren har enligt 4 §.

Kan det antas att utgivaren på grund av sjukdom eller av annan tillfällig orsak oavbrutet under minst en månad inte kommer att utöva befogenheten som utgivare, ska han eller hon snarast överlämna denna till en ställföreträdare. Finns det ingen ställföreträdare, ska utgivaren genast utse en ställföreträdare och anmäla detta enligt 7 §. Detsamma gäller om uppdraget för den som har utsetts till ställföreträdare kommer att upphöra.

Uppgift om utgivare

9 § På varje nummer eller häfte av en periodisk skrift ska utgivarens namn sättas ut. När en ställföreträdare har trätt in anges i stället ställföreträdarens namn.

Utgivningsbevis

Utfärdande

10 § En periodisk skrift får inte ges ut innan det har utfärdats ett bevis om att det inte finns något hinder mot utgivning enligt denna grundlag (utgivningsbevis).

Ett utgivningsbevis meddelas av den myndighet som avses i 5 §. Ansökan görs av skriftens ägare. I ansökan ska skriftens titel, utgivningsort och utgivningsplan anges.

11 § Ett utgivningsbevis får inte utfärdas innan det har gjorts en anmälan om utgivare enligt 5 §.

En ansökan får avslås om skriftens titel lätt kan förväxlas med titeln på någon annan skrift med utgivningsbevis.

Giltighet och förnyelse

12 § Ett utgivningsbevis gäller i tio år. Därefter upphör beviset att gälla. Ett beslut om att beviset ska anses ha upphört vid tioårsperiodens utgång meddelas av den myndighet som avses i 5 §. Beviset får förnyas efter ansökan av skriftens ägare, varje gång för tio år från utgången av den föregående tioårsperioden. Om ansökan om förnyelse har gjorts före tioårsperiodens utgång fortsätter beviset att gälla till dess att beslutet med anledning av ansökan har fått laga kraft.

Återkallelse

13 § Ett utgivningsbevis får återkallas i följande fall:

1. Ägaren har anmält att skriftens utgivning har upphört.
2. Äganderätten till skriften har övergått till någon som inte uppfyller behörighetsvillkor som har föreskrivits med stöd av denna grundlag.
3. Det finns ingen utgivare eller utgivaren uppfyller inte behörighetsvillkoren enligt 3 § eller behörighetsvillkor som har föreskrivits med stöd av denna grundlag, och en behörig utgivare utses inte omedelbart.

4. Det har gått sex månader från dagen då utgivningsbeviset utfärdades, utan att skriften har kommit ut.

5. Skriften har under något av de två senaste kalenderåren inte kommit ut med minst fyra nummer eller häften på särskilda tider.

6. Det visas inom sex månader från första gången skriften kom ut att beviset inte borde ha utfärdats med hänsyn till bestämmelsen i 11 § andra stycket.

7. Titeln på en skrift har typografiskt sett getts en sådan likhet med titeln på en annan skrift med utgivningsbevis att förväxling lätt kan ske och rättelse vidtas inte omedelbart.

14 § Om ett utgivningsbevis har återkallats enligt 13 § första stycket 2, 3, 5 eller 7, krävs medgivande av skriftens ägare för att utgivningsbevis ska utfärdas för en annan skrift med en titel som har en sådan likhet med den första skriftens titel att de lätt kan förväxlas. Medgivande behövs dock inte om det har gått två år efter återkallelsen.

Detsamma gäller om det tidigare utgivningsbeviset har förklarats ha upphört att gälla.

15 § Det får i lag meddelas föreskrifter om

1. skyldighet att anmäla ändrade förhållanden i fråga om utgivningsort och utgivningsplan,
2. giltighet och förnyelse av utgivningsbevis, och
3. återkallelse av utgivningsbevis.

Straff

16 § Till böter döms

1. en ägare till en periodisk skrift som ges ut utan att utgivningsbevis finns eller utan att ägaren uppfyller behörighetsvillkor som har föreskrivits med stöd av denna grundlag,

2. en ägare till en periodisk skrift för vilken en ny utgivare inte utses och anmäls enligt 6 §,

3. en utgivare som inte överlämnar sitt uppdrag till ställföreträdare enligt 8 § andra stycket,

4. den som ger ut en periodisk skrift för vilken utgivningsförbud har meddelats enligt denna grundlag eller som uppenbart utgör en fortsättning av en sådan skrift, eller

5. den som på en periodisk skrift låter ange sitt namn som utgivare eller ställföreträdare utan att vara behörig.

Om skriften har förklarats vara brottslig eller omständigheterna annars är synnerligen försvårande, är straffet fängelse i högst ett år.

17 § Till straff enligt 16 § döms även den som i en ansökan, anmälan eller förklaring som avses i detta kapitel medvetet lämnar oriktiga uppgifter.

18 § Till penningböter döms en utgivare som inte sätter ut uppgifter om utgivarens namn på det sätt som anges i 9 §. Detsamma gäller en ställföreträdare som har trätt in som utgivare.

19 § I lag får det föreskrivas om straff för den som bryter mot en föreskrift i lag som har meddelats med stöd av 15 § 1.

6 kap.

Om tryckta skrifers spridning

Rätten att sprida tryckta skrifter

1 §

Rätt att själv eller med biträde av andra till salu hålla, försända eller annorledes sprida tryckta skrifter skall tillkomma varje svensk medborgare eller svensk juridisk person.

Varje fysisk och juridisk person har rätt att själv eller med hjälp av andra sprida tryckta skrifter.

Undantag

2 §

Utan hinder av denna *förordning* gälla vad i lag är stadgat för det fall att någon

1. *förevisar* pornografisk bild på eller vid allmän plats genom skyltning eller annat liknande förfarande på sätt som är ägnat att väcka allmän anstöt eller utan föregående beställning *med posten* sänder eller *på annat sätt* tillställer någon sådan bild;

2. bland barn och ungdom sprider tryckt skrift, som genom sitt innehåll kan verka förråande eller *eljest* medföra allvarlig fara för de *ungas* *sedliga fostran*.

Beträffande spridande av sådan karta över Sverige eller del därav som innehåller upplysning av betydelse för rikets försvar, eller av därmed jämförlig ritning eller bild meddelas närmare bestämmelser i lag.

Utan hinder av denna *grundlag* gäller vad som *föreskrivs* i lag, när någon

1. *visar* en pornografisk bild på eller vid en allmän plats genom skyltning eller annat liknande förfarande på ett sätt som är ägnat att väcka allmän anstöt eller utan föregående beställning sänder eller tillställer någon en sådan bild *på annat sätt, eller*

2. bland barn och ungdom sprider en tryckt skrift som genom sitt innehåll kan verka förråande eller *annars* medföra *annan* allvarlig fara för de *unga*.

3 §

I lag får det meddelas föreskrifter om spridning av kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige helt eller delvis och innehåller upplysningar av betydelse för rikets försvar.

Skyldighet att befordra tryckta skrifter

4 §

För tryckt skrifts försändande genom postbefordringsföretag eller annan allmän trafikanstalt skola ej på grund av skriftens innehåll gälla särskilda inskränkningar eller villkor. Vad nu sagts skall dock ej avse försändande, som innebär överträdelse av vad i 3 § är stadgat.

Allmän trafikanstalt, som mottagit tryckt skrift för befordran, skall ej anses som skriftens utspridare.

Den som enligt vad som följer av lag eller annan författning har en skyldighet att befordra tryckta skrifter får inte på grund av innehållet vägra eller ställa särskilda villkor för att utföra denna skyldighet. Detta gäller dock inte om befordran skulle innebära en sådan överträdelse som avses i 5 eller 6 §.

Den som har en skyldighet enligt första stycket och som har tagit emot en tryckt skrift för befordran ska inte anses som skriftens spridare.

Straff

3 §

Saknar skrift, som avses i 4 kap. 2 § första stycket, där föreskriven uppgift eller är sådan uppgift eller uppgift enligt 1 kap. 5 § första stycket 2 å skrift, som där åsyftas, utspridaren vederligt, oriktig, straffes utspridaren med penningböter.

För spridande av tryckt skrift som, utspridaren vederligt, lagts under beslag eller förklarats konfiskerad eller utgivits i strid mot förbud som enligt denna förordning meddelats för skriftens utgivning eller uppenbart utgör fortsättning av skrift som avses med sådant förbud, vare straffet böter eller fängelse i högst ett år.

5 §

Till penningböter döms den som sprider en tryckt skrift som saknar en sådan uppgift som avses i 4 kap. 2 §. Detsamma gäller om en sådan uppgift eller en uppgift som avses i 1 kap. 2 § andra stycket 2 är oriktig och spridaren känner till detta.

6 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som sprider en tryckt skrift i vetskap om att den

1. har tagits i beslag eller förklarats konfiskerad,

2. har getts ut i strid med ett utgivningsförbud som har meddelats enligt denna grundlag, eller

3. uppenbart utgör en fortsättning av en skrift som omfattas av ett sådant förbud som avses i 2.

7 kap. Tryckfrihetsbrott, meddelarbrott och anskaffarbrott

Gärningar som anses vara tryckfrihetsbrott

Vad som anses vara tryckfrihetsbrott

1 § Med beaktande av tryckfrihetens syfte att säkerställa ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande ska de gärningar som anges i 2–20 §§ anses vara tryckfrihetsbrott, om de begås i en tryckt skrift och är straffbara enligt lag.

Olaga hot

2 § Som tryckfrihetsbrott anses olaga hot som innebär att någon hotar någon annan med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig rädsla för egen eller annans säkerhet till person, egendom, frihet eller frid.

Förtal

3 § Som tryckfrihetsbrott anses förtal som innebär att någon utpekar någon annan som brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller annars lämnar en uppgift som är ägnad att utsätta denne för andras missaktning.

Förtal av avliden medför ansvar, om gärningen är sårande för de efterlevande eller annars kan anses kränka den frid som bör tillkomma den avlidne.

Det ska inte dömas till ansvar om det med hänsyn till omständigheterna var försvarligt att lämna uppgift i saken och den som har lämnat uppgiften visar att uppgiften var sann eller att han eller hon hade skäligen grund för den.

Förolämpning

4 § Som tryckfrihetsbrott anses förolämpning som innebär att någon riktar beskyllning, nedsättande uttalande eller förödmjukande beteende mot någon annan, om gärningen är ägnad att kränka den andres självkänsla eller värdighet.

Uppvigling

5 § Som tryckfrihetsbrott anses uppvigling som innebär att någon uppmanar eller på annat sätt söker förleda till brottslig gärning, svikande av medborgerlig skyldighet eller ohörsamhet mot myndighet eller åsidosättande av vad som åligger krigsman i tjänsten.

Hets mot folkgrupp

6 § Som tryckfrihetsbrott anses hets mot folkgrupp som innebär att någon hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck.

Olaga våldsskildring

7 § Som tryckfrihetsbrott anses olaga våldsskildring som innebär att någon i bild skildrar sexuellt våld eller tvång med uppsåt att bilden sprids, om inte gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig.

Hot mot tjänsteman

8 § Som tryckfrihetsbrott anses hot mot tjänsteman som innebär att någon med hot om våld förgriper sig på någon annan för att tvinga fram, hindra eller hämnas för en åtgärd i hans eller hennes myndighetsutövning, i annan verksamhet där det finns samma skydd som är förenat med myndighetsutövning eller vid biträde till åtgärd som omfattas av sådant skydd.

Detsamma gäller om någon på detta sätt förgriper sig mot den som tidigare har utövat eller biträtt vid sådan verksamhet, för vad denne då gjort eller underlåtit att göra.

För försök eller förberedelse till sådant hot mot tjänsteman döms det till ansvar, såvida inte brottet, om det hade fullbordats, skulle ha varit att anse som ringa.

Övergrepp i rättssak

9 § Som tryckfrihetsbrott anses övergrepp i rättssak som innebär att någon med hot om våld angriper någon annan

1. för att denne har gjort en anmälan, fört talan, avlagt vittnesmål eller annars vid förhör avgett en utsaga hos en domstol eller annan myndighet, eller

2. för att hindra denne från en sådan åtgärd som anges i 1.

Detsamma gäller om någon med hot om gärning som medför lidande, skada eller olägenhet angriper någon annan för att denne har avlagt vittnesmål eller annars avgett en utsaga vid förhör hos en myndighet eller för att hindra honom eller henne från att avge en sådan utsaga.

Uppror

10 § Som tryckfrihetsbrott anses uppror som innebär att någon, med uppsåt att statsskicket med vapenmakt eller annars med våldsamma medel ska omstörtas eller att åtgärd eller beslut av statschefen, regeringen, riksdagen eller högsta domarmakten på så sätt ska framtingas eller hindras, begår en handling som innebär en fara för uppsåtets förverkligande.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant uppror döms det till ansvar.

Brott mot medborgerlig frihet

11 § Som tryckfrihetsbrott anses brott mot medborgerlig frihet som innebär att någon utövar olaga hot med uppsåt att påverka den allmänna åsiktsbildningen eller inkräkta på handlingsfriheten inom en politisk organisation eller en yrkes- eller näringssammanslutning och därigenom sätter yttrande-, församlings- eller föreningsfriheten i fara.

För försök till sådant brott mot medborgerlig frihet döms det till ansvar.

Högförräderi

12 § Som tryckfrihetsbrott anses högförräderi som innebär att någon, med uppsåt att riket eller en del av det, med våldsamma eller annars lagstridiga medel eller med utländskt bistånd, ska läggas under främmande makt eller bringas i beroende av sådan makt eller att del av riket på så sätt ska lösryckas, begår en handling som innebär en fara för uppsåtets förverkligande.

Som tryckfrihetsbrott anses också högförräderi som begåtts med uppsåt att åtgärd eller beslut av statschefen, regeringen, riksdagen eller högsta domarmakten ska framtvingas eller hindras med utländskt bistånd, om handlingen innebär en fara för uppsåtets förverkligande.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant högförräderi döms det till ansvar.

Krigsanstiftan

13 § Som tryckfrihetsbrott anses krigsanstiftan som innebär att någon med utländskt bistånd framkallar fara för att riket ska invecklas i krig eller andra fientligheter.

Spioneri

14 § Som tryckfrihetsbrott anses spioneri som innebär att någon för att gå främmande makt till handa obehörigen befordrar, lämnar eller röjer uppgift rörande försvarsverk, vapen, förråd, import, export, tillverkningsätt, underhandlingar, beslut, eller något förhållande i övrigt, vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet. Detta gäller vare sig uppgiften är riktig eller inte.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant spioneri döms det till ansvar.

Obehörig befattning med hemlig uppgift

15 § Som tryckfrihetsbrott anses obehörig befattning med hemlig uppgift som innebär att någon, utan syfte att gå främmande makt till handa, obehörigen befordrar, lämnar eller röjer uppgift rörande något förhållande av hemlig natur, vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet. Detta gäller vare sig uppgiften är riktig eller inte.

För försök eller förberedelse till sådan obehörig befattning med hemlig uppgift döms det till ansvar.

Detsamma gäller stämpling till sådant brott, om detta är att anse som grovt. Vid denna bedömning ska det särskilt beaktas, om gärningen innefattade tillhandagående av främmande makt eller var av synnerligen farlig beskaffenhet med hänsyn till pågående krig eller rörde något förhållande av stor betydelse eller om den brottslige röjde vad som på grund av allmän eller enskild tjänst hade betrots honom eller henne.

Vårdslöshet med hemlig uppgift

16 § Som tryckfrihetsbrott anses vårdslöshet med hemlig uppgift som innebär att någon av grov oaktsamhet begår en gärning som avses i 15 §.

Landsförräderi eller landssvek

17 § Som tryckfrihetsbrott anses landsförräderi eller landssvek som innebär att någon, när riket är i krig eller bestämmelser i lag om sådant brott annars är tillämpliga,

1. missleder eller förräder dem som är verksamma för rikets försvar eller förleder dem till myteri, trolöshet eller modlöshet,

2. förräder egendom som är av betydelse för totalförsvaret, eller

3. begår någon annan liknande förrädisk gärning som är ägnad att medföra men för totalförsvaret eller innefattar bistånd åt fienden.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant landsförräderi eller landssvek döms det till ansvar.

Landsskadlig vårdslöshet

18 § Som tryckfrihetsbrott anses landsskadlig vårdslöshet som innebär att någon av oaktsamhet begår en gärning som avses i 17 §.

Ryktesspridning till fara för rikets säkerhet

19 § Som tryckfrihetsbrott anses ryktesspridning till fara för rikets säkerhet som innebär att någon, när riket är i krig eller bestämmelser i lag om sådant brott annars är tillämpliga,

1. bland allmänheten sprider eller till främmande makt framför eller låter framkomma falska rykten eller andra osanna påståenden som är ägnade att framkalla fara för rikets säkerhet, eller

2. bland krigsmän sprider falska rykten eller andra osanna påståenden som är ägnade att framkalla trolöshet eller modlöshet.

Offentliggörandebrott

20 § Som tryckfrihetsbrott anses att någon

1. uppsåtligen offentliggör en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en, om han eller hon har fått tillgång till handlingen i allmän tjänst, under utövande av tjänsteplikt eller i något därmed jämförbart förhållande,

2. offentliggör en uppgift och därvid uppsåtligen åsidosätter en tystnadsplikt som anges i en särskild lag, eller

3. när riket är i krig eller omedelbar krigsfara offentliggör en uppgift om förhållanden vars röjande enligt lag innefattar annat brott mot Sveriges säkerhet än de som anges i detta kapitel.

Undantag

21 § Ett tillkännagivande i en annons eller i ett annat sådant meddelande ska inte anses vara ett tryckfrihetsbrott om det inte omedelbart av meddelandets innehåll framgår att ansvar för ett sådant brott kan bli aktuellt. Är meddelandet straffbart tillsammans med en omständighet som inte omedelbart framgår av meddelandets innehåll, gäller vad som föreskrivs i lag.

Detsamma gäller ett meddelande genom chiffer eller på något annat sätt, som är hemligt för allmänheten.

Meddelar- och anskaffarbrott

Brott av meddelare

22 § Om någon enligt 1 kap. 7 § första stycket meddelar en uppgift i syfte att den ska göras offentlig i en tryckt skrift och därigenom gör sig skyldig till något av följande brott, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet:

1. uppror, högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattningsmed hemlig uppgift, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott,

2. oriktigt utlämnande av en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en eller tillhandahållande av en sådan handling i strid med en myndighets förbehåll vid dess utlämnande, när gärningen är uppsåtlig, eller

3. uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt i de fall som anges i en särskild lag.

Första stycket gäller också om brottet begås av någon som, utan att vara ansvarig enligt 8 kap., medverkar som författare eller annan upphovsman eller som utgivare till en framställning som är avsedd att införas i en tryckt skrift.

I fråga om föreskrifter som avses i första stycket 3 tillämpas 2 kap. 22 § första stycket regeringsformen.

Brott av anskaffare

23 § Om någon enligt 1 kap. 7 § andra stycket anskaffar en uppgift i syfte att göra den offentlig i en tryckt skrift eller för att lämna ett meddelande och därigenom gör sig skyldig till ett brott som anges i 22 § första stycket 1, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet.

Ytterligare bestämmelser om tryckfrihetsbrott

Påföljd

24 § Vad som föreskrivs i lag om påföljd för brott som anges i 2–20 §§ gäller även när dessa anses vara tryckfrihetsbrott.

Vid bestämmande av påföljd ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

Publicering av domen

25 § Om den tilltalade döms för förtal eller förolämpning i en periodisk skrift enligt 3 eller 4 §, får domstolen efter yrkande av motparten besluta att domen ska föras in i skriften.

Konfiskering

26 § En tryckt skrift som innefattar tryckfrihetsbrott får konfiskeras.

Konfiskering innebär att alla exemplar av skriften som är avsedda att spridas ska förstöras. Konfiskering innebär även att åtgärder ska vidtas så att formlar, stenar, stereotyper, plåtar och annan liknande utrustning som kan användas uteslutande för tryckning av skriften inte kan missbrukas.

Vid bedömning av frågan om konfiskering ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

Borttagande ur en databas som innehåller bilagor

27 § Om ett sådant tillhandahållande ur en databas som avses i 1 kap. 5 eller 6 § innefattar tryckfrihetsbrott, får domstolen besluta att den som ansvarar enligt 8 kap. för det brottsliga yttrandet ska ta bort det ur databasen inom viss tid som domstolen bestämmer.

Om preskription har inträtt ska ett beslut enligt första stycket riktas mot den som annars skulle ha ansvarat för brottet.

28 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som inte följer ett beslut enligt 27 §.

Utgivningsförbud

29 § Om riket befinner sig i krig, får rätten i samband med konfiskering av en periodisk skrift meddela förbud mot att ge ut skriften under en viss tid. Ett sådant förbud får meddelas endast vid brott som avses i 10 §, 12–14 §§, 15 §, om brottet är att anse som grovt, och 17 §. Förbudet får gälla i högst sex månader från det att domen i tryckfrihetsmålet har fått laga kraft.

I fråga om konfiskering av en periodisk skrift som sprids i strid med ett utgivningsförbud eller uppenbart utgör en fortsättning av en skrift som avses med ett sådant förbud, gäller vad som föreskrivs i lag om förverkande av föremål på grund av brott.

8 kap.

Ansvarighetsregler

Ansvar för tryckfrihetsbrott

Periodiska skrifter

Utgivare och ställföreträdare

1 §

För tryckfrihetsbrott genom periodisk skrift *svara* den som var anmäld som utgivare, *då* skriften *utgavs*.

Var ställföreträdare anmäld och har han inträtt som utgivare, svara ställföreträdaren.

Ansvarig för tryckfrihetsbrott i en periodisk skrift är den som var anmäld som utgivare när skriften gavs ut. Om en ställföreträdare har anmälts och inträtt som utgivare, är i stället han eller hon ansvarig.

2 §

Utgivaren är ansvarig för tryckfrihetsbrott, trots att en ställföreträdare har inträtt som utgivare, om ställföreträdaren
1. inte längre var behörig när

skriften gavs ut eller uppdraget annars upphört, eller

2. var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 5 kap. 4 §.

Ägare

3 §

Skriftens ägare är ansvarig för tryckfrihetsbrott om det inte fanns utgivningsbevis när skriften gavs ut.

Om utgivningsbevis fanns, är ägaren ansvarig för tryckfrihetsbrott om

1. det inte fanns någon behörig utgivare när skriften gavs ut, eller

2. utgivaren var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 5 kap. 4 §.

Tryckare

3 §

Kan det ej visas vem som var ägare, då skriften utgavs, svara i ägarens ställe den som tryckt skriften.

4 §

Kan det inte visas vem som var ägare till skriften när den gavs ut, är den som har tryckt skriften ansvarig för tryckfrihetsbrott i stället för ägaren.

Spridare

4 §

Sprider någon periodisk skrift, varå uppgift om vem som tryckt skriften saknas eller, utspridaren vederligt, är oriktig, och kan det ej utrönas vem som tryckt skriften, svara i stället för den som tryckt skriften utspridaren.

5 §

Om en skrift sprids utan uppgifter om vem som har tryckt skriften och det inte kan klarläggas vem denne är, blir spridaren ansvarig för tryckfrihetsbrott i stället för den som har tryckt skriften. Detsamma gäller om uppgifterna om vem som har tryckt skriften är felaktiga och spridaren känner till detta och det inte kan klarläggas vem som har tryckt skriften.

Tryckta skrifter som inte är periodiska

Författare

5 §

För tryckfrihetsbrott genom tryckt skrift, som ej är periodisk, svara skriftens författare, om han på sätt i 3 kap. 2 § sägs uppgivits vara författare till skriften. Författaren vare dock ej ansvarig, om skriften utgivits utan hans samtycke eller hans namn, pseudonym eller signatur utsatts därå mot hans vilja.

6 §

Författaren är ansvarig för tryckfrihetsbrott i en tryckt skrift som inte är periodisk, om han eller hon enligt 3 kap. 2 § har uppgetts vara författare till skriften.

Författaren är dock inte ansvarig om skriften har getts ut utan hans eller hennes samtycke. Författaren är inte heller ansvarig om hans eller hennes namn, pseudonym eller signatur har satts ut på skriften mot hans eller hennes vilja.

Utgivare

6 §

Är författare ej enligt 5 § ansvarig för skrift, vilken innehåller eller är avsedd att innehålla bidrag av flera författare, och har på sätt i 3 kap. 2 § sägs särskild utgivare för skriften uppgivits, svara utgivaren.

För annan skrift än i första stycket avses svara utgivaren, allenast om författaren var avliden, då skriften utgavs.

Utgivaren vare ej ansvarig, om hans namn, pseudonym eller signatur utsatts å skriften mot hans vilja.

Med utgivare av tryckt skrift, som ej är periodisk, förstås den som, utan att vara skriftens författare, tillhandahållit den för tryckning och utgivning.

7 §

Om en särskild utgivare har uppgetts enligt 3 kap. 2 § för en tryckt skrift som innehåller eller är avsedd att innehålla bidrag av flera författare, är utgivaren ansvarig för tryckfrihetsbrott. Utgivaren är inte ansvarig om författarna till de enskilda bidragen är ansvariga enligt 6 §.

För andra tryckta skrifter än de som avses i första stycket är utgivaren ansvarig endast om författaren var avliden när skriften gavs ut.

Utgivaren är inte ansvarig om hans eller hennes namn, pseudonym eller signatur har satts ut på skriften mot hans eller hennes vilja.

Med utgivare avses i denna paragraf den som har tillhandahållit en skrift för tryckning och utgivning utan att vara författare till skriften.

7 §

Är varken författare eller utgivare enligt 5 eller 6 § ansvarig eller var han vid skriftens utgivning avliden, svara förläggaren.

Med förläggare till tryckt skrift, som ej är periodisk, förstås den som omhänderhaft tryckning och utgivning av annans skrift.

8 §

Fanns ej förläggare eller kan det ej visas vem han är, svara i förläggarens ställe den som tryckt skriften.

9 §

I fråga om ansvar för utspridare av tryckt skrift, som ej är periodisk, äge vad i 4 § stadgats motsvarande tillämpning.

10 §

Hade den som enligt 2, 5, 6 eller 7 § skulle ha att svara vid skriftens utgivning ej känt hemvist inom riket och kan ej heller i målet utrönas, var han här i riket uppehåller sig, skall ansvaret övergå å den som efter honom har att svara, dock ej å utgivare av tryckt skrift, som ej är periodisk, i annat fall än som avses i 6 § första stycket eller å utspridare.

Förläggare

8 §

Om varken en författare eller en utgivare är ansvarig enligt 6 eller 7 §, är i stället förläggaren ansvarig. Detsamma gäller om författaren eller utgivaren var avliden när skriften gavs ut.

Med förläggare avses den som har haft hand om tryckning och utgivning av någon annans skrift.

Tryckare

9 §

Om det inte finns någon förläggare enligt 8 §, är i stället den som har tryckt skriften ansvarig för tryckfrihetsbrott. Detsamma gäller om det inte kan visas vem förläggaren är.

Spridare

10 §

Det som anges i 5 § om spridarens ansvar för tryckfrihetsbrott tillämpas även på tryckta skrifter som inte är periodiska.

Övergång av ansvar i vissa fall

11 §

Om den som enligt 2, 3, 6, 7 eller 8 § skulle ha varit ansvarig för tryckfrihetsbrott som ägare, författare, utgivare eller förläggare inte har känt hemvist i Sverige och det inte kan klarläggas var han eller hon befinner sig, går ansvaret över på den som skulle ha varit ansvarig efter honom eller henne.

Det som anges i första stycket ska inte innebära att ansvaret för tryckfrihetsbrott på den grunden går över på utgivare i annat fall än som avses i 7 § första stycket eller på spridare.

Lag samma vare, om beträffande den som enligt 1, 2, 5, 6 eller 7 § skulle ha att svara förelåg omständighet, vilken enligt lag utesluter straffbarhet, samt den efter honom ansvarige ägt eller bort äga kännedom om omständigheten.

12 §

Om det finns en omständighet som enligt lag utesluter straffbarhet för den som skulle ha varit ansvarig för tryckfrihetsbrott enligt 1, 2, 3, 6, 7 eller 8 § som utgivare, ägare, författare eller förläggare, går ansvaret över på den som skulle ha varit ansvarig efter honom eller henne. Detta gäller endast om den som blir ansvarig har haft eller borde ha haft kännedom om den aktuella omständigheten.

Invändning mot ansvar

11 §

Till omständighet, som enligt detta kapitel skulle medföra att annan än den tilltalade hade att svara, må hänsyn tagas allenast om den åberopas före huvudförhandlingen.

13 §

Om den som är tilltalad för tryckfrihetsbrott vill åberopa en omständighet som enligt detta kapitel medför att han eller hon inte ska vara ansvarig, ska denna omständighet åberopas före huvudförhandlingen. Annars får domstolen inte ta hänsyn till omständigheten.

Answarets innebörd

12 §

Vid bedömande av fråga om ansvar för den som enligt detta kapitel har att svara för tryckt skrift skall så anses som om vad skriften innehåller införts däri med hans vetskap och vilja.

14 §

Den som är ansvarig för tryckfrihetsbrott enligt detta kapitel ska anses ha haft kännedom om innehållet i skriften och medgett utgivning av den.

9 kap.

Om tillsyn och åtal**Tillsyn och åtal*****Justitiekanslern och Riksdagens ombudsmän*****1 §**

Justitiekanslern *skall* vaka över att de gränser för tryckfriheten som *angivats* i denna *förordning* *ej* *överskridas*.

Justitiekanslern *ska* vaka över att de gränser för tryckfriheten som *anges* i denna *grundlag* *inte* *överskrids*.

2 §

Justitiekanslern är ensam åklagare i mål om tryckfrihetsbrott. *Ej* *må* annan än Justitiekanslern inleda förundersökning *rörande tryckfrihetsbrott*. Endast Justitiekanslern och rätten *äga* besluta om tvångsmedel med anledning av misstanke om *sådant* *brott*, om *ej* annat är *föreskrivet* i denna *förordning*.

Justitiekanslern är ensam åklagare i mål om tryckfrihetsbrott. *Ingen* annan än Justitiekanslern *får* inleda förundersökning *om ett sådant* *brott*.

Regeringen *äger* hos Justitiekanslern *anmäla skrift till åtal för tryckfrihetsbrott*. I lag *må* *föreskrivas* att allmänt åtal för tryckfrihetsbrott *må* väckas endast efter regeringens medgivande.

Endast Justitiekanslern och rätten *får* besluta om tvångsmedel med anledning av misstanke om tryckfrihetsbrott, om *inte* något annat *anges* i denna *grundlag*.

Justitiekanslern är tillika ensam åklagare i annat tryckfrihetsmål än mål om tryckfrihetsbrott samt i mål som *eljest* avser brott mot bestämmelse i denna förordning; om befogenhet för Riksdagens ombudsman att vara åklagare i mål som nu angivits gäller dock vad i lag är stadgat.

3 §

Justitiekanslern är ensam åklagare även i mål som avser meddelar- och anskaffarbrott enligt 7 kap. 22 och 23 §§. Detta gäller under förutsättning att det är fråga om ett tryckfrihetsmål enligt 12 kap. 1 §.

Justitiekanslern är ensam åklagare även i mål som i övrigt avser brott mot bestämmelser i denna

grundlag.

I lag får det meddelas föreskrifter om befogenhet för Riksdagens ombudsmän att vara åklagare i mål som avses i denna paragraf.

Regler om åtal

Regeringens anmälan och medgivande till åtal

4 §

Regeringen får till Justitiekanslern anmäla en skrift till åtal för tryckfrihetsbrott.

I lag får det meddelas föreskrifter om att allmänt åtal för ett tryckfrihetsbrott kräver regeringens medgivande.

Preskription vid allmänt åtal

3 §

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott skall väckas, i fråga om periodisk skrift för vilken vid utgivningen gällde utgivningsbevis inom sex månader och i fråga om annan skrift inom ett år från det skriften utgavs, vid påföljd att skriften eljest är från sådant åtal fri. Utan hinder av vad nu sagts må dock, sedan allmänt åtal inom nämnda tid blivit väckt, nytt åtal väckas mot annan, som är för brottet ansvarig.

Vad i lag är stadgat om tid, inom vilken brott skall beivras för att påföljd för brott ej skall anses bortfallen, gälla även i fråga om tryckfrihetsbrott.

5 §

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott ska väckas inom sex månader från det att skriften gavs ut, om åtalet avser en periodisk skrift för vilken utgivningsbevis gällde vid utgivningen. För andra skrifter ska allmänt åtal väckas inom ett år från utgivningen. Annars får allmänt åtal inte väckas (preskription).

Om allmänt åtal har väckts inom den tid som anges i första stycket, får nytt åtal väckas även efter den tiden mot någon annan som är ansvarig för brottet.

Vad som föreskrivs i lag om den tid inom vilken brott ska beivras för att påföljd för brott inte ska anses falla bort, gäller även för tryckfrihetsbrott.

6 §

Vid tillämpning av 5 § ska utgivning enligt 1 kap. 5 eller 6 § anses ha skett när programmet sändes eller började tillhandahållas på det sätt som avses i 1 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen eller den tekniska upptagningen lämnades ut för spridning.

Angivelse och enskilt åtal

4 §

Angående målsägandes rätt att angiva tryckfrihetsbrott eller tala därå gälle vad i lag är stadgat.

7 §

Vad som föreskrivs i lag om målsägandens rätt att ange brott till åtal eller att själv väcka åtal gäller även för tryckfrihetsbrott.

Konfiskering och borttagande utan åtal

5 §

Finnes ej någon, som enligt 8 kap. är för brottet ansvarig, eller kan ej stämning här i riket delgivas honom, må åklagaren eller målsäganden i stället för att väcka åtal göra ansökan om skriftens konfiskering.

8 §

Finns det ingen ansvarig för ett tryckfrihetsbrott enligt 8 kap., får Justitiekanslern eller målsäganden i stället för att väcka åtal ansöka om att skriften ska konfiskeras. Detsamma gäller om den som är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige.

9 §

Om ett sådant tillhandahållande ur en databas som avses i 1 kap. 5 eller 6 § innefattar tryckfrihetsbrott, och det inte finns någon som enligt 8 kap. är ansvarig för brottet, får Justitiekanslern eller målsäganden i stället för att väcka åtal ansöka om att domstolen ska besluta att det brottsliga yttrandet ska tas bort ur databasen inom viss tid som domstolen bestämmer. Detsamma gäller om den som är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige.

En ansökan om att domstolen ska besluta att ett yttrande som utgör tryckfrihetsbrott ska tas bort

får också göras av Justitiekanslern eller målsäganden om den som genom ett beslut enligt 7 kap. 27 § har förelagts att ta bort yttrandet inte kan följa föreläggandet.

En ansökan som avses i första och andra styckena kan göras trots att brottet är preskriberat.

10 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som inte följer ett beslut enligt 9 §.

10 kap. Särskilda tvångsmedel

Konfiskeringsbeslag

Beslag inför konfiskering och åtal

1 § Om det finns anledning att konfiskera en tryckt skrift på grund av tryckfrihetsbrott, får skriften tas i beslag i avvaktan på beslut om konfiskering.

2 § Innan åtal för tryckfrihetsbrott har väckts eller ansökan gjorts hos rätten om att skriften ska konfiskeras, får beslut om beslag meddelas av Justitiekanslern. En förutsättning är att brottet hör under allmänt åtal.

I lag får det meddelas föreskrifter om att även allmän åklagare får besluta om beslag.

3 § Om ett beslag har verkställts utan rättens beslut, får den som drabbas begära att rätten prövar beslaget.

Om allmän åklagare har beslutat om beslag, ska beslutet skyndsamt anmälas till Justitiekanslern, som genast ska pröva om beslaget ska bestå.

Tidsfrister

4 § När Justitiekanslern har beslutat om beslag eller fastställt ett beslag enligt 3 § andra stycket, ska åtal väckas eller ansökan om konfiskering göras inom två veckor efter Justitiekanslerns beslut. Annars upphör beslaget.

Beslag efter åtal eller ansökan om konfiskering

5 § Om det har väckts åtal för tryckfrihetsbrott eller gjorts en ansökan om konfiskering av en skrift, får rätten besluta om beslag och häva beslag som tidigare har meddelats.

Prövning av beslag när ett mål avgörs

6 § När ett mål avgörs, prövar rätten om tidigare beslag ska bestå.

Om målet avvisas på den grunden att rätten inte är behörig och det kan antas att talan om konfiskering kommer att föras i ett annat mål, får rät-

ten bestämma att ett beslag ska bestå under en viss tid. Väcks inte talan inom denna tid upphör beslaget.

Andra stycket tillämpas också när rätten av något annat skäl skiljer målet från sig utan att pröva om en skrift är brottslig.

Uppgifter i beslut om beslag

7 § Beslut om beslag ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt i den tryckta skriften som har gett anledning till beslaget och ska avse endast band, delar, nummer eller häften där ett sådant avsnitt förekommer.

Verkställighet av beslag

8 § Polisen ska genast verkställa ett beslut om beslag.

9 § Verkställighet av beslag ska omfatta endast de exemplar av den tryckta skriften som är avsedda för spridning.

10 § Bevis om beslag ska utan avgift lämnas till den som beslaget har gjorts hos och till den som tryckt skriften. Beviset ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt i skriften som har gett anledning till beslaget. Ett sådant bevis ska lämnas så snart det är möjligt.

11 § Om ett beslag har upphävts eller upphört, ska verkställigheten genast avbrytas och det beslagtagna lämnas tillbaka.

Utredningsbeslag

12 § Sådana exemplar av en tryckt skrift som skäligen kan antas ha betydelse för utredningen i ett tryckfrihetsmål enligt 12 kap. får tas i beslag.

För ett sådant beslag gäller 2, 3, 5, 7, 8 och 11 §§. I övrigt gäller i tillämpliga delar det som i allmänhet är föreskrivet om beslag. Åtal ska dock alltid väckas inom en månad från det att beslut om beslag meddelades, om inte rätten på begäran från Justitiekanslern medger att tiden förlängs.

Tvångsmedel vid krig och krigsfara

Tillfälligt utgivningsförbud

13 § Om riket är i krig får i avvaktan på rättens beslut enligt 7 kap. 29 § tillfälligt utgivningsförbud meddelas för en periodisk skrift. För ett sådant beslut gäller det som sägs om beslag i 2, 4 och 5 §§.

I fråga om beslag av en periodisk skrift som sprids i strid med ett utgivningsförbud eller som uppenbart utgör en fortsättning på en periodisk skrift som omfattas av ett sådant förbud, gäller det som i allmänhet är föreskrivet om beslag av föremål som kan förklaras förverkade.

Förvar i avvaktan på beslag

14 § Om riket är i krig eller krigsfara och det vid en avdelning av försvarsmakten anträffas en tryckt skrift som uppenbart innebär sådan uppvigling som är straffbar enligt 7 kap. 5 § genom att krigsman därigenom kan förledas att åsidosätta vad som åligger honom eller henne i tjänsten,

får skriften tas i förvar i avvaktan på beslut om beslag. Beslut om förvar fattas av en befattningshavare som enligt lag ska avgöra frågor om disciplinansvar för personal vid avdelningen.

Är det fara i dröjsmål får en åtgärd enligt första stycket vidtas av någon annan befattningshavare enligt föreskrifter som meddelas i lag. Om ett sådant beslut har fattats, ska anmälan skyndsamt göras hos den befattningshavare som avses i första stycket. Denne ska genast pröva om skriften ska bli kvar i förvar.

15 § Ett beslut om förvar enligt 14 § ska så snart det kan ske anmälas till Justitiekanslern, som genast ska pröva om skriften ska tas i beslag.

11 kap.

Om enskilt anspråk

Skadestånd

Allmänna förutsättningar

1 §

Enskilt anspråk i anledning av missbruk av tryckfriheten må grundas allenast därå att den skrift, som anspråket avser, innefattar tryckfrihetsbrott. Sådant anspråk må, om ej annat nedan stadgas, icke göras gällande mot annan än den som enligt 8 kap. svarar för brottet. Har på grund av omständighet, som avses i 8 kap. 10 §, ansvaret övergått å honom, må anspråket göras gällande även mot den som före honom haft att svara, om och i den omfattning sådant anspråk eljest enligt lag må göras gällande.

Vad i 8 kap. 12 § är stadgat i fråga om ansvar gälle ock beträffande enskilt anspråk.

Om enskilt anspråk på grund av brott enligt 7 kap. 2 eller 3 § gäller vad i lag är stadgat.

Skadestånd för missbruk av tryckfriheten får grundas endast på att den skrift som kravet avser innefattar tryckfrihetsbrott.

I fråga om skadestånd på grund av brott som avses i 7 kap. 21–23 §§ gäller vad som är föreskrivet i lag.

Bestämmelserna om skadestånd i detta kapitel gäller i tillämpliga delar även frågor enligt 7 kap. 25 § om publicering av domar.

Bestämmelsen i 8 kap. 14 § gäller också i fråga om skadestånd för tryckfrihetsbrott.

Vem som är ansvarig**2 §**

Endast den som är ansvarig för tryckfrihetsbrott enligt 8 kap. kan vara ansvarig för skadestånd.

Krav på skadestånd som kan riktas mot utgivaren till en periodisk skrift eller dennes ställföreträdare kan även riktas mot skriftens ägare. För andra tryckta skrifter kan krav på skadestånd mot en författare eller utgivare även riktas mot skriftens förläggare.

3 §

Om ansvaret för brott har gått över på någon annan enligt 8 kap. 11 eller 12 §, får krav på skadestånd även riktas mot den som skulle ha varit ansvarig, om och i den omfattning anspråket kan göras gällande enligt lag.

3 §

Har någon som laga ställföreträdare för juridisk person eller som förmyndare, god man eller förvaltare att svara för enskilt anspråk på grund av tryckfrihetsbrott, får anspråket göras gällande även mot den juridiska personen eller mot den, för vilken förmyndaren, gode mannen eller förvaltaren förordnats, om och i den omfattning sådant anspråk eljest enligt lag får göras gällande.

4 §

Om någon är ansvarig för skadestånd på grund av tryckfrihetsbrott i egenskap av ställföreträdare för en juridisk person, får krav på skadestånd även riktas mot den juridiska personen.

Om en förmyndare, god man eller förvaltare i den egenskapen är ansvarig för skadestånd på grund av tryckfrihetsbrott, får krav på skadestånd även riktas mot den för vilken förmyndaren, den gode mannen eller förvaltaren har utsetts.

Krav på skadestånd enligt denna paragraf får framställas om och i den omfattning anspråket kan göras gällande enligt lag.

4 §

Skall någon enligt detta kapitel jämte annan svara för enskilt anspråk, svare de en för båda och båda för en. Om bestämmande av ansva-

5 §

Om två eller flera är ansvariga för skadestånd enligt detta kapitel, ansvarar de solidariskt för skadeståndet. I fråga om ansvaret dem

*righeten mellan dessa inbördes gälle
vad eljest är stadgat.*

*emellan gäller vad som föreskrivs i
lag.*

***Skadestånd när straff för brottet
inte kan dömas ut***

5 §

*Enskilt anspråk i anledning av
tryckfrihetsbrott må göras gäl-
lande utan hinder av att fråga om
ansvar för brottet förfallit eller
talan därom eljest ej kan föras.*

6 §

*Krav på skadestånd med anled-
ning av ett tryckfrihetsbrott kan
framställas trots att straff för
brottet inte kan dömas ut på grund
av preskription eller av något
annat skäl.*

12 kap.

**Om rättegången i tryckfrihets-
mål**

Rättegången i tryckfrihetsmål

Tryckfrihetsmål

1 §

*Tryckfrihetsmål enligt denna
grundlag är mål om*

*1. ansvar eller skadestånd på
grund av tryckfrihetsbrott enligt
7 kap. 2–20 §§,*

*2. ansvar eller skadestånd på
grund av meddelarbrott enligt
7 kap. 22 §, eller*

*3. konfiskering eller borttagande
efter ansökan enligt 9 kap. 8 eller
9 §.*

*Även mål om ansvar eller skade-
stånd på grund av anskaffarbrott
enligt 7 kap. 23 § är tryckfrihets-
mål, om den som anskaffat upp-
giften har offentliggjort denna i en
tryckt skrift eller meddelat den till
någon annan för att offentliggöras
på det sättet. Om uppgiften inte
har offentliggjorts eller meddelats
till någon annan för offentlig-
görande, är målet ett tryckfrihets-
mål endast om det är uppenbart att
anskaffandet har skett för offent-
liggörande i en tryckt skrift.*

2 §

Tryckfrihetsmål prövas av den

tingsrätt inom vars domkrets länsstyrelsen har sitt säte. Om det finns skäl att även låta en annan tingsrätt i länet pröva tryckfrihetsmål, får regeringen meddela föreskrifter om det.

Prövningen

2 §

I tryckfrihetsmål, vari talan föres om ansvar, skall frågan, huruvida brott föreligger, prövas av en jury om nio medlemmar, såframt ej parterna å ömse sidor förklara sig vilja utan sådan prövning hänskjuta målet till rättens avgörande. Frågan, huruvida den tilltalade enligt 8 kap. är ansvarig för skrift, prövas dock alltid enbart av rätten. Då jury prövar, huruvida brott föreligger, skall så anses vara fallet, om minst sex jurymän äro ense därom.

Finner juryn att brott icke föreligger, skall den tilltalade frikännas. Har juryn funnit brott föreligga, skall även rätten pröva frågan härom. Är rätten av annan mening än juryn, äger rätten frikänna den tilltalade eller hänföra brottet under mildare straffbestämmelse än den som juryn tillämpat. Högre rätt, dit talan mot tingsrättens dom fullföljts, äge ej i vidare mån än tingsrätten frångå juryns bedömning.

3 §

I tryckfrihetsmål som gäller ansvar för brott ska en jury som består av nio medlemmar pröva om brott föreligger.

Är parterna överens om det, avgörs målet av rätten utan medverkan av jury.

Det är enbart rätten som prövar om den tilltalade är ansvarig för en skrift enligt 8 kap.

4 §

Juryn har funnit att brott föreligger om minst sex ledamöter är överens om det. Då ska även rätten pröva frågan.

Om rätten har en annan uppfattning än juryn, får rätten frikänna den tilltalade eller tillämpa en lindrigare straffbestämmelse.

5 §

Anser juryn att brott inte föreligger ska den tilltalade frikännas.

6 §

Om tingsrättens dom överklagas, får högre rätt inte frångå juryns bedömning i större utsträckning än tingsrätten.

Val av juryledamöterJurygrupper

3 §

För varje län skall utses jurymän, fördelade i två grupper med sexton jurymän i första gruppen och åtta jurymän i andra gruppen. För Stockholms län skall dock första gruppen omfatta tjugofyra jurymän och andra gruppen tolv jurymän. Jurymännen i den andra gruppen skall vara eller ha varit nämndemän vid allmän domstol eller allmän förvaltningsdomstol.

7 §

För varje län ska det utses juryledamöter som fördelas i två grupper. Den första gruppen ska innehålla sexton juryledamöter och den andra åtta. För Stockholms län ska dock den första gruppen omfatta tjugofyra juryledamöter och den andra gruppen tolv.

Juryledamöterna i den andra gruppen ska vara eller ha varit nämndemän vid allmän domstol eller allmän förvaltningsdomstol.

Val

4 §

Jurymännen utses genom val för en tid av fyra kalenderår.

Valet skall förrättas av landstingsfullmäktige i länet eller, då inom länet finns kommun som ej tillhör landsting, av landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige i kommunen. I Gotlands län förrättas valet av kommunfullmäktige i Gotlands kommun. Skall enligt vad nu sagts jurymännen väljas av mer än en valmyndighet, fördelar länsstyrelsen antalet jurymän inom vardera gruppen mellan valmyndigheterna med ledning av folkmängden.

Då juryman skall väljas, ankommer det på tingsrätten att göra anmälan därom till den som har att föranstalta om valet.

8 §

Juryledamöter utses genom val för en tid av fyra kalenderår.

9 §

Juryledamöter väljs av landstingsfullmäktige i länet. Om en kommun i länet inte tillhör ett landsting, väljer landstingsfullmäktige samt kommunfullmäktige i kommunen. I Gotlands län är det kommunfullmäktige i Gotlands kommun som väljer.

Ska valet utföras av mer än en valmyndighet, fördelar länsstyrelsen antalet juryledamöter inom vardera gruppen mellan valmyndigheterna med ledning av folkmängden.

När en juryledamot ska väljas, ska tingsrätten anmäla detta till den valmyndighet som enligt första stycket ska genomföra valet.

Behörighetskrav och andra krav på juryledamöter

5 §

Till jurymän skola utses svenska medborgare, som äro bosatta inom länet. De bör vara kända för omdömesgillhet, självständighet och rättrådighet. Bland jurymännen bör skilda samhällsgrupper och meningsriktningar samt olika delar av länet vara företrädde. Den som är underårig eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara juryman.

10 §

En juryledamot ska vara svensk medborgare och folkbokförd i länet. Den som är underårig eller har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara juryledamot.

En juryledamot bör vara omdömesgill, självständig och rättrådig. Bland juryledamöterna bör skilda samhällsgrupper och meningsriktningar samt olika delar av länet vara företrädde.

Juryledamöters avgång och ersättare

6 §

Juryman, som fyllt sextio år, äge avsäga sig uppdraget. Vill juryman eljest avgå, pröve tingsrätten, om giltigt hinder föreligger för honom att utöva uppdraget. Upphör jury-

11 §

En juryledamot som har fyllt sextio år får avsäga sig uppdraget. Om en juryledamot vill avgå av något annat skäl, prövar tingsrätten om det finns giltigt hinder

man att vara valbar, vare uppdraget förfallet.

för honom eller henne att utöva uppdraget. Är en juryledamot inte längre valbar, upphör uppdraget.

7 §

Avgår juryman eller upphör han att vara valbar, skall inom den grupp av jurymän, som den avgångne tillhörde, valmyndigheten utse annan i hans ställe för återstoden av valperioden. Valet får i landstingsfullmäktiges ställe företagas av landstingsstyrelsen; dock gäller sådant val endast för tiden intill landstingsfullmäktiges nästkommande möte.

12 §

Om en juryledamot avgår eller han eller hon upphör att vara valbar, ska valmyndigheten enligt 9 § utse en ersättare för återstoden av valperioden. Valet ska göras inom den jurygrupp som juryledamoten tillhörde.

Valet får göras av landstingsstyrelsen i stället för av landstingsfullmäktige. Ett sådant val gäller dock endast fram till fullmäktiges nästa möte.

Överklagande av val av juryledamot

8 §

Klagan över val av juryman skall föras hos tingsrätten. Ehuru klagan ej föres, pröva rätten den valdes behörighet.

13 §

Ett val av en juryledamot kan överklagas till tingsrätten. Även om valet inte överklagas ska tingsrätten själv pröva juryledamöternas behörighet.

Beträffande fullföljd av talan mot tingsrätts beslut i fråga, som avses i första stycket, gälla vad i lag är stadgat om fullföljd av talan mot underrätts beslut i rättegång. Mot hovrätts beslut må talan ej föras.

Vid överklagande av tingsrätts beslut i en fråga som avses i första stycket tillämpas vad som föreskrivs i lag om överklagande av en tingsrätts beslut under rättegång. Hovrätts beslut får inte överklagas.

Föres klagan, lände valet dock till efterrättelse, om ej rätten förordnar annat.

Ett beslut om val av juryledamot gäller även om det överklagas, om rätten inte beslutar något annat.

Hur jury bildas i mål

Förfarandet när jury bildas

9 §

De som äro utsedda till jurymän skola uppföras å en jurymanlista. I denna skall varje grupp upptagas särskilt.

14 §

De som är utsedda till juryledamöter ska föras upp på en lista över juryledamöter. I listan ska varje grupp tas upp särskilt.

15 §

Vad som föreskrivs i lag om jäv för domare gäller även juryleda-

möter.

16 §

I ett mål där en jury ska delta redogör rätten för listan över juryledamöter och behandlar frågan om det finns jäv mot någon som är upptagen på listan.

Därefter ska juryn bildas av de juryledamöter som inte är jäviga. Det sker genom att vardera parten får utesluta tre juryledamöter inom den första gruppen och en inom den andra. Bland de kvarvarande tar rätten sedan genom lottning ut så många till suppleanter att sex juryledamöter kvarstår i den första gruppen och tre i den andra.

För en jury i Stockholms län får vardera parten utesluta fem juryledamöter inom den första gruppen och två inom den andra.

11 §

Äro å ena sidan flera parter och vill endast någon av dem begagna sin uteslutningsrätt, gälle den uteslutning han företager även för de övriga. Vilja medparter utesluta olika jurymän och kunna de ej enas, företage rätten uteslutningen genom lottning.

17 §

Om endast en av flera medparter vill utesluta juryledamöter, gäller den uteslutningen även för de övriga. Är medparterna inte överens om vilka juryledamöter som ska uteslutas, genomför rätten uteslutningen genom lottning.

Förfarandet vid jäv eller laga förfall för juryledamot

12 §

Ej må någon utan laga förfall undandraga sig att tjänstgöra i jury.

Kan på grund av jäv eller laga förfall för juryman nödigt antal ledamöter i någon grupp ej erhållas, nämne rätten för varje juryman som erfordras tre till jurymän inom gruppen behöriga personer. Av de sålunda nämnda äge vardera parten utesluta en. Ej må till juryman nämnas någon som förut i samma mål uteslutits.

18 §

Den som inte har laga förfall är skyldig att tjänstgöra som juryledamot.

Om det på grund av jäv eller laga förfall för juryledamöter inte finns tillräckligt antal ledamöter i någon jurygrupp, utser rätten tre juryledamöter för varje ledamot som saknas. Av dessa ledamöter får vardera parten utesluta en. De som utses ska uppfylla de krav som ställs på juryledamöter i den aktuella gruppen.

En juryledamot som tidigare har

uteslutits från samma mål får inte utses.

Ytterligare bestämmelser om rättegången

Gemensam jury

13 §

Förekomma samtidigt flera mål, vari jury skall deltaga, må rätten, efter parternas hörande, förordna att samma jury skall tjänstgöra i alla målen. Skall jury utses gemensamt för flera mål, äge vad i 11 § är stadgat om uteslutning av jurymän i mål, vari å ena sidan äro flera parter, motsvarande tillämpning.

19 §

Om flera mål ska prövas av jury, får rätten besluta att samma jury ska tjänstgöra i målen. Parterna ska tillfrågas innan rätten fattar ett sådant beslut.

Ska det utses en gemensam jury för flera mål, tillämpas det som anges i 17 § om uteslutning av juryledamot i mål där det finns flera parter på någon sida.

Talan om skadestånd eller konfiskering

14 §

Föres i mål om ansvar jämväl talan om enskilt anspråk mot annan än den tilltalade, skola de åtgärder av svarandepart, som avses i 2 § första stycket, 10 § andra stycket och 12 § andra stycket, ankomma på den tilltalade.

Då talan utan samband med åtal föres om tryckt skrifts konfiskering eller om enskilt anspråk gälle om rättegången i sådant mål vad i 2 och 10–13 §§ är föreskrivet; har frågan huruvida brott föreligger tidigare prövats i tryckfrihetsmål avseende ansvar för brott, skall dock prövning av samma fråga ej ånyo äga rum. I ansökningsmål skall den uteslutning av jurymän, som eljest ankommer på parterna, företagas av rätten genom lottnings.

20 §

Om det i ett mål om ansvar för brott även förs talan om skadestånd mot någon annan än den tilltalade, är det den tilltalade som vidtar de åtgärder som avses i 3 § andra stycket, 16 § andra stycket och 18 § andra stycket.

21 §

Vid talan om skadestånd som inte har samband med ett åtal gäller 3–6 och 15–19 §§. Om det i ett tryckfrihetsmål om ansvar för brott tidigare har prövats om brott

föreligger, ska dock samma fråga inte prövas på nytt. Detsamma gäller talan om konfiskering av en tryckt skrift utan samband med åtal.

I ett mål om konfiskering enligt 9 kap. 8 § ska den uteslutning av juryledamöter som annars ska göras av parterna i stället utföras av rätten genom lottnings.

Första och andra styckena gäller även i ett mål om borttagande av information ur en databas enligt 9 kap. 9 §.

Närmare föreskrifter om rättegången

15 §

Närmare bestämmelser om rättegången i tryckfrihetsmål meddelas i lag.

Äro inom samma län flera tingsrätter, vilka äga upptaga tryckfrihetsmål, skola de uppgifter, som avses i 4, 6, 8 och 9 §§, fullgöras av den tingsrätt regeringen bestämmer.

22 §

Närmare föreskrifter om rättegången i tryckfrihetsmål får meddelas i lag.

Om det i samma län finns flera tingsrätter som är behöriga att pröva tryckfrihetsmål, bestämmer regeringen vilken tingsrätt som ska utföra de uppgifter som avses i 9 § tredje stycket och 11, 13 och 14 §§.

Krig eller krigsfara

16 §

För fall då riket är i krig eller krigsfara eller det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig eller krigsfara vari riket har befunnit sig får föreskrifter om anstånd med val av jurymän och om undantag från jurymäns rätt att avsäga sig sitt uppdrag meddelas i lag eller, efter bemyndigande i lag, av regeringen genom förordning.

23 §

Om riket är i krig eller krigsfara eller det råder sådana extraordinära förhållanden som är föranledda av krig eller krigsfara som riket har befunnit sig i, får det i lag meddelas föreskrifter om

1. anstånd med val av juryledamöter, och

2. undantag från juryledamöters rätt att avsäga sig uppdraget.

I lag får det föreskrivas att regeringen får meddela sådana föreskrifter.

13 kap.***Om utrikes tryckta skrifter m.m.******Skrifter tryckta utomlands******Allmänna bestämmelser******Grundlagens tillämplighet*****1 §**

I fråga om *skrift* som tryckts *utom riket* och som *utges här skall*, om inte annat *sägs nedan*, i tillämpliga delar *gälla* vad som är föreskrivet i 1 kap., 3 kap., 6 kap., 7 kap., 8 kap. 1, 2, 5–7 och 10–12 §§ samt 9–12 kap.

I fråga om *skrifter* som tryckts *utomlands* och som *ges ut i Sverige gäller*, om inte annat *föreskrivs*, i tillämpliga delar vad som är föreskrivet i

- 1 kap. om tryckfriheten,
- 3 kap. om rätten till anonymitet,
- 6 kap. om rätten att sprida tryckta skrifter,
- 7 kap. om tryckfrihetsbrott, meddelarbrott och anskaffarbrott,
- 8 kap. 1–3, 6–8 och 11–14 §§ om ansvar för tryckfrihetsbrott,
- 9 kap. om tillsyn och åtal,
- 10 kap. om särskilda tvångsmedel,
- 11 kap. om skadestånd, och
- 12 kap. om rättegången i tryckfrihetsmål.

2 §

Skrift, som tryckts *utom riket*, skall anses *här utgiven* då den på sätt i 1 kap. 6 § sägs blivit utlämnad för spridning *inom riket*.

En skrift som *har tryckts utomlands* anses *utgiven i Sverige* när den *har blivit utlämnad här till försäljning eller för spridning på annat sätt*.

3 §

Är periodisk skrift, som tryckes *utom riket*, huvudsakligen avsedd för spridning *inom riket*, *gälla* i tillämpliga delar vad i 5 kap. är stadgat; vad där sägs om ägares behörighet skall icke äga tillämpning.

För utgivning här i riket av annan *utom riket tryckt periodisk skrift* erfordras ej utgivningsbevis. Finnes sådant bevis, skall i fråga om skriften tillämpas vad i första stycket sägs.

Om en periodisk skrift som huvudsakligen är avsedd att spridas i Sverige *har tryckts utomlands*, gäller i tillämpliga delar 5 kap. om rätten att ge ut periodiska skrifter.

4 §

Utgivningsbevis krävs inte för att ge ut en periodisk skrift som har tryckts utomlands och som inte huvudsakligen är avsedd att spridas i Sverige. Om utgivningsbevis finns, gäller i tillämpliga delar 5 kap. om rätten att ge ut periodiska skrifter.

Ansvar för den som har lämnat ut skriften för spridning

4 §

Vad i denna förordning är stadgat om ansvarighet för den som tryckt skrift skall i fråga om skrift, som tryckts utom riket, avse den som låtit utlämna skriften för spridning inom riket eller, om det ej kan visas vem han är eller han ej, då skriften här utgavs, ägde hemvist inom riket, den som enligt 6 kap. är att anse som utspridare.

5 §

Om en skrift har tryckts utomlands, ska vad som anges i denna grundlag om tryckares ansvar gälla för den som har låtit lämna ut skriften för spridning i Sverige.

Om det inte kan visas vem som har låtit lämna ut skriften för spridning, är i stället den ansvarig som enligt 6 kap. är att anse som spridare. Detsamma gäller om den som har låtit lämna ut skriften för spridning här inte hade hemvist i Sverige när skriften gavs ut.

Skyldighet att bevara exemplar samt pliktleverans

5 §

Om skyldighet att för granskning bevara exemplar av skrift, som tryckts utom riket, och att lämna exemplar av sådan skrift till bibliotek eller arkiv föreskrives i lag.

6 §

Bestämmelserna i 4 kap. 4 § gäller också skrifter som har tryckts utomlands.

Meddelar- och anskaffarfrihet

6 §

I fråga om en skrift som trycks utom riket och som ges ut här men som inte huvudsakligen är avsedd för spridning inom riket och för vilken det inte heller finns utgivningsbevis gäller bestämmelserna i 1 kap. 1 § tredje och fjärde styckena om meddelande och anskaffande av uppgifter och

7 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 1 kap. 7 § gäller även i fråga om en skrift som har tryckts utomlands och som ges ut här men som inte huvudsakligen är avsedd att spridas i Sverige och för vilken det inte heller finns utgivningsbevis.

underrättelser för offentliggörande om inte

1. meddelandet eller anskaffandet innefattar brott mot rikets säkerhet;

2. meddelandet innefattar utlämnande eller tillhandahållande som avses i 7 kap. 3 § första stycket 2;

3. meddelandet utgör uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt.

Första stycket tillämpas också i fråga om en skrift som inte ges ut i Sverige, om meddelandet lämnades eller anskaffandet ägde rum här, oavsett om skriften trycks här eller utomlands. Med den som lämnar meddelande för offentliggörande jämföras den som på annat sätt medverkar till framställning i periodisk skrift såsom författare eller annan upphovsman.

Är meddelandet eller anskaffandet straffbart enligt första och andra styckena, gäller vad som är föreskrivet om detta. Mål om ansvar eller enskilt anspråk på grund av brott som nu sagts ska handläggas som tryckfrihetsmål, när inte 12 kap. 1 § andra stycket tredje meningen har motsvarande tillämpning. I fråga om rätt till anonymitet för meddelaren gäller det som är föreskrivet i 3 kap. Bestämmelsen i 3 § 3 ska dock omfatta även andra brott mot rikets säkerhet än de som avses där.

Första stycket gäller dock inte om

1. meddelandet eller anskaffandet innefattar brott mot Sveriges säkerhet,

2. meddelandet innefattar ett sådant utlämnande eller tillhandahållande som avses i 7 kap. 22 § första stycket 2, eller

3. meddelandet utgör ett uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt.

8 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 7 § tillämpas för en skrift som inte har getts ut i Sverige, om uppgiften meddelats eller anskaffats här.

I fråga om periodiska skrifter jämföras med meddelaren en författare eller någon annan upphovsman som har medverkat till en framställning i skriften.

9 §

Meddelaren har i fall som avses i 7 och 8 §§ rätt till anonymitet enligt 3 kap.

Bestämmelsen om undantag från tystnadsplikt i 3 kap. 4 § 3 ska dock omfatta även andra brott mot Sveriges säkerhet än de som anges där.

10 §

Om ett meddelande eller anskaffande enligt 7 eller 8 § är straffbart, gäller vad som anges i denna grundlag om meddelar- och anskaffarbrott.

Mål om ansvar eller skadestånd på grund av ett sådant brott handläggs enligt bestämmelserna om tryckfrihetsmål, om inte annat följer av 12 kap. 1 § andra stycket.

14 kap.***Resning i tryckfrihetsmål***

1 §

Vad i lag är stadgat om resning i mål i allmänhet gälle, utan hinder av att jury prövat huruvida brott föreligger, även dom i tryckfrihetsmål.

Beviljas resning i mål, vari jury prövat huruvida brott föreligger, och grundas resningen på omständighet som kan antagas hava inverkat på juryprövningen, skall samtidigt beslutas att målet skall ånyo upptagas inför jury av den rätt som först dömt i målet. Om resning beviljas till den tilltalades förmån och saken är uppenbar, får den domstol som beviljar resningen i stället omedelbart ändra domen.

För resning i tryckfrihetsmål gäller vad som föreskrivs i lag.

Om resning beviljas i ett mål där en jury har prövat om brott föreligger, ska rätten samtidigt besluta att målet ska tas upp inför en ny jury av den domstol som först dömde i målet. Detta gäller under förutsättning att beslutet om resning grundas på en omständighet som kan antas ha haft betydelse för juryns prövning.

Om saken är uppenbar får den domstol som beviljar resning till förmån för den tilltalade dock omedelbart ändra domen.

Tillsättande av en ny jury**2 §**

Då på grund av högre rätts beslut tryckfrihetsmål, vari jury deltagit, skall ånyo upptagas inför jury av den rätt som först dömt i målet, gälle om juryns tillsättande vad i 12 kap. 10–14 §§ är stadgat.

Om ett tryckfrihetsmål efter beslut av högre rätt ska tas upp på nytt inför en jury av den domstol som först dömde i målet, tillsätts den nya juryn enligt 12 kap. 15–21 §§.

Skyndsam handläggning**3 §**

Tryckfrihetsmål och annat mål om brott mot bestämmelserna i denna förordning skola alltid skyndsamt behandlas.

Tryckfrihetsmål och andra mål om brott mot bestämmelserna i denna grundlag ska behandlas skyndsamt.

Internationellt rättsligt bistånd**4 §²**

I fråga om internationellt rättsligt bistånd gäller vad som föreskrivs i lag. Sådant bistånd får inte lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryckfrihetsrättsliga området.

Andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer**5 §**

För andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om tryckfriheten och allmänna handlingars offentlighet.

Frågor som inte regleras i grundlagen**6 §³**

I frågor som inte har reglerats särskilt i denna grundlag eller i en särskild lag som har meddelats

² Tidigare 4 § upphävd genom 1976:955.

³ Tidigare 6 § upphävd genom 1974:155.

*med stöd av grundlagen, gäller
vad som annars är föreskrivet i lag
eller annan författning.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

2 Förslag till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen

Härigenom föreskrivs i fråga om yttrandefrihetsgrundlagen¹

dels att 1, 3 och 7 kap. samt 4 kap. 4 §, 5 kap. 4 och 5 §§, 6 kap. 2 § och 10 kap. 2 § ska upphöra att gälla,

dels att nuvarande 2 kap. 4 § ska betecknas 2 kap. 5 §, nuvarande 2 kap. 5 § ska betecknas 2 kap. 7 §, nuvarande 4 kap. 5 och 6 §§ ska betecknas 4 kap. 6 och 7 §§, nuvarande 5 kap. 2 och 3 §§ ska betecknas 5 kap. 3 och 4 §§, nuvarande 5 kap. 6 § ska betecknas 5 kap. 8 §, nuvarande 6 kap. 3 och 4 §§ ska betecknas 6 kap. 8 och 9 §§, nuvarande 8 kap. 1 och 2 §§ ska betecknas 9 kap. 1 och 2 §§, nuvarande 8 kap. 3 och 4 §§ ska betecknas 9 kap. 4 och 5 §§, nuvarande 9 kap. 1 § ska betecknas 10 kap. 1 §, nuvarande 10 kap. 1 § ska betecknas 11 kap. 2 § och nuvarande 11 kap. 1 § ska betecknas 12 kap. 1 §,

dels att 2 kap. 1–3 §§, 4 kap. 1–3 §§, 5 kap. 1 §, 6 kap. 1 § och de nya 2 kap. 5 §, 2 kap. 7 §, 4 kap. 6 och 7 §§, 5 kap. 3, 4 och 8 §§, 6 kap. 8 och 9 §§, 9 kap. 1, 2, 4 och 5 §§, 10 kap. 1 §, 11 kap. 2 §, 12 kap. 1 § och rubrikerna till 2, 4–6 och 8–12 kap., ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya kapitel, 1, 3 och 7 kap., 32 nya paragrafer, 2 kap. 4 och 6 §§, 4 kap. 4 och 5 §§, 5 kap. 2 och 5–7 §§, 6 kap. 2–7 §§, 8 kap. 1–6 §§, 9 kap. 3, 6 och 7 §§, 11 kap. 1 och 3–7 §§ och 12 kap. 2–4 §§ och närmast före 2 kap. 3 och 5–7 §§, 4 kap. 1, 4, 6 och 7 §§, 5 kap. 1, 4 och 6–8 §§, 6 kap. 1, 3–6, 8 och 9 §§, 8 kap. 1, 2 och 6 §§, 9 kap. 1, 2 och 7 §§, 11 kap. 1–3 §§ och 12 kap. 2–4 §§ nya rubriker av följande lydelse.

1 kap. Yttrandefriheten enligt denna grundlag

Syfte och grunder

1 § Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad rätt enligt denna grundlag att i ljudradio, tv och vissa liknande överföringar, offentliga uppspelningar ur en databas samt filmer, videogram, ljudupptagningar och andra tekniska upptagningar offentligen uttrycka tankar, åsikter och känslor och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst.

Yttrandefriheten enligt denna grundlag har till ändamål att säkra ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande. I den får inga andra begränsningar göras än de som följer av denna grundlag.

Tillämpningsområde

Definitioner

2 § I denna grundlag avses med

¹ Yttrandefrihetsgrundlagen omtryckt 2015:150.

program: innehållet i ljudradio, tv eller andra sådana överföringar av ljud, bild eller text som sker med hjälp av elektromagnetiska vågor samt innehållet i offentliga uppspelningar ur en databas,

tekniska upptagningar: upptagningar som innehåller text, bild eller ljud och som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med ett tekniskt hjälpmedel,

databas: en samling av information lagrad för automatiserad behandling.

Sändningar

3 § Denna grundlag är tillämplig på sändningar av program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

Som sändningar av program anses också tillhandahållande till allmänheten på särskild begäran av direktsända eller inspelade program, om starttidpunkten och innehållet inte kan påverkas av mottagaren.

Det som föreskrivs om program i denna grundlag gäller även program som förmedlas genom satellitsändning som utgår från Sverige.

Tillhandahållande ur databaser

4 § Denna grundlags föreskrifter om sändningar av program tillämpas också när information ur en databas, vars innehåll kan ändras endast av den som driver verksamheten, tillhandahålls allmänheten med hjälp av elektromagnetiska vågor

1. av någon av följande:

- a) en redaktion för en periodisk skrift eller ett program,
- b) ett företag för yrkesmässig framställning av sådana skrifter som avses i tryckfrihetsförordningen eller av tekniska upptagningar,
- c) en nyhetsbyrå, eller
- d) någon annan, om det finns utgivningsbevis för verksamheten enligt 5 §, och

2. på något av följande sätt:

- a) överföring på särskild begäran,
- b) överföring enligt överenskommelse i förväg,
- c) framställning av tekniska upptagningar, skrifter eller bilder, eller
- d) offentlig uppspelning.

Även om viss information i databasen har tillförts av någon annan gäller grundlagen för sådana delar av databasen där det framstår som klart att informationen härrör från den som driver verksamheten.

Vad som anges i denna paragraf gäller inte sådana tillhandahållanden ur en databas som avses i 3 § andra stycket.

Särskilt om databaser med utgivningsbevis

5 § Utgivningsbevis utfärdas om

1. verksamheten är ordnad på det sätt som anges i 4 § och överföringarna utgår från Sverige,
2. en behörig utgivare har utsetts och åtagit sig uppdraget, och
3. verksamheten har ett namn som är sådant att det inte lätt kan förväxlas med namnet på en annan verksamhet enligt 4 §.

6 § Ett utgivningsbevis gäller i tio år. Därefter upphör beviset att gälla.

Beviset får förnyas, om det finns förutsättningar att utfärda ett sådant bevis. Det förnyas varje gång för tio år från utgången av den föregående tioårsperioden.

Om det inte längre finns förutsättningar att utfärda ett utgivningsbevis, får det återkallas. Detsamma gäller om verksamheten inte har påbörjats inom sex månader från den dag då utgivningsbeviset utfärdades eller om den som driver verksamheten har anmält att verksamheten har upphört.

7 § Varje databas ska ha ett namn.

Föreskrifter om utfärdande, upphörande, förnyelse och återkallelse av utgivningsbevis och om namn på databaser får meddelas i lag.

Föreskrifter om straff för den som bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av andra stycket får meddelas i lag.

Tekniska upptagningar

8 § Denna grundlag är tillämplig på tekniska upptagningar som är utgivna. En teknisk upptagning anses utgiven när den har lämnats ut för att spridas till allmänheten i Sverige genom att spelas upp, säljas eller tillhandahållas på annat sätt.

En teknisk upptagning ska inte anses utlämnad för att spridas till allmänheten i Sverige enbart på den grunden att den skickas härifrån till mottagare i utlandet.

Om grundlagen är tillämplig eller inte prövas i det enskilda fallet med utgångspunkt i vad som kan antas om spridningen. Om det inte framgår något annat av omständigheterna, ska grundlagen anses tillämplig på en upptagning som är försedd med sådana uppgifter som avses i 3 kap. 16 § eller 4 kap. 5 §.

Program och tekniska upptagningar som jämföras med tryckta skrifter

9 § Att vissa program och tekniska upptagningar ska jämföras med tryckta skrifter framgår av 1 kap. 5 och 6 §§ tryckfrihetsförordningen.

Grundläggande bestämmelser

Meddelar- och anskaffarfrihet

10 § Det står var och en fritt att meddela uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att göra dem offentliga i program eller genom tekniska upptagningar (meddelarfrihet). Denna frihet avser uppgifter som lämnas till

- en författare eller någon annan upphovsman,
- en utgivare, redaktion eller nyhetsbyrå, eller
- ett företag för framställning av tekniska upptagningar.

Det står också var och en fritt att anskaffa uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att meddela eller offentliggöra dem enligt första stycket (anskaffarfrihet).

I dessa friheter får inga andra begränsningar göras än de som följer av denna grundlag.

Censurförbud och förbud mot andra hindrande åtgärder

11 § Det som är avsett att framföras i program eller genom tekniska upptagningar får inte först granskas av en myndighet eller ett annat

allmänt organ. Det är inte heller tillåtet för en myndighet eller ett annat allmänt organ att på grund av innehållet förbjuda eller hindra framställning, offentliggörande eller spridning bland allmänheten av ett program eller en teknisk upptagning, om åtgärden inte har stöd i denna grundlag.

12 § Trots 11 § får det i lag meddelas föreskrifter om granskning och godkännande av rörliga bilder i en sådan offentlig uppspelning ur en databas som avses i 4 § första stycket 2 d. Detsamma gäller rörliga bilder i tekniska upptagningar som ska visas offentligt.

13 § Det är inte tillåtet för myndigheter eller andra allmänna organ att på grund av innehållet förbjuda eller hindra innehav eller användning av sådana tekniska hjälpmedel som behövs för att kunna ta emot program eller för att kunna uppfatta innehållet i tekniska upptagningar, om åtgärden inte har stöd i denna grundlag. Detsamma gäller förbud mot anläggande av trådnät för sändning av program.

Exklusivitetsprincipen

14 § En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte utan stöd i denna grundlag ingripa mot någon för att han eller hon i ett program eller en teknisk upptagning har missbrukat yttrandefriheten eller medverkat till ett sådant missbruk. Inte heller får de utan stöd i denna grundlag av sådan anledning ingripa mot programmet eller upptagningen.

Instruktion för tillämpningen

15 § Den som ska döma över missbruk av yttrandefriheten eller på annat sätt vaka över att denna grundlag efterlevs bör alltid ha i åtanke att yttrandefriheten är en grundval för ett fritt samhällsskick, alltid uppmärksamma ämnet och tanken mera än uttrycket, liksom syftet mera än framställningssättet samt i tveksamma fall hellre fria än fälla.

Undantag från grundlagen

Direktsändningar

16 § I fråga om program eller delar av program som består i direktsändningar av dagshändelser eller av sådana gudstjänster eller offentliga tillställningar som anordnas av någon annan än den som bedriver programverksamheten tillämpas inte bestämmelserna i

- 10 § om rätt att meddela och anskaffa uppgifter för offentliggörande,
- 14 § om förbud mot ingripanden,
- 15 § om förhållningssättet vid tillämpning av denna grundlag,
- 2 kap. om rätten till anonymitet,
- 5–8 kap. om yttrandefrihetsbrott, meddelarbrott och anskaffarbrott, ansvar för yttrandefrihetsbrott, tillsyn och åtal samt särskilda tvångsmedel,
- 10 kap. om rättegången i yttrandefrihetsmål, och
- 11 kap. 7 § om rätt att meddela och anskaffa uppgifter för offentliggörande i program från utlandet.

*Vissa frågor som får regleras i lag***17 §** I lag får det meddelas föreskrifter om

1. sändningar av program som huvudsakligen är avsedda att tas emot utomlands, eller
2. program som sänds genom tråd men som inte är avsedda att tas emot av någon större allmänhet.

Sådana föreskrifter får dock inte gälla det som sägs i 10–13 §§.

18 § Det som sägs i 1 kap. 11 och 12 §§ tryckfrihetsförordningen om att det i lag får meddelas föreskrifter om upphovsmäns rättigheter, vissa kommersiella annonser, kreditupplysningsverksamhet, produktinformation och tillvägagångssätt för anskaffande av uppgifter gäller också i fråga om program och om innehållet i tekniska upptagningar.

19 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om förbud mot kommersiell reklam i program eller om villkor för sådan reklam.

Detsamma gäller föreskrifter om förbud mot och villkor för sådan annonsering och sändning av program som helt eller delvis bekostas av någon annan än den som bedriver programverksamheten.

20 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om förbud mot offentliggörande av personuppgifter

1. som avslöjar etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening,
2. om hälsa, sexualliv eller sexuell läggning,
3. som består av genetiska uppgifter eller biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, eller

Vad som anges i första stycket gäller endast om

1. personuppgifterna ingår i en uppgiftssamling som har ordnats så att det är möjligt att söka efter eller sammanställa dessa, och
2. det med hänsyn till verksamheten och de former under vilka uppgiftssamlingen hålls tillgänglig finns särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet.

Undantag för barnpornografi

21 § Denna grundlag är inte tillämplig på pornografiska bilder av personer vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som är under arton år.

2 kap.**Om rätt till anonymitet****Rätten till anonymitet****1 §**

Upphovsmannen till ett *radio-*

Upphovsmannen till ett *program*

program eller en teknisk upptagning är inte skyldig att röja sin identitet. Detsamma gäller den som har framträtt i en sådan framställning och den som har *lämnat* en uppgift enligt 1 kap. 2 §.

eller en teknisk upptagning är inte skyldig att röja sin identitet. Detsamma gäller *för* den som har framträtt i en sådan framställning och den som har *meddelat* en uppgift *för offentliggörande* enligt 1 kap. 10 §.

2 §

I mål om ansvar, skadestånd eller särskild rättsverkan på grund av yttrandefrihetsbrott i ett *radio-program* eller en teknisk upptagning får ingen ta upp frågan om vem som är framställningens upphovsman, vem som har framträtt i den, vem som har tillhandahållit den för offentliggörande eller vem som *har lämnat uppgifter* enligt 1 kap. 2 §.

Om någon har angetts som upphovsman till framställningen eller som den som har framträtt i denna, är det dock tillåtet att i målet pröva om han är ansvarig. Detsamma *skall gälla*, om någon i målet *uppges* sig vara upphovsmannen eller den som har framträtt.

Första stycket hindrar inte att det i en och samma rättegång handläggs mål om yttrandefrihetsbrott och mål om brott som avses i 5 kap. 3 §.

I mål om ansvar, skadestånd eller särskild rättsverkan på grund av yttrandefrihetsbrott i ett *program* eller en teknisk upptagning får ingen ta upp frågan om vem som är framställningens upphovsman, vem som har framträtt i den, vem som har tillhandahållit den för offentliggörande eller vem som *är meddelare* enligt 1 kap. 10 §.

Om någon har angetts som upphovsman till framställningen eller som den som har framträtt i denna, är det dock tillåtet att i målet pröva om han *eller hon* är ansvarig. Detsamma *gäller* om någon i målet *har uppgett* sig vara upphovsmannen eller den som har framträtt.

Första stycket hindrar inte att det i en och samma rättegång handläggs både mål om yttrandefrihetsbrott och mål om brott som avses i 5 kap. 4 och 5 §§.

Tystnadsplikt

3 §

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller spridningen av en framställning som utgjort eller varit avsedd att ingå i ett *radioprogram* eller en teknisk upptagning *och den som har varit verksam på en nyhetsbyrå* får inte röja vad han *därvid* har fått veta om vem som är upphovsman till framställningen eller har tillhandahållit den för *offentliggörande* eller om vem som har framträtt i den eller *lämnat uppgifter* enligt 1 kap. 2 §.

Den som har tagit befattning med tillkomsten eller spridningen av en framställning som utgjort eller varit avsedd att ingå i ett *program* eller en teknisk upptagning får inte röja vad han *eller hon då* har fått veta om vem som är upphovsman till framställningen eller har tillhandahållit den för *att offentliggöras* eller om vem som har framträtt i den eller *är meddelare* enligt 1 kap. 10 §.

Tystnadsplikten enligt första stycket gäller inte

1. om den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans identitet röjs,

2. om fråga om identiteten får väckas enligt 2 § andra stycket,

3. om det rör sig om brott som anges i 5 kap. 3 § första stycket 1,

4. i den mån domstol, när det är fråga om brott enligt 5 kap. 2 § eller 3 § första stycket 2 eller 3, finner det erforderligt att vid förhandling uppgift lämnas, huruvida den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen är den till vars förmån tystnadsplikten enligt första stycket gäller, eller

5. i den mån domstol i annat fall av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse finner det vara av synnerlig vikt att uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkringen.

Vid förhör som avses i andra stycket 4 eller 5 skall rätten noga vaka över att frågor inte ställs som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som i varje särskilt fall är medgivet.

Tystnadsplikt enligt första stycket gäller även för den som på något annat sätt har varit verksam inom ett företag som ger ut tekniska upptagningar eller sänder program eller på en nyhetsbyrå.

4 §

Tystnadsplikt enligt 3 § gäller inte i följande fall:

1. Den till vars förmån tystnadsplikten gäller har samtyckt till att hans eller hennes identitet röjs.

2. Det är tillåtet enligt 2 § andra stycket att behandla frågan om identiteten.

3. Det rör sig om något av de brott som avses i 5 kap. 4 § första stycket 1.

4. En domstol finner i fråga om brott enligt 5 kap. 3 § eller 4 § första stycket 2 eller 3 att det är nödvändigt att uppgifter lämnas om huruvida det är den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för den brottsliga gärningen som har lämnat meddelandet eller medverkat till framställningen. Uppgifterna ska i så fall lämnas vid en förhandling.

5. En domstol finner i något annat fall att det av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att en uppgift om identiteten lämnas vid vittnesförhör eller förhör med en part under sanningsförsäkringen.

Vid förhör som avses i första stycket 4 eller 5 ska rätten noga vaka över att det inte ställs frågor som kan inkräkta på tystnadsplikten utöver vad som har medgetts i varje särskilt fall.

Efterforskningsförbud

4 §

Ingen myndighet eller annat allmänt organ får efterforska

1. upphovsmannen till en framställning som har offentliggjorts eller varit avsedd att offentliggöras i ett radioprogram eller en teknisk upptagning eller den som har framträtt i en sådan framställning,

2. den som har tillhandahållit eller avsett att tillhandahålla en framställning för offentliggörande i ett radioprogram eller en teknisk upptagning, eller

3. den som har lämnat uppgifter enligt 1 kap. 2 §.

Förbudet hindrar inte efterforskning i fall då denna grundlag medger åtal eller annat ingripande. I sådana fall ska dock den i 3 § angivna tystnadsplikten beaktas.

5 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte efterforska

1. upphovsmannen till en framställning som har offentliggjorts eller varit avsedd att offentliggöras i ett program eller en teknisk upptagning eller den som har framträtt i en sådan framställning,

2. den som har tillhandahållit eller avsett att tillhandahålla en framställning för offentliggörande i ett program eller en teknisk upptagning, eller

3. den som har meddelat uppgifter enligt 1 kap. 10 §.

Förbudet i första stycket hindrar inte efterforskning när det behövs för åtal eller något annat ingripande mot den som avses där om ingripandet inte står i strid med denna grundlag. I sådana fall ska den tystnadsplikt som anges i 3 § beaktas.

Inte heller får en myndighet eller ett annat allmänt organ ingripa mot någon för att han eller hon i ett radioprogram eller en teknisk upptagning har brukat sin yttrandefrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

Repressalieförbud

6 §

En myndighet eller ett annat allmänt organ får inte ingripa mot någon för att han eller hon i ett program eller en teknisk upptagning har brukat sin yttrandefrihet eller medverkat till ett sådant bruk.

Straff

5 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot sin tystnadsplikt enligt 3 § ska dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Detsamma gäller den som i ett radioprogram eller en teknisk upptagning uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnar felaktiga uppgifter om vem som är framställningens upphovsman eller har tillhandahållit den för offentliggörande, vem som framträder i den eller vem som har lämnat uppgifter i den.

För efterforskning i strid med 4 § första och andra styckena döms, om efterforskningen har skett uppsåtligen, till böter eller fängelse i högst ett år.

För uppsåtligt ingripande i strid med 4 § tredje stycket döms, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd, till böter eller fängelse i högst ett år.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket får väckas endast om målsäganden har anmält brottet till åtal.

7 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som

1. uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot sin tystnadsplikt enligt 3 §,

2. uppsåtligen eller av oaktsamhet i ett program eller en teknisk upptagning lämnar felaktiga uppgifter om vem som är framställningens upphovsman eller har tillhandahållit den för offentliggörande, vem som framträder i den eller vem som har lämnat uppgifter i den,

3. uppsåtligen efterforskar i strid med 5 §,

4. uppsåtligen ingriper i strid med 6 §, om åtgärden utgör avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller en liknande åtgärd.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket 1 och 2 får väckas endast om målsäganden har anmält brottet till åtal.

3 kap. Rätten att sända, framställa och sprida

Sändning av program

Rätt att sända genom tråd

1 § Varje fysisk och juridisk person har rätt att sända program genom tråd.

2 § Den frihet som följer av 1 § hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om

1. skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för vissa program i den utsträckning det behövs med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning,

2. skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för överföringar i den utsträckning det behövs med hänsyn till intresset av konkurrens beträffande sådana överföringar i nätet eller allmänhetens intresse av tillgång till sådana överföringar,

3. skyldighet för nätinnehavare att vidta åtgärder för att tillförsäkra mottagarkretsen inflytande över programvalet,

4. skyldighet för den som sänder program i tv eller tillhandahåller sådana program genom överföring ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik,

5. skyldighet för den som sänder program i tv eller tillhandahåller sådana program genom överföring ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a att främja framställning av och tillgång till program med europeiskt ursprung, eller

6. ingripanden mot fortsatt sändning av ett utbud som inriktas på våldsförställningar, pornografiska bilder eller hets mot folkgrupp.

Sändning på annat sätt än genom tråd

3 § Rätten att sända program på annat sätt än genom tråd får regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända.

Det allmänna ska eftersträva att radiofrekvenserna tas i anspråk på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet.

4 § Det ska finnas möjlighet för sammanslutningar att få tillstånd att sända ljudradioprogram i lokala radiosändningar i den utsträckning som tillgängliga radiofrekvenser medger. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

Vissa förutsättningar för begränsningar i rätten att sända

5 § I fråga om sådana begränsningar i rätten att sända program som avses i 2–4 §§ gäller vad som föreskrivs om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i 2 kap. 21–23 §§ regeringsformen.

Redaktionell självständighet

6 § Den som sänder program avgör självständigt vad som ska förekomma i programmen.

Domstolsprövning

7 § Frågor om rätten att sända program ska kunna prövas av domstol eller av en nämnd vars sammansättning är bestämd i lag och vars ordförande ska vara eller ha varit ordinarie domare. Ett beslut av regeringen prövas av domstol och behöver endast avse beslutets laglighet.

Om saken gäller ett ingripande på grund av missbruk av yttrandefriheten, ska frågan prövas av domstol under medverkan av jury enligt de närmare föreskrifter som meddelas i lag. Detta gäller dock inte om saken rör överträdelse av sådana föreskrifter eller villkor i fråga om kommersiell reklam, annan annonsering eller sändning av program som avses i 1 kap. 19 §.

Bevarandeskyldighet och pliktleverans

8 § Föreskrifter om skyldighet att bevara inspelningar av program och hålla dem tillgängliga för granskning i efterhand och om att lämna dem till arkiv får meddelas i lag.

Undantag för kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige

9 § I lag får det meddelas föreskrifter med syfte att förebygga att kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige helt eller delvis och innehåller upplysningar av betydelse för rikets försvar sprids genom sändning av program.

Framställning och spridning av tekniska upptagningar

Rätten till framställning och spridning

10 § Varje fysisk och juridisk person har rätt att framställa och sprida tekniska upptagningar. För rätten att offentligt visa film, videogram eller någon annan teknisk upptagning med rörliga bilder kan det dock krävas granskning och godkännande i enlighet med 1 kap. 12 §.

Undantag från spridningsrätten

11 § Utan hinder av denna grundlag gäller det som föreskrivs i lag, när någon i förvärvssyfte till den som är under femton år lämnar ut filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder med ingående skildringar av verklighetstrogen karaktär som återger våld eller hot om våld mot människor eller djur.

12 § Bestämmelserna i denna grundlag hindrar inte att det i lag meddelas föreskrifter om straff och särskild rättsverkan för den som

1. visar pornografiska bilder på eller vid allmän plats genom skyltning eller något liknande förfarande på ett sätt som kan väcka allmän anstöt,

2. utan föregående beställning med post eller på annat sätt tillställer någon pornografiska bilder, eller

3. bland barn och ungdomar sprider tekniska upptagningar som genom sitt innehåll kan verka förråande eller medföra annan allvarlig fara för de unga.

Detsamma gäller i fråga om straff och särskild rättsverkan för den som bryter mot föreskrifter om granskning och godkännande av filmer,

videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder som ska visas offentligt samt av rörliga bilder i en sådan offentlig uppspelning ur en databas som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 d.

13 § I lag får det meddelas föreskrifter med syfte att förebygga spridning genom teknisk upptagning av kartor, ritningar eller bilder som återger Sverige helt eller delvis och innehåller upplysningar av betydelse för rikets försvar.

Bevarandeskyldighet och pliktleverans

14 § Föreskrifter om skyldighet att bevara exemplar av tekniska upptagningar och att hålla dem tillgängliga för granskning får meddelas i lag. I lag får det också meddelas föreskrifter om skyldighet att lämna exemplar av sådana upptagningar till en myndighet och att lämna upplysningar i anslutning till sådan skyldighet.

Skyldighet att befordra tekniska upptagningar

15 § Den som enligt vad som följer av lag eller annan författning har en skyldighet att befordra tekniska upptagningar får inte på grund av innehållet vägra eller ställa särskilda villkor för att utföra denna skyldighet. Detta gäller dock inte om befordran skulle innebära en sådan överträdelse som avses i 18 § andra stycket eller 19 §.

Den som har en skyldighet enligt första stycket och som har tagit emot en teknisk upptagning för befordran ska inte anses som upptagningens spridare.

Ursprungsuppgifter

16 § Exemplar av tekniska upptagningar ska föras med tydliga uppgifter om vem som har låtit framställa upptagningen, om exemplaren framställs i landet och är avsedda för spridning här. Det ska även anges när, var och av vem exemplaren har framställts. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

Registrering av försäljnings- eller uthyrningsverksamhet

17 § Föreskrifter om skyldighet för den som yrkesmässigt säljer eller hyr ut filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder att anmäla sig för registrering hos en myndighet får meddelas i lag eller, i fråga om anmälans innehåll och hur anmälan närmare ska ske, med stöd av lag.

Straff

18 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som framställer en teknisk upptagning och då uppsåtligen eller av oaktamhet bryter mot 16 § eller bestämmelser som avses där.

Till penningböter döms den som sprider en teknisk upptagning som saknar någon uppgift som är föreskriven i 16 §, om det sker uppsåtligen eller av oaktamhet. Detsamma gäller om en sådan uppgift är oriktig och spridaren känner till detta.

19 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som sprider en teknisk upptagning i vetskap om att upptagningen har tagits i beslag eller konfiskerats enligt denna grundlag.

Upptagningar, skrifter och bilder beställda ur en databas

20 § Av en sådan teknisk upptagning, skrift eller bild som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 c ska databasens namn framgå, liksom när, var och hur upptagningen, skriften eller bilden har framställts. Den som driver verksamheten ska se till att upptagningen, skriften eller bilden har sådana uppgifter. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

21 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 20 § eller bestämmelser som avses där.

Till penningböter döms den som lämnar ut en sådan teknisk upptagning, skrift eller bild som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 c och som saknar någon uppgift som är föreskriven i 20 §, om det sker uppsåtligen eller av oaktsamhet. Detsamma gäller om en sådan uppgift är oriktig och den som lämnar ut upptagningen, skriften eller bilden känner till detta.

4 kap.

Om utgivare

Utgivare

Krav och befogenheter

1 §

Radioprogram och tekniska upptagningar skall ha en utgivare. Utgivare av radioprogram skall enligt vad som närmare föreskrivs i lag utses för varje program eller för hela eller delar av programverksamheten.

Program och tekniska upptagningar ska ha en utgivare. Utgivare av program ska enligt vad som närmare föreskrivs i lag utses för varje program eller för hela eller delar av programverksamheten.

Utgivaren utses av den som bedriver sändningsverksamheten eller låter framställa den tekniska upptagningen.

2 §

Utgivaren skall vara svensk medborgare. I lag får föreskrivas att även utlänningar får vara utgivare.

Den som är utgivare skall ha hemvist här i riket. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara utgivare. Uppgift om vem som är utgivare skall vara tillgänglig för allmänheten.

En utgivare ska vara en fysisk person med hemvist i Sverige. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt särskilda bestämmelser i lag får inte vara utgivare.

3 §

Utgivaren *skall* ha befogenhet att utöva tillsyn över framställningens offentlighöörande och att bestämma över dess innehåll så att ingenting får *införas* i den mot hans vilja. Varje inskränkning i *den befogenheten skall* vara utan verkan.

Utgivaren *ska* ha befogenhet att utöva tillsyn över framställningens offentlighöörande och att bestämma över dess innehåll så att ingenting får *föras in* i den mot hans *eller hennes* vilja. Varje inskränkning i *denna befogenhet ska* vara utan verkan.

Uppgift om utgivare

4 §

Uppgift om vem som är utgivare av program ska hållas tillgänglig för allmänheten. Närmare föreskrifter om detta får meddelas i lag.

5 §

Av en teknisk upptagning ska det framgå vem som är utgivare. Utgivaren ska se till att varje exemplar av upptagningen har en sådan uppgift.

Av en sådan teknisk upptagning, skrift eller bild som efter beställning har framställts ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 c ska det framgå vem som är utgivare för databasen. Utgivaren ska se till att varje exemplar har en sådan uppgift.

Ställföreträdare

5 §

En utgivare för radioprogramverksamhet får utse en eller flera ställföreträdare. *Vad som sägs om utgivare i 2–4 §§ skall gälla också ställföreträdare. Om utgivarens uppdrag upphör, upphör även uppdraget att vara ställföreträdare.*

6 §

En utgivare för programverksamhet får utse en eller flera ställföreträdare. För ställföreträdare gäller 2–4 §§. *Upphör utgivarens uppdrag, upphör också uppdraget att vara ställföreträdare.*

Straff**6 §**

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 1 § skall dömas till böter eller, om omständigheterna är synnerligen försvårande, till fängelse i högst ett år.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 4 § första stycket skall dömas till penningböter.

I lag får föreskrivas straff för den som bryter mot en föreskrift i lag som meddelats med stöd av 4 eller 5 §.

7 §²

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 1 §. Om omständigheterna är synnerligen försvårande är straffet fängelse i högst ett år.

Till penningböter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 5 §.

I lag får *det* föreskrivas straff för den som bryter mot en föreskrift i lag som *har* meddelats med stöd av 4 eller 6 §.

5 kap.**Om yttrandefrihetsbrott****Yttrandefrihetsbrott,
meddelarbrott och anskaffarbrott****Gärningar som anses vara
yttrandefrihetsbrott****1 §**

De gärningar som anges som tryckfrihetsbrott i 7 kap. 4 och 5 §§ tryckfrihetsförordningen *skall* anses som yttrandefrihetsbrott, om de begås i ett *radioprogram* eller en teknisk upptagning och är straffbara enligt lag.

Under samma förutsättningar skall som yttrandefrihetsbrott anses även sådan olaga våldsskildring varigenom någon genom rörliga bilder närgånget eller utdraget skildrar grovt våld mot människor eller djur med uppsåt att framställningen sprids, om inte gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig.

De gärningar som anges som tryckfrihetsbrott i 7 kap. 2–20 §§ tryckfrihetsförordningen *ska* anses vara yttrandefrihetsbrott, om de begås i ett *program* eller en teknisk upptagning och är straffbara enligt lag.

2 §

Under de förutsättningar som anges i 1 § anses som yttrandefri-

² Tidigare 7 § upphävd genom 1998:1439.

hetsbrott även sådan olaga våldsskildring som innebär att någon genom rörliga bilder närgånget eller utdraget skildrar grovt våld mot människor eller djur med uppsåt att framställningen sprids. Detta gäller dock inte om gärningen med hänsyn till omständigheterna är försvarlig.

2 §

Gärningar som enligt 7 kap. 2 § tryckfrihetsförordningen inte skall anses som tryckfrihetsbrott, därför att de begås genom meddelanden där det brottsliga är dolt, skall inte heller anses som yttrandefrihetsbrott.

3 §

Ett tillkännagivande i en annons eller i ett annat sådant meddelande ska inte anses vara ett yttrandefrihetsbrott om det inte omedelbart av meddelandets innehåll framgår att ansvar för ett sådant brott kan bli aktuellt. Är meddelandet straffbart tillsammans med en omständighet som inte omedelbart framgår av meddelandets innehåll, gäller vad som föreskrivs i lag.

Detsamma gäller ett meddelande genom chiffer eller på något annat sätt, som är hemligt för allmänheten.

Meddelar- och anskaffarbrott

3 §

Om någon lämnar ett meddelande, som avses i 1 kap. 2 §, eller, utan att svara enligt 6 kap., medverkar till en framställning som är avsedd att offentliggöras i ett radioprogram eller en teknisk upptagning, som författare eller annan upphovsman eller genom att framträda i radioprogrammet och därigenom gör sig skyldig till

1. högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, uppror, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott;

2. oriktigt utlämnande av allmän handling som ej är tillgänglig för envar eller tillhandahållande av sådan handling i strid med myndighets förbehåll vid dess utläm-

4 §

Om någon enligt 1 kap. 10 § meddelar en uppgift i syfte att göra den offentlig i ett program eller en teknisk upptagning och därigenom gör sig skyldig till något av följande brott, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet:

1. uppror, högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott,

2. oriktigt utlämnande av en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en eller tillhandahållande av en sådan handling i strid med en myndighets förbehåll

nande, när gärningen är uppsåtlig;
eller

3. uppsåtligt åsidosättande av
tystnadsplikt i de fall som anges i
särskild lag,

*gäller vad som föreskrivs i lag
om ansvar för sådant brott.*

*Om någon anskaffar en uppgift
eller underrättelse i sådant syfte
som avses i 1 kap. 2 § och därige-
nom gör sig skyldig till brott som
anges i första stycket 1, gäller vad
som föreskrivs i lag om ansvar för
brottet.*

*Det som föreskrivs i 2 kap. 22 §
första stycket regeringsformen om
särskilt lagstiftningsförfarande ska
gälla också i fråga om förslag till
föreskrifter som avses i första
stycket 3.*

vid dess utlämnande, när gärningen
är uppsåtlig, och

3. uppsåtligt åsidosättande av
tystnadsplikt i de fall som anges i
en särskild lag.

*Första stycket gäller också om
brottet begås av någon som, utan
att vara ansvarig enligt 6 kap.,
medverkar som författare eller
annan upphovsman till en fram-
ställning som är avsedd att of-
fentliggöras i ett program eller en
teknisk upptagning eller medverkar
genom att framträda i program-
met.*

*1 fråga om föreskrifter som avses
i första stycket 3 tillämpas 2 kap.
22 § första stycket regeringsfor-
men.*

5 §

*Om någon enligt 1 kap. 10 § an-
skaffar en uppgift i syfte att göra
den offentlig i ett program eller en
teknisk upptagning eller för att
lämna ett meddelande och där-
igenom gör sig skyldig till ett brott
som anges i 4 § första stycket 1,
gäller vad som föreskrivs i lag om
det brottet.*

Ytterligare bestämmelser om ytt- randefrihetsbrott

Påföljd

6 §

*Vad som föreskrivs i lag om på-
följd för brott som anges i 1 och
2 §§ gäller även när dessa anses*

vara yttrandefrihetsbrott.

Vid bestämmande av påföljd ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

Publicering av domen

7 §

Om den tilltalade döms för förtal eller förolämpning i ett program enligt 1 §, får domstolen efter yrkande av motparten besluta att domen helt eller delvis ska återges i ett program i samma sändningsverksamhet.

Skyldigheten att återge domen får avse ett sammandrag av domen som domstolen har gjort.

Konfiskering

6 §

En teknisk upptagning som *in-nefattar* ett yttrandefrihetsbrott får konfiskeras. Är brottet olaga våldsskildring gäller om särskild rättsverkan i övrigt vad som föreskrivs i lag.

Vid konfiskering skall alla exemplar som är avsedda för spridning förstöras. Dessutom skall tillses att föremål som kan användas särskilt för att mångfaldiga den tekniska upptagningen inte skall kunna användas för att framställa ytterligare exemplar.

8 §

En teknisk upptagning som *in-nehåller* yttrandefrihetsbrott får konfiskeras.

Är brottet olaga våldsskildring gäller också vad som föreskrivs i lag om särskild rättsverkan av brott.

Konfiskering innebär att alla exemplar av upptagningen som är avsedda att spridas ska förstöras. Konfiskering innebär även att åtgärder ska vidtas så att föremål som kan användas särskilt för att mångfaldiga den tekniska upptagningen inte ska kunna användas för att framställa ytterligare exemplar.

Vid bedömning av frågan om konfiskering ska det särskilt beaktas om en publicerad uppgift har rättats och rättelsen därefter offentliggjorts på ett lämpligt sätt.

6 kap.***Ansvarighetsregler******Ansvar för yttrandefrihetsbrott******Vem som är ansvarig******Utgivare och ställföreträdare*****1 §**

Ansvaret för yttrandefrihetsbrott i ett radioprogram eller en teknisk upptagning ligger på utgivaren. Har en ställföreträdare inträtt som utgivare, har han ansvaret. I fråga om andra direktsända radioprogram än sådana som avses i 1 kap. 8 § får i lag föreskrivas att den som framträder i programmet skall ansvara för sina yttranden själv.

Utgivaren är ansvarig för yttrandefrihetsbrott i ett program eller en teknisk upptagning.

Om en ställföreträdare har inträtt som utgivare, är han eller hon ansvarig.

2 §

Utgivaren är ansvarig, trots att en ställföreträdare har inträtt som utgivare, om

1. ställföreträdaren inte längre var behörig när brottet begicks eller uppdraget annars upphört,

2. ställföreträdaren var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 4 kap. 3 §, eller

3. uppgift om ställföreträdaren inte har hållits tillgänglig för allmänheten på föreskrivet sätt.

Den som bedriver sändningsverksamhet eller låter framställa en teknisk upptagning

3 §

Den som bedriver sändningsverksamhet eller låter framställa en teknisk upptagning är ansvarig för yttrandefrihetsbrott, om

1. det inte fanns någon behörig utgivare när brottet begicks,

2. utgivaren var utsedd för skens skull eller uppenbarligen inte hade de befogenheter som anges i 4 kap.

3 §, eller

3. uppgift om utgivaren inte har hållits tillgänglig för allmänheten på föreskrivet sätt.

*Spridare**4 §*

Den som sprider en teknisk upptagning är ansvarig för yttrandefrihetsbrott i stället för den som anges i 3 §, om uppgift enligt 3 kap. 16 § om vem som har låtit framställa upptagningen

1. saknas och det inte kan klargöras vem han eller hon är,

2. avser en person som saknar känd hemvist i Sverige och som inte heller kan påträffas här under rättegången,

3. avser en person som har hemvist utomlands, eller

4. är oriktig och den som sprider upptagningen känner till detta.

*Ansvar vid vissa direktsändningar**5 §³*

I fråga om andra direktsända program än sådana som avses i 1 kap. 16 § får det i lag föreskrivas att den som framträder i programmet ska ansvara för sina yttranden själv.

*Särskilda regler om utgivares ansvar för information i en databas**6 §*

Om en utgivare av en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c har underrättats av Justitiekanslern eller målsäganden om att databasen innehåller viss information som kan utgöra yttrandefrihetsbrott, och utgivaren

³ Tidigare 5 § upphävd genom 1998:1439.

inom två veckor efter det att underrättelsen togs emot tar bort informationen ur databasen, kan han eller hon inte hållas ansvarig för informationen. Detta gäller endast om det kan antas att informationen började tillhandahållas ur databasen tidigare än ett år innan underrättelsen.

Närmare föreskrifter om underrättelser enligt första stycket får meddelas i lag.

7 §

Om en utgivare av en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c, utan en föregående underrättelse enligt 6 §, har delgetts en stämningsansökan med yrkande om ansvar eller skadestånd för yttrandefrihetsbrott avseende viss information i databasen, och utgivaren inom två veckor efter delgivningen tar bort informationen ur databasen, kan han eller hon inte hållas ansvarig för informationen.

Trots första stycket kan utgivaren hållas ansvarig om det görs antagligt att informationen började tillhandahållas ur databasen ett år innan utgivaren delgavs stämningsansökningen eller senare.

Invändning mot ansvar

3 §

Om åtal väcks för ett yttrandefrihetsbrott och den tilltalade anser att det finns någon omständighet som medför att han inte skall vara ansvarig, skall han åberopa denna omständighet före huvudförhandlingen. Om han inte gör det, skall han betraktas som ansvarig.

8 §

Om den som är tilltalad för yttrandefrihetsbrott vill åberopa en omständighet som enligt detta kapitel medför att han eller hon inte ska vara ansvarig, ska denna omständighet åberopas före huvudförhandlingen. Annars får domstolen inte ta hänsyn till omständigheten.

*Answarets innebörd**4 §*

Den som *ansvarar enligt detta kapitel* för ett yttrandefrihetsbrott i *en framställning skall* anses ha haft kännedom om innehållet i *framställningen. Han skall också anses ha medgett dess offentliggörande.*

9 §

Den som *är ansvarig för yttrandefrihetsbrott enligt detta kapitel ska* anses ha haft kännedom om innehållet i *programmet eller den tekniska upptagningen och medgett sändning eller utgivning.*

7 kap. Tillsyn och åtal**Huvudregel för tillsyn och åtal**

1 § Bestämmelserna i 9 kap. 1–7 §§ tryckfrihetsförordningen om tillsyn och åtal gäller också i fråga om program, tekniska upptagningar och yttrandefrihetsmål, om inte annat följer av bestämmelserna i detta kapitel.

Justitiekanslerns överlämnande av åklagaruppdrag

2 § Justitiekanslern får när det gäller tekniska upptagningar överlämna åt allmän åklagare att vara åklagare i yttrandefrihetsmål om ansvar eller konfiskering på grund av olaga hot, hets mot folkgrupp, olaga våldsskildring, hot mot tjänsteman, övergrepp i rättssak eller brott mot medborgerlig frihet. Rätten att väcka allmänt åtal får dock inte överlämnas när det gäller yttrandefrihetsbrotten hets mot folkgrupp eller brott mot medborgerlig frihet.

Preskription vid allmänt åtal

3 § Den tid inom vilken allmänt åtal för yttrandefrihetsbrott ska väckas är i fråga om

1. program sex månader från det att programmet sändes,
2. tillhandahållande som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 a–c sex månader från när informationen inte längre tillhandahölls,
3. offentlig uppspelning ur en databas som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 d sex månader från uppspelningen, och
4. tekniska upptagningar ett år från det att upptagningen gavs ut.

Beträffande sådana tekniska upptagningar som saknar någon av de i 3 kap. 16 § föreskrivna uppgifterna gäller dock vad som är föreskrivet i lag om tid för väckande av talan med den begränsningen att allmänt åtal inte får väckas senare än två år från det att Justitiekanslern fick kännedom om upptagningen.

Konfiskering utan åtal

4 § Finns det ingen ansvarig för ett yttrandefrihetsbrott enligt 6 kap. när det gäller en teknisk upptagning, får åklagaren eller målsäganden i stället för att väcka åtal ansöka om att upptagningen ska konfiskeras. Detsamma gäller när den som är ansvarig för brott inte kan delges stämning i Sverige.

Granskning och tillsyn i vissa fall

5 § I lag får det meddelas föreskrifter om att en nämnd vars sammansättning är bestämd i lag och vars ordförande ska vara eller ha varit ordinarie domare ska granska om program som någon har sänt på annat sätt än genom tråd står i överensstämmelse med de föreskrifter eller andra villkor som gäller för sändningarna.

En sådan nämnd får endast uttala sin mening och förelägga den sändande att följa föreskrifterna eller villkoren. I lagen får det föreskrivas att ett föreläggande av nämnden får förenas med vite. Frågor om ansvar för yttrandefrihetsbrott och om utdömande av vite prövas alltid av domstol enligt 3 kap. 7 §.

6 § I lag får det meddelas föreskrifter om särskild tillsyn över att yttrandefriheten i filmer, videogram eller andra tekniska upptagningar med rörliga bilder inte missbrukas genom olaga våldsskildring. Tillsynen får även avse att sådana upptagningar som innehåller våld eller hot om våld inte i förvärvssyfte sprids till den som är under femton år.

Det får i lag meddelas föreskrifter om befogenhet för en myndighet att vid tillsyn enligt första stycket tillfälligt ta hand om ett exemplar av en film, ett videogram eller en teknisk upptagning med rörliga bilder som kan antas innehålla en framställning som innefattar olaga våldsskildring.

7 § I fråga om sådana föreskrifter som avses i 5 och 6 §§ gäller vad som föreskrivs om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i 2 kap. 21–23 §§ regeringsformen.

8 kap.

Särskilda tvångsmedel

Beslag av tekniska upptagningar

Huvudregel

1 §

Bestämmelserna i 10 kap. tryckfrihetsförordningen om beslag av tryckta skrifter gäller också i fråga om beslag av tekniska upptagningar, om inte annat följer av bestämmelserna i detta kapitel.

Särskilda regler om beslag

2 §

När Justitiekanslern har beslutat om konfiskeringsbeslag eller fastställt ett sådant beslag, får rätten på Justitiekanslerns begäran medge att den tidsfrist som anges i

10 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen förlängs, om tiden är otillräcklig med hänsyn till beslagets omfattning eller någon annan omständighet. Förlängningen får inte avse längre tid än som är oundgängligen nödvändig och får omfatta sammanlagt högst två veckor.

3 §

Om Justitiekanslern enligt 7 kap. 2 § har överlämnat åt allmän åklagare att vara åklagare i yttrandefrihetsmål gäller vad som anges i detta kapitel och i 10 kap. 2, 4 och 12 §§ tryckfrihetsförordningen om Justitiekanslerns uppgifter även den allmänna åklagaren. Vad som anges i 10 kap. 3 § andra stycket tryckfrihetsförordningen om anmälan av beslag gäller dock inte allmän åklagare.

4 §

Beslut om beslag av teknisk upptagning ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt av framställningen som har gett anledning till beslaget.

Om det vid ett sådant utredningsbeslag som avses i 10 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen inte är möjligt att i beslutet närmare ange varje avsnitt som har gett anledning till beslaget, ska det i efterhand i ett särskilt beslut anges vilka avsnitt som åberopas som brottsliga. Ett sådant beslut ska meddelas så snart det är möjligt.

Beslaget gäller endast de särskilda skivor, rullar eller andra sådana delar av upptagningen där dessa avsnitt förekommer.

5 §

Bevis om beslag ska utan avgift lämnas till den som beslaget har gjorts hos och den som har låtit framställa den tekniska upptag-

ningen. Beviset ska innehålla uppgifter om det eller de avsnitt i upptagningen som har gett anledning till beslaget. Ett sådant bevis ska lämnas så snart det är möjligt.

Beslag av upptagningar, skrifter eller bilder beställda ur en databas

6 §

För en upptagning, skrift eller bild som har beställts ur en databas enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 c gäller vid yttrandefrihetsbrott vad som anges om utredningsbeslag i 10 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen. I stället för 10 kap. 7 och 10 §§ gäller dock beträffande tekniska upptagningar vad som föreskrivs i 4 och 5 §§.

8 kap.

Om skadestånd

Skadestånd får inte dömas ut på grund av innehållet i ett radioprogram eller en teknisk upptagning i andra fall än när framställningen innefattar ett yttrandefrihetsbrott.

Om skadestånd på grund av brott som avses i 5 kap. 2 och 3 §§ gäller vad som är föreskrivet i lag.

9 kap.

Skadestånd

Allmänna förutsättningar

1 §

Skadestånd för missbruk av yttrandefriheten genom innehållet i ett program eller en teknisk upptagning får grundas endast på att det program eller den tekniska upptagning som kravet avser innefattar yttrandefrihetsbrott.

I fråga om skadestånd på grund av brott som avses i 5 kap. 3–5 §§ gäller vad som är föreskrivet i lag.

Vad som sägs om skadestånd enligt detta kapitel gäller i tillämpliga delar även krav enligt 5 kap. 7 § på att en dom om förtal eller förolämpning ska återges i ett program.

Bestämmelsen i 6 kap. 9 § gäller också i fråga om skadestånd på grund av yttrandefrihetsbrott i ett program eller en teknisk upptagning.

Vem som är ansvarig**2 §**

Den som enligt 6 kap. bär det straffrättsliga ansvaret ansvarar även för skadestånd. Skadeståndet kan krävas ut också av den som bedriver programverksamheten eller har låtit framställa den tekniska upptagningen.

I fall som avses i 1 kap. 8 § ansvarar gärningsmannen för skadestånd på grund av brott som han begår i sändningen. Skadeståndet kan krävas ut även av den som bedriver programverksamheten.

Den som är ansvarig för yttrandefrihetsbrott enligt 6 kap. är även ansvarig för skadestånd.

Krav på skadestånd kan även riktas mot den som bedriver programverksamheten eller har låtit framställa den tekniska upptagningen.

Om en utgivare inte ansvarar för yttrandefrihetsbrott till följd av 6 kap. 6 och 7 §§ är han eller hon inte heller ansvarig för skadestånd.

3 §

Vid direktsändningar som avses i 1 kap. 16 § är gärningsmannen ansvarig för skadestånd på grund av brott som han eller hon begår i sändningen.

Krav på skadestånd kan även riktas mot den som bedriver programverksamheten.

3 §

Om den som skulle bära det straffrättsliga ansvaret inte har någon känd hemortsadress i landet när brottet förövas och inte heller kan påträffas här under rättegången och ansvaret därför övergår på någon annan enligt 6 kap. 2 § tredje stycket, får skadestånd ändå krävas ut även av den förre, i den mån det medges i lag.

4 §

Om den som skulle ha varit ansvarig för yttrandefrihetsbrott i en teknisk upptagning inte har någon känd hemvist i landet när brottet begås och inte heller kan påträffas här under rättegången och ansvaret därför övergår på den som sprider upptagningen enligt 6 kap. 4 § 1 och 2, får krav på skadestånd ändå riktas även mot den som skulle ha varit ansvarig. Det gäller i den utsträckning skadestånd kan dömas ut enligt lag.

4 §

Vad som sägs i 6 kap. 4 § denna grundlag skall gälla också i fråga

5 §

Om någon är ansvarig för skadestånd på grund av yttrandefri-

om skadestånd på grund av yttrandefrihetsbrott i ett radioprogram eller en teknisk upptagning. I fråga om sådant skadestånd skall också gälla vad som sägs i 11 kap. 3–5 §§ tryckfrihetsförordningen om enskilt anspråk i vissa fall.

hetsbrott i egenskap av ställföreträdare för en juridisk person, får krav på skadestånd även riktas mot den juridiska personen.

Om en förmyndare, god man eller förvaltare i den egenskapen är ansvarig för skadestånd på grund av yttrandefrihetsbrott, får krav på skadestånd även riktas mot den för vilken förmyndaren, den gode mannen eller förvaltaren har utsetts.

Krav på skadestånd enligt denna paragraf får framställas om och i den omfattning anspråket kan göras gällande enligt lag.

6 §

Om två eller flera är ansvariga för skadestånd enligt detta kapitel, ansvarar de solidariskt för skadeståndet. I fråga om ansvaret dem emellan gäller vad som föreskrivs i lag.

Skadestånd när straff för brottet inte kan dömas ut

7 §

Krav på skadestånd med anledning av ett yttrandefrihetsbrott kan framställas trots att straff för brottet inte kan dömas ut på grund av preskription eller av något annat skäl.

9 kap.

Om rättegången i yttrandefrihetsmål

Vad som sägs i 12 kap. tryckfrihetsförordningen om rättegången i tryckfrihetsmål *skall* gälla också i fråga om motsvarande mål som avser *radioprogram* och tekniska upptagningar (yttrandefrihetsmål).

10 kap.

Rättegången i yttrandefrihetsmål

1 §

Vad som sägs i 12 kap. tryckfrihetsförordningen om rättegången i tryckfrihetsmål *ska* gälla också i fråga om motsvarande mål som avser *program* och tekniska upptagningar (yttrandefrihetsmål).

Hänvisningen i 12 kap. 2 § till 8 kap. tryckfrihetsförordningen *skall därvid* avse 6 kap. denna grundlag.

De som utsetts till *jurymän* för tryckfrihetsmål *skall* också vara *jurymän* i yttrandefrihetsmål.

Hänvisningen i 12 kap. 3 § *tryckfrihetsförordningen* till 8 kap. tryckfrihetsförordningen *ska* avse 6 kap. denna grundlag.

De som *har* utsetts till *juryledamöter* för tryckfrihetsmål *ska* också vara *juryledamöter* i yttrandefrihetsmål.

10 kap.

Om radioprogram och tekniska upptagningar från utlandet *m.m.*

11 kap.

Program och tekniska upptagningar från utlandet

Vidaresändningar av program från utlandet

1 §

För samtidig och oförändrad vidaresändning här i landet av program som avses i 1 kap. 3 § och som kommer från utlandet eller förmedlas hit genom satellitsändning men inte utgår från Sverige, gäller denna grundlag enbart i fråga om

- censurförbud och förbud mot andra hindrande åtgärder enligt 1 kap. 11 §,
- innehav av tekniska hjälpmedel och anläggande av trådnät enligt 1 kap. 13 §,
- förbud mot ingripanden enligt 1 kap. 14 §,
- det förhållningssätt som enligt 1 kap. 15 § ska iaktas vid tillämpningen av denna grundlag,
- rätt att sända program i tråd enligt 3 kap. 1 §, och
- särskilda regler för lagstiftning och rättslig prövning enligt 3 kap. 5 och 7 §§.

Dessutom ska bestämmelserna om meddelar- och anskaffarfrihet i 4 och 7 §§ tillämpas.

Om riksdagen har godkänt en internationell överenskommelse om program, får sådana föreskrifter om reklam och annonse-

ring som avses i 1 kap. 19 § inte hindra vidareändring av program om det skulle strida mot överenskommenheten.

Tekniska upptagningar från utlandet

1 §

Bestämmelserna i 1–9 och 11 kap. är tillämpliga också på sådana tekniska upptagningar som har framställts utomlands och som lämnas ut för spridning i Sverige. Vad som annars sägs om den som har låtit framställa upptagningen skall därvid i stället gälla den som här i landet lämnar ut den för spridning.

I fråga om rätten att meddela och anskaffa uppgifter och underättelser för offentliggörande och om rätten till anonymitet gäller dock i tillämpliga delar vad som sägs i 13 kap. 6 § tryckfrihetsförordningen. Därvid skall

hänvisningen till 1 kap. 1 § tredje och fjärde styckena tryckfrihetsförordningen avse 1 kap. 2 § denna grundlag,

hänvisningen till 3 kap. tryckfrihetsförordningen avse 2 kap. denna grundlag,

hänvisningen till 3 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen avse 2 kap. 3 § denna grundlag och

hänvisningen till 7 kap. 3 § första stycket 2 tryckfrihetsförordningen avse 5 kap. 3 § första stycket 2 denna grundlag.

2 §

Bestämmelserna i 1–10 och 12 kap. är tillämpliga på sådana tekniska upptagningar som har framställts utomlands och som lämnas ut för spridning i Sverige. Vad som sägs i denna grundlag om den som har låtit framställa upptagningen ska då i stället gälla den som lämnar ut upptagningen för spridning här i landet.

Meddelar- och anskaffarfrihet

3 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 1 kap. 10 § gäller även i fråga om sådana tekniska upptagningar som har framställts utomlands och som lämnas ut för spridning här men som inte huvudsakligen är avsedda att spridas i

Sverige.

Första stycket gäller dock inte om

1. meddelandet eller anskaffandet innefattar brott mot Sveriges säkerhet,

2. meddelandet innefattar ett sådant utlämnande eller tillhållande som avses i 5 kap. 4 § första stycket 2, eller

3. meddelandet utgör ett uppsåttligt åsidosättande av tystnadsplikt.

4 §

Det som sägs om meddelar- och anskaffarfrihet i 3 § tillämpas för en teknisk upptagning som inte har lämnats ut för spridning i Sverige, om uppgiften meddelats eller anskaffats här.

5 §

Meddelaren har i fall som avses i 3 och 4 §§ rätt till anonymitet enligt 2 kap.

Bestämmelsen om undantag från tystnadsplikt i 2 kap. 4 § 3 ska omfatta även andra brott mot Sveriges säkerhet än de som anges där.

6 §

Om ett meddelande eller anskaffande är straffbart enligt 3 eller 4 §, gäller vad som anges i denna grundlag om meddelar- och anskaffarbrott.

Mål om ansvar eller skadestånd på grund av ett sådant brott handläggs enligt bestämmelserna om yttrandefrihetsmål, om inte annat följer av 10 kap. 1 § denna grundlag och 12 kap. 1 § andra stycket tryckfrihetsförordningen.

7 §

Om ett program sänds från en sändare utanför Sverige, gäller 3–6 §§ i fråga om rätten att meddela och anskaffa uppgifter och att vara anonym, om uppgifterna har med-

delats eller anskaffats här.

I fråga om program som sänds från öppna havet eller lufterummet däröver får det dock i lag föreskrivas undantag från rätten att meddela och anskaffa uppgifter.

11 kap.

12 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Vad som sägs i 14 kap. 1–3 §§ tryckfrihetsförordningen om resning, högre rätts prövning av tryckfrihetsmål och skyndsam behandling av mål skall gälla också i fråga om motsvarande mål enligt denna grundlag.

I alla hänseenden som inte har reglerats särskilt i denna grundlag eller i lag som har beslutats med stöd av den gäller vad som är föreskrivet i lag eller annan författning.

Utlänningar är i fråga om yttrandefriheten enligt denna grundlag likställda med svenska medborgare, om inte något annat följer av lag.

Vad som föreskrivs i 14 kap. 1–3 §§ tryckfrihetsförordningen om resning, tillsättande av en ny jury och skyndsam handläggning av mål gäller också i fråga om motsvarande mål enligt denna grundlag.

Internationellt rättsligt bistånd

2 §

I fråga om internationellt rättsligt bistånd gäller vad som föreskrivs i lag. Sådant bistånd får inte lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det yttrandefrihetsrättsliga området.

Andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer

3 §

För andra än svenska medborgare och svenska juridiska personer får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om yttrandefriheten enligt denna grundlag.

Frågor som inte regleras i grundlagen***4 §***

I frågor som inte har reglerats särskilt i denna grundlag eller i en särskild lag som har meddelats med stöd av grundlagen, gäller vad som annars är föreskrivet i lag eller annan författning.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.
 2. Bestämmelserna i 6 kap. 6 och 7 §§ tillämpas även på information i en databas som började tillhandahållas före ikraftträdandet.

BILAGA 3**Regeringens lagförslag (prop. 2017/18:49)****3 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden**

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden¹

dels att 2 kap., 3 kap. 29 § och 4 kap. 3 § ska upphöra att gälla,

dels att 6 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 2 kap., två nya paragrafer, 6 kap. 3 § och 11 kap. 5 §, och närmast före 6 kap. 3 § en ny rubrik av följande lydelse.

2 kap. Om ägare och utgivningsbevis av periodiska skrifter**Allmänna bestämmelser**

1 § Andra än följande utländska fysiska och juridiska personer får inte vara ägare till periodiska skrifter som trycks i Sverige:

1. Utländska fysiska personer som har hemvist i Sverige.

2. Utländska fysiska personer med medborgarskap i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

3. Utländska juridiska personer som har bildats enligt lagstiftningen i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har sitt säte, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet inom det samarbetsområdet.

2 § Frågor om utgivningsbevis prövas av Patent- och registreringsverket. Verket tar också emot anmälningar om utgivare och ställföreträdare för utgivare. Verket ska föra register över periodiska skrifter. Registret får föras med hjälp av automatiserad behandling. Det får innehålla uppgifter om skriftens titel, utgivningsort, utgivningsplan, ägare, utgivare och, i förekommande fall, ställföreträdare för utgivaren, tidpunkt för utfärdande och förnyelse av utgivningsbevis samt förfall eller återkallelse av utgivningsbevis.

3 § Om en ansökan om utgivningsbevis eller en anmälan om utgivare eller ställföreträdande utgivare inte uppfyller föreskrivna krav, ska den som har gjort ansökan eller anmälan föreläggas att inom en viss tid avhjälpa bristen. Avhjälps inte bristen, får ansökningen eller anmälan avvisas.

4 § Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för ansökningar och anmälningar i ärenden enligt 5 kap. tryckfrihetsförordningen och om avgifter för utdrag ur register över periodiska skrifter.

¹ Lagen omtryckt 2002:911.

Utgivningsbevis för periodiska skrifter

5 § Om utgivningsorten eller utgivningsplanen ändras, ska ägaren genast anmäla detta till Patent- och registreringsverket.

6 § I god tid innan ett utgivningsbevis upphör enligt 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen ska Patent- och registreringsverket dels till den senast kända ägaren av den periodiska skriften sända en påminnelse om att bevisets giltighet är begränsad till tio år och att beviset upphör om en ansökan om förnyelse av beviset inte har kommit in till myndigheten före tioårsperiodens utgång, dels kungöra påminnelsen elektroniskt.

Av kungörelsen ska namn och adress för den senast kända ägaren framgå, liksom utgivningsbevisets nummer och den titel som utgivningsbeviset avser.

7 § En ansökan om förnyelse enligt 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen får göras hos Patent- och registreringsverket tidigast ett år före och senast på dagen för periodens utgång. För en ansökan om förnyelse av ett utgivningsbevis gäller i övrigt samma bestämmelser som för den första ansökan.

8 § Ett beslut enligt 5 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen om att ett utgivningsbevis ska anses ha upphört ska dels sändas till den senast kända ägaren av den periodiska skriften, dels kungöras elektroniskt.

Om det av särskilda skäl kan antas att den senast kända ägaren inte kan nås av en försändelse är det tillräckligt att beslutet kungörs elektroniskt.

9 § Ett beslut om återkallelse av ett utgivningsbevis meddelas av Patent- och registreringsverket. I ärenden som avses i 5 kap. 13 § första stycket 2–7 tryckfrihetsförordningen ska ägaren och utgivaren om möjligt få tillfälle att yttra sig.

10 § Ett slutligt beslut av Patent- och registreringsverket i ett ärende om utgivningsbevis får överklagas till allmän förvaltningsdomstol inom två månader från dagen för beslutet.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Straff

11 § Till penningböter döms ägare till en periodisk skrift för vilken en ny utgivningsort eller en ny utgivningsplan inte anmäls enligt 5 §.

Justitiekanslern är åklagare i mål om ansvar för sådana brott som avses i första stycket.

6 kap.**1 §**

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott som anges i 7 kap. 4 § 1–10 eller 5 § 3 tryckfrihetsförordningen eller för motsvarande yttrandefrihetsbrott enligt yttrandefrihetsgrundlagen får väckas endast om regeringen medger det.

Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott som anges i 7 kap. 5, 10 eller 12–19 § eller 20 § 3 tryckfrihetsförordningen eller för motsvarande yttrandefrihetsbrott enligt yttrandefrihetsgrundlagen får väckas endast om regeringen medger det.

Underrättelse om information i en databas**3 §**

En underrättelse enligt 6 kap. 6 § yttrandefrihetsgrundlagen ska innehålla en utförlig redogörelse för de omständigheter som åberopas till grund för påståendet om att viss information i databasen kan utgöra yttrandefrihetsbrott. Underrättelsen ska även innehålla tydliga uppgifter om vilken information i databasen den avser.

Den som framställer underrättelsen är skyldig att visa att utgivaren har tagit emot denna.

11 kap.**5 §**

Innan internationellt rättsligt bistånd lämnas i en fråga som rör ansvar för brott, ska Justitiekanslern ges tillfälle att yttra sig över ansökan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

BILAGA 4

Regeringens lagförslag (prop. 2016/17:222)

2 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om brottsbalken

dels att 4 kap. 4 b, 5, 7 och 11 §§ och 5 kap. 2 och 3 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 4 kap. 6 c och 6 d §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

4 b §¹

Den som förföljer en person genom brottsliga gärningar som utgör

1. misshandel enligt 3 kap. 5 § eller försök till sådant brott som inte är ringa,

2. olaga tvång enligt 4 kap. 4 § första stycket,

3. olaga hot enligt 4 kap. 5 § första stycket,

4. hemfridsbrott eller olaga intrång enligt 4 kap. 6 §,

5. kränkande fotografering enligt 4 kap. 6 a §,

6. olovlig identitetsanvändning enligt 4 kap. 6 b §,

7. *olaga integritetsintrång enligt 4 kap. 6 c §,*

7. ofredande enligt 4 kap. 7 §,

8. sexuellt ofredande enligt 6 kap. 10 §,

8. ofredande enligt 4 kap. 7 §,
9. sexuellt ofredande enligt 6 kap. 10 §,

9. skadegörelse enligt 12 kap.

10. skadegörelse enligt 12 kap.

1 § eller försök till sådant brott,

1 § eller försök till sådant brott,

10. ringa skadegörelse enligt

11. ringa skadegörelse enligt

12 kap. 2 §, eller

12 kap. 2 §, eller

11. överträdelse av kontaktförbud enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud

12. överträdelse av kontaktförbud enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud

döms, om var och en av gärningarna har utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet, för olaga förföljelse till fängelse i högst fyra år.

5 §²

Om någon lyfter vapen mot någon annan eller annars hotar med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom, döms för olaga hot till böter eller fängelse i högst ett år.

Den som hotar någon annan med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig rädsla för egen eller annans säkerhet till person, egendom, frihet eller frid, döms för olaga hot till böter eller fängelse i högst ett år.

¹ Senaste lydelse 2017:442.

² Senaste lydelse 2017:332.

Om brottet är grovt döms för grovt olaga hot till fängelse i lägst nio månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. om hotet påtagligt har förstärks med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller annars har varit av allvarligt slag, eller

2. om gärningen annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

6 c §

Den som gör intrång i någon annans privatliv genom att sprida

1. bild på eller annan uppgift om någons sexualliv,

2. bild på eller annan uppgift om någons hälsotillstånd,

3. bild på eller annan uppgift om att någon utsatts för ett brott som innefattar ett angrepp mot person, frihet eller frid,

4. bild på någon som befinner sig i en mycket utsatt situation, eller

5. bild på någons helt eller delvis nakna kropp

döms, om spridningen är ägnad att medföra allvarlig skada för den som bilden eller uppgiften rör, för olaga integritetsintrång till böter eller fängelse i högst två år.

Det ska inte dömas till ansvar om gärningen med hänsyn till syftet och övriga omständigheter var försvarlig.

6 d §

Om brott som avses i 6 c § är grovt, döms för grovt olaga integritetsintrång till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen med hänsyn till bildens eller uppgiftens innehåll eller sättet för eller omfattningen av spridningen var ägnad att medföra mycket allvarlig skada för den som bilden eller uppgiften rör.

7 §³

Den som *handgripligen* antastar eller *medelst skottlossning, stenkastning, oljud* eller annat hänsynslöst *beteende eljest ofredar annan*, döms för ofredande till böter eller fängelse i högst ett år.

Den som *fysiskt* antastar *någon annan* eller *utsätter någon annan för störande kontakter* eller annat hänsynslöst *agerande* döms, om *gärningen är ägnad att kränka den utsattes frid på ett kännbart sätt*, för ofredande till böter eller fängelse i högst ett år.

11 §⁴

Hemfridsbrott eller olaga intrång som inte är grovt, kränkande fotografering eller förberedelse till sådant brott, olovlig identitetsanvändning, ofredande som inte förövats på allmän plats, intrång i förvar, olovlig avlyssning som inte förövats på allmän plats eller förberedelse till sådant brott får åtalas av åklagare endast om målsäganden anger brottet till åtal eller om åtal är påkallat från allmän synpunkt. Detsamma gäller olaga tvång genom hot att åtala eller ange annan för brott eller att om annan lämna menligt meddelande samt försök eller förberedelse till sådant brott.

Hemfridsbrott eller olaga intrång som inte är grovt, kränkande fotografering eller förberedelse till sådant brott, olovlig identitetsanvändning, *olaga integritetsintrång*, ofredande som inte förövats på allmän plats, intrång i förvar, olovlig avlyssning som inte förövats på allmän plats eller förberedelse till sådant brott får åtalas av åklagare endast om målsäganden anger brottet till åtal eller om åtal är påkallat från allmän synpunkt. Detsamma gäller olaga tvång genom hot att åtala eller ange annan för brott eller att om annan lämna menligt meddelande samt försök eller förberedelse till sådant brott.

5 kap.

2 §

Är brott som i 1 § sägs att anse som grovt, skall för grovt förtal dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Vid *bedömande huruvida* brottet är grovt skall särskilt beaktas, om *uppgiften genom sitt innehåll eller den omfattning i vilken den blivit spridd* eller *eljest* var ägnad att medföra allvarlig skada.

Om brott som *avses i 1 §* är grovt döms för grovt förtal till böter eller fängelse i högst två år.

Vid *bedömningen av om* brottet är grovt ska det särskilt beaktas om *gärningen med hänsyn till uppgiftens innehåll eller sättet för eller omfattningen av spridningen* eller *annars* var ägnad att medföra allvarlig skada.

³ Senaste lydelse 1993:207.

⁴ Senaste lydelse 2016:485.

3 §

Den som *smäddar annan genom kränkande tillmäle eller beskyllning eller genom annat skymfligt beteende mot honom, dömes, om gärningen ej är belagd med straff enligt 1 eller 2 §, för förolämpning till böter.*

Är brottet grovt, dömes till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som, *i annat fall än som avses i 1 eller 2 §, riktar beskyllning, nedsättande uttalande eller förödmjukande beteende mot någon annan döms, om gärningen är ägnad att kränka den andres självkänsla eller värdighet, för förolämpning till böter.*

Om brottet är grovt, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019 i fråga om 4 kap. 5 § och 5 kap. 3 § och i övrigt den 1 januari 2018.

BILAGA 5

Regeringens lagförslag (prop. 2017/18:59)

2 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 5 §, 16 kap. 8, 9 och 14 a §§ och 29 kap. 2 § brottsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.5 §¹

Brott som avses i 1–3 §§ får inte åtalas av någon annan än målsäganden. Om brottet riktar sig mot någon som är under arton år eller om i annat fall målsäganden anger brottet till åtal, får dock åklagaren väcka åtal om detta anses påkallat från allmän synpunkt och åtalet avser

1. förtal och grovt förtal,	
2. förolämpning mot någon i eller för hans eller hennes myndighetsutövning,	2. förolämpning mot någon i eller för hans eller hennes myndighetsutövning, <i>eller</i>
3. förolämpning <i>mot någon</i> med anspelning på <i>hans eller hennes</i> ras, hudfärg, <i>nationella eller</i> etniska <i>ursprung</i> eller trosbekännelse, <i>eller</i>	3. förolämpning med anspelning på ras, hudfärg, <i>nationellt eller</i> etniskt <i>ursprung</i> , trosbekännelse, <i>sexuell läggning eller</i> könsöverskridande <i>identitet eller uttryck</i> .

4. *förolämpning mot någon med anspelning på hans eller hennes sexuella läggning.*

Har förtal riktats mot en avliden, får åtal väckas av den avlidnes efterlevande make, bröstarvinge, förälder eller syskon och, om åtal av särskilda skäl anses påkallat från allmän synpunkt, av åklagare.

Innebär brott som avses i 1–3 §§ att någon genom att förgripa sig på en främmande makts statsöverhuvud som vistas i Sverige eller på en främmande makts representant i Sverige har kränkt den främmande makten, får brottet åtalas av åklagare utan hinder av första stycket. Åtal får dock inte ske utan förordnande av regeringen eller den regeringen har bemyndigat till detta.

16 kap.8 §²

Den som i uttalande eller i annat meddelande som sprids hotar eller uttrycker missaktning för folkgrupp eller annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse *eller* sexuell läggning, döms för hets mot folkgrupp till fängelse i högst

Den som i *ett* uttalande eller i *ett* annat meddelande som sprids hotar eller uttrycker missaktning för *en* folkgrupp eller *en* annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning *eller* könsöverskridande *identitet eller uttryck*,

¹ Senaste lydelse 2014:222.

² Senaste lydelse 2002:800.

två år eller om brottet är ringa, till böter.

Är brottet grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid *bedömning* av om brottet är grovt *skall* särskilt beaktas om meddelandet haft ett särskilt hotfullt eller kränkande innehåll och spritts till ett stort antal personer på ett sätt som varit ägnat att väcka betydande uppmärksamhet.

döms för hets mot folkgrupp till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter.

Om brottet är grovt döms för grov hets mot folkgrupp till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid *bedömningen* av om brottet är grovt *ska det* särskilt beaktas om meddelandet haft ett särskilt hotfullt eller kränkande innehåll och spritts till ett stort antal personer på ett sätt som varit ägnat att väcka betydande uppmärksamhet.

9 §³

En näringsidkare som i sin verksamhet diskriminerar någon på grund av *hans eller hennes* ras, hudfärg, *nationella eller etniska ursprung* eller trosbekännelse genom att inte gå *honom eller henne* till handa på de villkor som näringsidkaren i sin verksamhet tillämpar i förhållande till andra, ska dömas för olaga diskriminering till böter eller fängelse i högst ett år.

Vad som sägs i första stycket om en näringsidkare tillämpas också på den som är anställd i näringsverksamhet eller annars handlar på en näringsidkares vägnar samt på den som är anställd i allmän tjänst eller *innehar* allmänt uppdrag.

För olaga diskriminering döms även anordnare av allmän sammankomst eller offentlig tillställning och medhjälpare till sådan anordnare, om han eller hon diskriminerar någon på grund av *hans eller hennes* ras, hudfärg, *nationella eller etniska ursprung* eller trosbekännelse genom att vägra *honom eller henne* tillträde till sammankomsten eller tillställ-

En näringsidkare som i sin verksamhet diskriminerar någon på grund av ras, hudfärg, *nationellt eller etniskt ursprung*, trosbekännelse, *sexuell läggning* eller *könsöverskridande identitet* eller *uttryck* genom att inte gå *personen* till handa på de villkor som näringsidkaren i sin verksamhet tillämpar i förhållande till andra, ska dömas för olaga diskriminering till böter eller fängelse i högst ett år.

Vad som sägs i första stycket om en näringsidkare tillämpas också på den som är anställd i näringsverksamhet eller annars handlar på en näringsidkares vägnar samt på den som är anställd i allmän tjänst eller *har* allmänt uppdrag.

För olaga diskriminering döms även anordnare av allmän sammankomst eller offentlig tillställning och medhjälpare till sådan anordnare, om han eller hon diskriminerar någon på grund av ras, hudfärg, *nationellt eller etniskt ursprung*, trosbekännelse, *sexuell läggning* eller *könsöverskridande identitet* eller *uttryck* genom att vägra *personen* tillträde till sam-

³ Senaste lydelse 2008:569.

ningen på de villkor som gäller för andra.

Om någon som avses i första-tredje styckena på sätt som där sägs diskriminerar annan på grund av hans eller hennes sexuella läggning, döms likaledes för olaga diskriminering.

mankomsten eller tillställningen på de villkor som gäller för andra.

14 a §⁴

Är brott som i 14 § första stycket sägs att anse som grovt, skall för grovt dobbleri dömas till fängelse, lägst sex månader och högst fyra år.

Vid *bedömande huruvida* brottet är grovt skall särskilt beaktas, om verksamheten bedrivits yrkesmässigt, omfattat avsevärda belopp eller *eljest* varit av särskilt farlig art.

Om brott som avses i 14 § är grovt, döms för grovt dobbleri till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Vid *bedömningen av om* brottet är grovt ska det särskilt beaktas om verksamheten bedrivits yrkesmässigt, omfattat avsevärda belopp eller *annars* varit av särskilt farlig art.

29 kap.

2 §⁵

Som försvårande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet ska, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp, särskilt beaktas

1. om den tilltalade avsett att brottet skulle få allvarigare följder än det faktiskt fått,

2. om den tilltalade visat stor hänsynslöshet,

3. om den tilltalade utnyttjat någon annans skyddslösa ställning eller svårigheter att värja sig,

4. om den tilltalade utnyttjat sin ställning eller i övrigt missbrukat ett särskilt förtroende,

5. om den tilltalade förmått någon annan att medverka till brottet genom tvång, svek eller missbruk av hans eller hennes ungdom, oförstånd eller beroende ställning,

6. om brottet utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt eller om brottet föregåtts av särskild planering,

7. om ett motiv för brottet varit att kränka en person, en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller annan liknande omständighet, eller

7. om ett motiv för brottet varit att kränka en person, en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning, *könsöverskridande identitet eller uttryck* eller annan liknande

⁴ Senaste lydelse 1982:1061.

⁵ Senaste lydelse 2010:370.

omständighet, eller

8. om brottet varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos ett barn i dess förhållande till en närstående person.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019 i fråga om 16 kap. 8 § och i övrigt den 1 juli 2018.

BILAGA 6

Justitieutskottets yttrande 2017/18:JuU2y Ett starkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 21 september 2017 att ge justitieutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2016/17:222 Ett starkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten och de motioner som kunde komma att väckas med anledning av propositionen, i de delar som rör justitieutskottets beredningsområde.

Justitieutskottet yttrar sig över propositionen i de delar som rör justitieutskottets beredningsområde och över motion 2017/18:356 (SD) yrkande 2.

Utskottet anser sammanfattningsvis, utifrån de utgångspunkter som utskottet ska beakta, att konstitutionsutskottet bör tillstyrka regeringens förslag och avstyrka följdmotionen yrkande 2.

I yttrandet finns en avvikande mening (SD, -).

Utskottets överväganden

Bakgrund

Regeringen beslutade den 28 maj 2014 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en bred översyn av det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet, särskilt när det gäller hot och andra kränkningar (dir. 2014:74). Utredningen överlämnade i februari 2016 betänkandet *Integritet och straffskydd* (SOU 2016:7).

Riksdagen har gett regeringen till känna att regeringen ska genomföra en översyn av det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet i enlighet med vad som anges i kommittédirektiv 2014:74 (bet. 2014/15:JuU14 förslagspunkt 14, rskr. 2014/15:138).

Riksdagen har även gett regeringen till känna att det är viktigt att översynen fullföljs bl.a. med inriktningen att det straffrättsliga skyddet mot spridning av integritetskänsligt material utanför det grundlagsskyddade området ska stärkas (bet. 2014/15:KU15 förslagspunkt 1, rskr. 2014/15:173).

Propositionen

Möjligheterna till elektronisk kommunikation och internets utveckling har bidragit till stora förbättringar för både samhället och enskilda. Samtidigt innebär de nya sätten att kommunicera och sprida information risker för integriteten, i den meningen att enskilda kan utsättas för integritetskränkningar från andra enskilda. För att fördelarna med den nya tekniken ska kunna utnyttjas fullt ut utan risk för att viktiga demokratiska värden äventyras krävs att lagstiftningen, inte minst den straffrättsliga, är utformad så att den effektivt kan motverka missbruk av tekniken. Mot denna bakgrund föreslår regeringen flera lagändringar.

Inledningsvis anser regeringen att det straffrättsliga skyddet mot spridning av integritetskänsliga uppgifter behöver förstärkas. Regeringen föreslår därför att ett nytt gradindelad brott införs i brottsbalken, olaga integritetsintrång. Regleringen straffbelägger intrång i någon annans privatliv genom spridning av vissa slag av bilder eller andra uppgifter, om spridningen är ägnad att medföra allvarlig skada för den som bilden eller uppgiften rör. Bestämmelsen omfattar bilder eller annan uppgift om någons sexualliv eller hälsotillstånd eller om att någon utsatts för vissa brott. Den gäller även för bilder på någon som befinner sig i en mycket utsatt situation eller bilder på någons helt eller delvis nakna kropp.

Som framgår sker det straffbara integritetsintrånget genom att bilder eller andra uppgifter sprids. För att en kriminalisering av spridning av uppgifter ska vara befogad krävs enligt regeringen att den avgränsas till sådana fall där behovet av rättsskydd är särskilt stort. En fråga av betydelse är därför i hur stor krets en uppgift måste spridas för att omfattas av straffansvar. Mot bakgrund

av att behovet av lagstiftning framför allt tar sikte på integritetskänsliga uppgifter som sprids i större kretsar framstår det enligt regeringen som mindre angeläget att straffbelägga gärningar genom vilka uppgifter sprids till endast någon eller några enskilda personer. Det saknas därmed tillräckliga skäl att kriminalisera uppgiftslämning som sker inom det som kan anses utgöra en liten krets. Det bör å andra sidan inte krävas att uppgifterna verkligen nått ett stort antal personer, utan det räcker att de gjorts tillgängliga för fler än ett fåtal personer. Vid bedömningen av om uppgiften har gjorts tillgänglig för fler än ett fåtal personer och därmed är spridd bör den rättspraxis som utvecklats kring brottet hets mot folkgrupp kunna vara vägledande.

Om gärningen med hänsyn till bildens eller uppgiftens innehåll eller sättet för eller omfattningen av spridningen var ägnad att medföra mycket allvarlig skada för den som bilden eller uppgiften rör, döms för grovt olaga integritetsintrång.

Straffet för olaga integritetsintrång föreslås vara böter eller fängelse i högst två år och för grovt olaga integritetsintrång fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Undantag från straffansvar ska gälla om gärningen med hänsyn till syftet och övriga omständigheter var försvarlig. Prövningen av om gärningen var försvarlig får göras utifrån en helhetsbedömning av omständigheterna i det enskilda fallet. Yttrandefrihetsintresset får då vägas mot den enskildes intresse av skydd för sitt privatliv och sin integritet.

I propositionen föreslås vidare att straffbestämmelserna om olaga hot, ofredande och förolämpning förtydligas och moderniseras. För olaga hot och ofredande föreslås även vissa utvidgningar av det straffbara området. Dessutom justeras de omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett förtalsbrott är grovt, så att det tydliggörs att även sättet för spridningen särskilt ska beaktas vid den bedömningen.

Olaga hot och förolämpning är även straffbara som tryck- och yttrandefrihetsbrott. För att anpassa brottsbeskrivningarna i tryckfrihetsförordningens brottskatalog till de ändringar som regeringen föreslår i dessa straffbestämmelser i brottsbalken, föreslås att motsvarande ändringar genomförs i tryckfrihetsförordningen. Genom den hänvisning som görs i yttrandefrihetsgrundlagen till tryckfrihetsförordningen kommer ändringarna även att få genomslag på yttrandefrihetsgrundlagens tillämpningsområde.

Vidare föreslår regeringen att skyldigheten för den som tillhandahåller en elektronisk anslagstavla att ta bort vissa meddelanden från tjänsten utvidgas till att gälla även meddelanden vars innehåll uppenbart är sådant som avses i bestämmelserna om olaga hot och olaga integritetsintrång.

Slutligen föreslås att rätten till brottskadeersättning för kränkning utvidgas till att omfatta även ersättning för den skada det innebär att någon allvarligt kränker någon annan genom grovt förtal.

Lagändringarna i tryckfrihetsförordningen och brottsbalken som avser olaga hot och förolämpning föreslås träda i kraft den 1 januari 2019. I övrigt föreslås lagändringarna träda i kraft den 1 januari 2018.

Motionen

I motion 2017/18:356 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att även begränsad spridning av integritetskänsliga bilder och uppgifter ska vara straffbart. Motionärerna menar att även begränsad spridning kan orsaka stor skada för den enskilde, och om enda syftet är att kränka någon så borde spridningsrekvisitet i den föreslagna bestämmelsen om olaga integritetsintrång omformuleras, så att även begränsad spridning kan vara straffbart.

Utskottets ställningstagande

Den tekniska utvecklingen och framväxten av internet har, som utskottet tidigare konstaterat (bet. 2014/15:JuU14 s. 29), inneburit positiva förändringar för yttrandefriheten och den demokratiska debatten. Utvecklingen har emellertid också medfört att hot och andra former av kränkningar av den personliga integriteten tagit nya former. Utskottet delar därför regeringens uppfattning att det straffrättsliga skyddet för den personliga integriteten behöver stärkas och moderniseras för att anpassas till teknik- och samhällsutvecklingen, och utskottet är positivt till de nu aktuella lagförslagen.

Utskottet anser att den föreslagna bestämmelsen om olaga integritetsintrång har fått en lämplig avgränsning. För att en kriminalisering av spridning av uppgifter ska vara befogad krävs det att den avgränsas till sådana fall där behovet av rättsskydd är särskilt stort. Med utgångspunkten att den enskilde har ett eget intresse av att själv få avgöra vilken privat information han eller hon vill dela med sig av kan det visserligen, som regeringen anför, argumenteras för att det för straffbarhet bör vara tillräckligt att uppgiften lämnas till en tredje person. Spridning av känsliga uppgifter till t.ex. en närstående eller en arbetsgivare kan i vissa fall framstå som mycket kränkande även om det sker till en liten krets.

Utskottet anser emellertid, i likhet med regeringen, att behovet av lagstiftning framför allt tar sikte på integritetskänsliga uppgifter som sprids i större kretsar. Att straffbelägga gärningar genom vilka uppgifter sprids till endast någon eller några enstaka personer framstår därför som mindre angeläget. Utskottet delar därmed regeringens bedömning att det saknas tillräckliga skäl att kriminalisera uppgiftslämning som sker inom det som kan anses utgöra en liten krets. Utskottet anser att konstitutionsutskottet bör tillstyrka propositionen i nu aktuell del och avstyrka motion 2017/18:356 (SD) yrkande 2.

Utskottet gör inte heller någon annan bedömning än regeringen när det gäller de föreslagna ändringarna i straffbestämmelserna om olaga förföljelse, olaga hot, ofredande, grovt förtal och förolämpning samt vad som bör gälla för åtalprövning av olaga integritetsintrång. Detsamma gäller de föreslagna ändringarna i lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor och brottsskadelagen (2014:322). Utskottet anser därmed att konstitutionsutskottet bör tillstyrka propositionen i nämnda delar.

Slutligen konstaterar utskottet att regeringen bl.a. anser att det ovan redovisade tillkännagivandet om att regeringen ska genomföra en översyn av det straffrättsliga skyddet för enskildas personliga integritet i enlighet med vad som anges i kommittédirektiv 2014:74 (bet. 2014/15:JuU14 förslagspunkt 14, rskr. 2014/15:138) är slutbehandlad. Utskottet har inget att invända mot denna bedömning.

Stockholm den 24 oktober 2017

På justitieutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Susanne Eberstein (S), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (L), Linda Snecker (V), Andreas Carlson (KD), Patrick Reslow (-), Sultan Kayhan (S), Mats Pertoft (MP) och Gustaf Lantz (S).

BILAGA 7

Justitieutskottets yttrande 2017/18:JuU5y

Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 16 januari 2018 att ge justitieutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2017/18:59 Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner och de motioner som kunde komma att väckas med anledning av propositionen i de delar som rör justitieutskottets beredningsområde.

Justitieutskottet yttrar sig över propositionen i de delar som rör justitieutskottets beredningsområde och över motionerna 2017/18:3955 (V) yrkande 2 och 2017/18:3960 (SD) yrkandena 1 och 2. Vidare yttrar sig justitieutskottet över sex motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2017: 2017/18:3578 (L) yrkandena 20–24 och 2017/18:3215 (M) yrkande 2. Dessa sistnämnda motionsyrkanden överlämnas till konstitutionsutskottet om konstitutionsutskottet medger det.

Utskottet anser sammanfattningsvis, utifrån de synpunkter som utskottet ska beakta, att konstitutionsutskottet bör tillstyrka regeringens förslag och avstyrka de nämnda motionsyrkandena.

I yttrandet finns två avvikande meningar (SD, V, -).

Utskottets överväganden

Bakgrund

Brottsbalken innehåller fyra bestämmelser som syftar till att ge ett särskilt skydd för gärningar riktade mot personer eller grupper på grund av exempelvis dessa personers eller grupper etniska ursprung. Det är bestämmelserna om

- hets mot folkgrupp i 16 kap. 8 § (som också utgör ett tryck- och yttrandefrihetsbrott enligt 7 kap. 4 § 11 tryckfrihetsförordningen och 5 kap. 1 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen)
- olaga diskriminering i 16 kap. 9 §
- den åtalsregel i 5 kap. 5 § som innebär att åklagaren under vissa förutsättningar får väcka åtal för förolämpning trots att detta brott enligt huvudregeln inte får åtalas av någon annan än målsäganden
- den straffskärpningsregel i 29 kap. 2 § 7 som innebär att det som en försvårande omständighet vid bedömningen av straffvärdet, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp, särskilt ska beaktas om ett motiv för brottet varit att kränka en person, en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller annan liknande omständighet.

Straffskärpningsregeln och bestämmelserna om hets mot folkgrupp och olaga diskriminering anger de gärningar som brukar betecknas som hatbrott. Någon grund som uttryckligen avser transpersoner finns inte i bestämmelserna, även om straffskärpningsregeln är utformad så att den kan tillämpas på transpersoner utan att det direkt framgår av lagtexten. Enligt förarbetena är transvestism och transsexualism sådana liknande omständigheter som omfattas av straffskärpningsregeln (prop. 2001/02:59 s. 57 och 61).

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner. Det finns enligt regeringen tydliga indikationer på att dessa personer utsätts för brott i stor utsträckning, och det bör säkerställas att de har ett fullgott skydd i straffrätten. I det följande redogörs i korthet för de ändringar som föreslås i brottsbalkens bestämmelser, och som därmed rör justitieutskottets beredningsområde.

Hets mot folkgrupp

Regeringen föreslår inledningsvis att brottsbalkens bestämmelse om hets mot folkgrupp utvidgas. Enligt nuvarande lagstiftning kan kränkande eller hotfulla uttalanden med anspelning på att någon är transperson vara straffbara enligt t.ex. bestämmelserna om olaga hot, förolämpning eller förtal. Det finns

emellertid i dag inte någon kriminalisering av hot mot eller uttryck för missaktning för transpersoner som grupp av det slag som hets mot folkgrupp tar sikte på. Brottet omfattar i dag hot mot och uttryck för missaktning för en folkgrupp eller annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning. Enligt regeringens förslag ska brottet även omfatta hot mot och uttryck för missaktning för en folkgrupp eller annan sådan grupp av personer med anspelning på könsöverskridande identitet eller uttryck. Även om det inte går att säga något bestämt om i vilken omfattning hets mot transpersoner förekommer innebär transpersoners utsatta situation att sådan hets när den förekommer måste ses som mycket problematisk. Regeringen föreslår också att brottsbeteckningen grov hets mot folkgrupp införs för brottsbalksbrottets grova grad. Förslaget att kriminalisera ytterligare gärningar som hets mot folkgrupp innebär begränsningar av den grundlagsfästa yttrandefriheten, vilket kräver särskilda överväganden. Regeringen finner vid en sammantagen bedömning att de skäl som talar för att kriminalisera hets mot transpersoner som grupp väger tyngre än intresset av att behålla yttrandefriheten oförändrad i detta avseende (för denna avvägning, se propositionen s. 19).

Olaga diskriminering

Regeringen föreslår vidare att bestämmelsen om olaga diskriminering utvidgas. Enligt nuvarande lagstiftning döms för det brottet näringsidkare m.fl. som i verksamheten diskriminerar någon på grund av hans eller hennes ras, hudfärg, nationella eller etniska ursprung, trosbekännelse eller sexuella läggning. Transpersoner skyddas i dag inte av bestämmelsen. Regeringen anser emellertid att det finns ett behov av ett sådant skydd. Enligt regeringens förslag ska skyddet åstadkommas genom att grunden "könsöverskridande identitet eller uttryck" läggs till i bestämmelsen. Dessutom föreslår regeringen att orden "hans eller hennes" tas bort ur bestämmelsen. Genom detta kommer bestämmelsen att omfatta även misstagsfall och de fall när någon diskrimineras på grund av att någon annan, t.ex. en förälder eller en partner, omfattas av grunderna. Diskrimineringen behöver alltså inte längre grundas på förhållanden hos den diskriminerade.

Allmänt åtal

Enligt åtalsregeln i 5 kap. 5 § brottsbalken faller förolämpning med grund i att någon är transperson inte under allmänt åtal även om målsäganden anger brottet till åtal eller är under 18 år. Detta gäller i dag för förolämpning mot någon på grund av hans eller hennes ras, hudfärg, nationella eller etniska ursprung, trosbekännelse eller sexuella läggning. Regeringen anför att det är viktigt att samhället tar avstånd från olika sorters fördomsfulla uppträdanden mot transpersoner, och finner att dessa personer kan behöva det stöd som det innebär att en åklagare tar sig an deras sak. Regeringen föreslår därför att åtalsregeln utvidgas genom att det anges att även förolämpning med

anspelning på "könsöverskridande identitet eller uttryck" ska kunna falla under allmänt åtal. Regeringen föreslår dessutom att bestämmelsen utvidgas genom att orden "någons" och "hans eller hennes" tas bort ur bestämmelsen, som därigenom även kommer att omfatta de fall när någon förolämpas med anledning av felaktiga antaganden eller en omständighet hos t.ex. en närstående.

Straffskärpningsregeln

Slutligen föreslår regeringen att straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 § brottsbalken förtydligas. I bestämmelsen finns i dag en uppräkningslista av omständigheter som ökar ett brotts straffvärde. Enligt punkt 7 ska det särskilt beaktas som en försvårande omständighet om ett motiv för brottet har varit att kränka bl.a. en person på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller annan liknande omständighet. Straffskärpningsregeln anses genom orden "annan liknande omständighet" redan i dag skydda transpersoner. Regeringen föreslår att det uttryckligen anges att dessa personer omfattas av bestämmelsen och att orden "könsöverskridande identitet eller uttryck" läggs till uppräkningslistan, som ett förtydligande.

Särskilt om begreppen könsöverskridande identitet eller uttryck

I den utredning som ligger till grund för propositionen föreslogs det att bestämmelsen om hets mot folkgrupp skulle utvidgas så att bestämmelserna inte bara skyddar gruppen transpersoner utan omfattar alla oavsett könsidentitet eller könsuttryck. Ett skäl för detta var att en sådan utformning inte pekar ut transpersoner på ett sätt som innebär att bestämmelsen kan uppfattas som att den är skriven med ett avvikarperspektiv (SOU 2015:103).

Regeringen utformade också sitt förslag till ny bestämmelse om hets mot folkgrupp i lagrådsremissen i enlighet med utredningens förslag och föreslog att bestämmelserna skulle utformas så att de omfattade alla, oavsett könsidentitet eller könsuttryck. Lagrådet hade emellertid invändningar mot den valda lösningen och fann att den riskerade att medföra en flytande gräns mellan en handling som riktar sig mot kön och en handling som avser könsidentitet eller könsuttryck. Detta ansågs vara betänkligt ur legalitetssynpunkt. Vidare fann Lagrådet att det breda tillämpningsområdet innebar en alltför omfattande begränsning av yttrandefriheten. Lagrådet avstyrkte mot denna bakgrund att ansvarsgrunden "anspelar på könsidentitet eller könsuttryck" fördes in i bestämmelserna. Genom att i propositionen i stället föreslå begreppet "könsöverskridande identitet eller uttryck", vilket alltså begränsar utvidgningen till att endast skydda transpersoner, och inte t.ex. s.k. cispersoner¹, bedömer regeringen att den i allt väsentligt har följt Lagrådets synpunkter.

¹ Begreppen transperson och cisperson beskrivs närmare på s. 10 f. i propositionen.

Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2018, förutom ändringarna i bestämmelserna om hets mot folkgrupp i tryckfrihetsförordningen och brottsbalken som föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:3955 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V) yrkande 2 begärs att riksdagen beslutar att begreppen könsidentitet och könsuttryck, i likhet med förslaget i betänkandet Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner m.m. (SOU 2015:103), används i stället för könsöverskridande identitet eller uttryck i de berörda bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen respektive brottsbalken som syftar till att stärka det straffrättsliga skyddet för transpersoner. Enligt motionärerna bör det straffrättsliga skyddet utvidgas på ett sätt som omfattar alla könsidentiteter och könsuttryck i stället för att det läggs till en grund som specifikt utpekar transpersoner som avvikande från normen.

I kommittémotion 2017/18:3960 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 1 begärs att riksdagen ska avslå propositionen. Motionärerna anför att omfattningen av hetspropaganda mot transpersoner inte är så stor att den motiverar en inskränkning av yttrandefriheten. Vidare är det valda begreppet könsöverskridande identitet eller uttryck svårt att överblicka och gör bestämmelserna otydliga. I samma motion yrkande 2 anför att samtliga grunder för diskriminering bör avskaffas och att det i stället bör införas en lag om otillbörlig särbehandling. En lagteknisk lösning bör enligt motionärerna rikta in sig på den diskriminerande gärningen i stället för mot specifika omständigheter som rör den enskilde.

I partimotion 2017/18:3578 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 20–24 anför att det straffrättsliga skyddet för transpersoner behöver stärkas väsentligt. De förslag som läggs fram i betänkandet SOU 2015:103 om att bestämmelserna om hets mot folkgrupp och olaga diskriminering, liksom den särskilda åtalsregeln vid förolämpning, ska omfatta grunden anspelning på könsidentitet eller könsuttryck, bör därför genomföras snarast. Vidare bör den s.k. hatbrottsparagrafen i 29 kap. 2 § 7 brottsbalken reformeras så att hatbrott mot transpersoner uttryckligen inkluderas.

I kommittémotion 2017/18:3215 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 2 begärs att det straffrättsliga skyddet för transpersoner stärks och att straffbestämmelsen om hets mot folkgrupp i brottsbalken utvidgas till att även omfatta könsidentitet och könsuttryck.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att det finns tydliga indikationer på att transpersoner utsätts för brott i stor utsträckning, vilket talar för att det straffrättsliga skyddet för dessa personer bör stärkas. Även om det är svårt att

veta hur utbredd brottsligheten som riktar sig mot transpersoner är, eftersom det inte görs någon klassificering på denna grund i den officiella kriminalstatistiken, kan det i vart fall konstateras att hetspropaganda mot transpersoner förekommer i praktiken. Sådan hets måste, inte minst med hänsyn till transpersoners utsatta situation, ses som särskilt problematisk. Mot denna bakgrund delar utskottet regeringens bedömning att övervägande skäl talar för att transpersoner utsätts för brott av hatkaraktär i så stor utsträckning att det motiverar en utvidgning av de aktuella brottsbalksbestämmelserna.

Utskottet anser vidare att ändringarna i de berörda bestämmelserna i brottsbalken är väl avvägda och finner, i likhet med regeringen, att de får en lämplig avgränsning genom användningen av begreppet könsöverskridande identitet eller uttryck. Även om utskottet kan ha förståelse för synpunkterna att utvidgningen av bestämmelserna inte bör utformas som ett minoritetsskydd finner utskottet att de synpunkter som framförts av Lagrådet i denna del är sådana att de inte kan bortses från. Utskottet instämmer således inte i det som anförs i motion 2017/18:3955 (V) yrkande 2 om att begreppen könsidentitet eller könsuttryck bör användas i stället.

Utskottet finner mot bakgrund av det ovan sagda skäl att ställa sig bakom regeringens förslag och att konstitutionsutskottet således bör tillstyrka propositionen och avstyrka motion 2017/18:3960 (SD) yrkande 1.

De förslag som framförs i motionerna 2017/18:3578 (L) yrkandena 20–24 och 2017/18:3215 (M) yrkande 2 får anses tillgodosedda genom lagförslaget.

När det slutligen gäller förslaget i motion 2017/18:3960 (SD) yrkande 2 om att avskaffa samtliga grunder för diskriminering och i stället införa en ny lag om otillbörlig särbehandling är utskottet inte berett att ställa sig bakom detta.

Sammanfattningsvis anser utskottet att konstitutionsutskottet bör tillstyrka propositionen i de delar som berör justitieutskottets beredningsområde samt avstyrka de motionsyrkanden som behandlas i yttrandet.

Stockholm den 15 februari 2018

På justitieutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Mats Pertoft (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Susanne Eberstein (S), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Martinen (SD), Roger Haddad (L), Linda Snecker (V), Lawen Redar (S), Patrick Reslow (-), Magnus Oscarsson (KD) och Sultan Kayhan (S).